

591956035

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

09 / 006 / 00

RHB

De samvirkende
københavnske Arbejdersangkor
1918—1943

De samvirkende københavnske Arbejdersangkor 1918—1943

Samlet og tilrettelagt af
A. C. POULSEN

A/S L. Ihrichs Bogtrykkeri . København
1943

09.7806
ar 16
P

16305

FORORD

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors 25 Aars Jubilæum markeres bl. a. ved Udgivelsen af dette Festskrift, hvori det forhaabentlig i store Træk er lykkedes de forskellige Medarbejdere gennem det foreliggende Referat- og Billedstof at give Læserne et anskueligt Indblik i Sammenslutningens Virksomhed gennem de svundne 25 Aar.

Da Tanken om Festskriftets Udgivelse fremsattes indenfor vort Repræsentantskab i Efteraaret 1941, fandt den enstemmig Tilslutning. Imidlertid manglede vi selv de nødvendige Midler til Tankens Realisering og maatte derfor søge disse tilvejebragt fra anden Side.

Saaledes som Udviklingen indenfor Sammenslutningen havde fundet Sted, hvor vi efterhaanden i stedse stigende Grad havde opnaaet Autoriteternes og Offentlighedens Bevaagenhed og Anerkendelse, maatte dette Spørgsmaal ogsaa kunne løses. En Henvendelse blev derfor rettet til Carlsbergs Mindelegat for Brygger I. C. Jacobsen, og vi havde den store Glæde at modtage Kr. 3000,00 derfra som Gave til det ønskede Formaal. Senere er vi fra anden Side ogsaa blevet glædet med nødvendigt Bidrag.

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Virksomhed har været meget alsidig, og eftersom Organisationens voksede i Størrelse og Omdømme, øgedes Opgavernes Antal.

Arbejdersangerne og deres Dirigenter har altid forstaaet Betydningen af deres Organisation og dens kulturelle Mission; og den aandelige Berigelse og Glæde, der gennem de forskellige Opgaver blev dem til Del, bar Lønnen for deres Gerning i sig selv.

Gennem de svundne Aar har der været mange festlige Stunder, der gav os lyse og lykkelige Minder, og som overskygger de Vanskeligheder, vi ogsaa mødte paa vor Vej.

Ved vort 25 Aars Jubilæum kan vi se tilbage paa en smuk og anerkendelsesværdig kulturel Gerning af solidaritetsbefordrende, opdragende og forædlende Karakter til Ære og Gavn for dansk Arbejderbevægelse.

Maatte dette Festskrift vække Minder hos alle vore ældre og virke ansprende for vore yngre Sangere, samt glæde alle, der paa forskellig Vis viste vor Sammenslutning Interesse, og maatte Fremtiden give de københavnske Arbejdersangere lige saa lyse og lykkelige Arbejdsvilkaar, som Fortiden gav dem.

A. C. POULSEN.

Rådhusbiblioteket

(Bozh. 3/11-47: 4.50)

Th. Collemorten.
Formand 1918-1937.

Abraham Jensen
Æresmedlem i D. s. k. A.

Jens Christiansen
Æresmedlem i D. s. k. A.

H. P. Søndergaard
Forretningsudvalgsmedlem i D. s. k. A.
gennem alle 25 Aar

Overborgmester Viggo Christensen.

Da Arbejderne som Led i deres Frigørelseskamp havde dannet Fagforeninger og politiske Organisationer, fulgte Arbejdersangforeninger efter. Ogsaa disse lærte efterhaanden at samvirke. Som man i sin Tid i København havde De samvirkende Fagforeninger (nu Arbejdernes Fællesorganisation), har Sangerne »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor«. Og denne Organisation fejrer nu 25-Aars Jubilæum.

Jeg bringer den jubilerende Organisation Byen Københavns og min egen hjertelige Lykønskning.

Arbejdersangerne har gennem Aartierne bidraget til at begejstre Arbejderne i deres Kamp for bedre Livsvilkaar og skabt Fest og Glæde ved Arbejdernes Sammenkomster, ligesom de har bidraget til at hæve Arbejdernes Kultur.

Sangerne har ydet deres Indsats i Sangkorene med Lyst og Glæde, og selv har de som Løn faaet de glade Timer og det gode Kammeratskab, som kun den kender, der selv har været Arbejdersanger.

Jeg udtaler Haabet om, at »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« maa faa en smuk Fremtid, og at de maa faa Lykke til at synge Begejstring og Glæde ind i Arbejdernes Liv og Tilværelse.

I disse trange og svære Tider er enhver god Opmuntring af en Betydning, der slet ikke kan vurderes.

København, i December 1942.

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Viggo Christensen'. The signature is written in a cursive, flowing style with a long horizontal line extending to the right.

Danska Sångarbröder!

Det är nu snart tre år sedan vi var samman till en gemensam sångarfest i Malmö och omständigheterna har lagt hinder i vägen till ett nyt sammanträffande. Vi har det oaktat icke varit helt isolerade, dels har vi genom Radion kunnat höra varandras sånger og dels har jag haft den glädjen att under det gägna året genom Eder »Arbejder-Sangeren« kunnat taga del i och glädjas åt det arbete Ni nedlagt inom de olika körerna, för Kvartett-sångens främjande. När jag nu i »Arbejder-Sangeren« såg att Ni kommer att fira 25 års Jubileum den 7. febr., går tankarna tillbaka till svunna tiders sångarfester, såväl svenska, som gemensamma danska. »Sångarfest« vad klinger icke detta ord i en sångares öra. Det är med stora förväntningar sångaren ser till den dag som festen skall gå av stapeln, mycket arbete tarvas av såväl ledning som den enskilde sångaren, men så är det också det bästa man skall prestera. I gengäld får man vara med sina sångarkamrater och utöva den sångarglädje, som dessa fester utlöser till fromma för såväl den aktive som publiken. Kan man få större lön för den mödan?

Vi Danska och Svenska sångarbröder, har under en lång följd av år tillbaka haft ett fruktbringande samarbete, som innan kriget resulterade i att vi någon gång på året gästa varandra. Vi minns med glädje sångerstämnet 1937 i Köbenhavn och i Malmö 1939. Den vackra junidag som eder Damper ångade in i Malmö hamn fullsatt med Danska Sångarbröder, den festliga marschen till Folkets Park och samvaron där — med den gemensamma koncerten, Supén och sedan dansen allt med idel sångarstämning hela dagen, tils vi med saknad måste taga farväl, när Dampern tudade avgång till Köbenhavn.

Vi enades om att 1940 skulle banden knyts ännu hårdare samman, när vi det året skulle gästa eder. Men händelser har inträffat som hitentills har omöjliggjort detta. Nå ja, Solen går upp och ned varje dag. Vi vill hoppas att förhållandena än en gång skall gestaltas sådana, att vi kan komma tillsammans en solig junidag och återuppliva gamla sångarminnen.

Med denna återblick, vill vi sångarbröder inom såväl A. B. F. Kören i Malmö som övriga Svenska sångarbröder, i tankarna vara med Eder denna Högtidsdag, och önskar att den skall skänka Eder all den Sångarglädje, som Ni skall ge uttryck för i sången till Edra landsmän, som en lyftning från den onda tid vi nu genomlever.

Med Kamratliga Sångarhälsningar!

*från Svenska Sångarbröder och A. B. F. Kören i Malmö.
gm/Alb. H. Nilsson.*

Gustav Eriksson, Oslo.
Formand for Oslo Arbeidersangerforbund.

Sangens betydning er så stor og verdifull såvel for den enkelte sanger som for mennesket i sin alminnelighet, så det er vanskelig å definere ordet sang i sin fulle dybde. Men da De samvirkende Københavnske Arbeider-sangkor nå kan se tilbake på ett 25 årig virke, ligger der ett kvartsekel bak, som sikkert har hatt stor betydning for de utøvende sangere i København, et veld af minner, som er uerstattelige for mange, og opplevelser så rike og verdifulle for de fleste, som det kan være av betydning å se tilbake på og minnes ved en slik anledning som et jubileum. Og har en sangerbevegelse vært rik på arbeid og oppgaver, som har hatt betydning for såvel sangere som for det samfund den har hatt anledning til å virke i, da har den også vist seg levedyktig og vokst til en kulturorganisasjon, som har hatt en stor oppgave å fylle, og som i dag må erkjennes som en kulturfaktor i samfundet.

Med den virkefrang som sangen skaper, søker en også samarbeid med andre sangere, ikke bare i sitt eget land, men også ut over landets grenser, for gjennom gjensidige besøk å lære andre folk, dets seder og skikker og dets kultur å kjenne. Finnes der noe som skaper større og mer intim kontakt ved slike besøk enn sangen; jeg tror det neppe. De erfaringer vi har her i Oslo, etter det samarbeid vi har hatt anledning til å dyrke med sangere i København, har vært av stor betydning. Forbundsmessig har det vært alt for lite, etter min Mening. Det største og mest interessante var den store radiooverføring mellom de nordiske lande den 24. februar 1939, et tiltak av den aller største betydning. Og en så i dette tiltak en begynnelse til et videre samarbeid forbundene imellom, som dessverre den gang måtte avbrytes, men som vi håper snart kan opptas igjen. Samarbeidet mellom våre enkelte sang-

foreninger og sangerne i Danmark har dog været meget stor, idet mange av våre kor har gjestet Kjøbenhavn og mange andre av landets byer. Og for meg står det, å kunne dyrke samarbeidet mellom Sangerforbundene ved gjensidige besøk, som det største og mest verdifulle, og ved avholdelse av konserter skape den kontakt mellom sangerne, som gir det rikeste utbytte og de verdifulleste minner. Hvilken glede har det ikke vært for oss, som ikke har kunnet være med, da våre kor var kommet tilbake fra Danmark etter endt turné, fulle av lovord og begeistring for god mottakelse og en enestående hjelsomhet og forståelse, og med minner så mange og rike for den enkelte sanger og med lengsel etter en snarlig gjentakelse av reisen. Slike minner gir virkelyst og tro på framtiden.

Med tro på framgang og med vilje til å bygge en stor og sterk sangerorganisasjon, som vel har vært målet for de samvirkende Kjøbenhavnske Arbeidersangkor, er grunnvollen lagt med de 25 år som er gått, og for framgang som gir de beste forhåpninger for framtiden.

Oslo arbeidersangerforbund vil da få lov til å takke styret med dets formann, herr A. C. Poulsen og alle sangere for godt samarbeid og for all gjestfrihet i disse år, og idet vi gratulerer hjerteligst med jubileet, vil vi uttale ønsket om ett rikt, kulturelt sangerarbeid i årene framover med håp om et rikt fruktbringende samarbeid.

Oslo, i desember 1942.

Oslo Arbeidersangerforbund.

Gustav Eriksson.

Asbjørn W. Andersen, Oslo,
Kordirigent og Komponist.

Når Deres populære formann for D.s.k.A. herr A. C. Poulsen, anmoder mig om et litet bidrag til Deres 25 års-beretning, så etterkommer jeg det med glede.

Jeg har gjentagne gange i forretning øyemed, gjestet deres fra naturen så venlige og gjestfrie land, men desverre kun 1 gang som sanger. De minder som jeg har fra Vålerengen & Bryns Mannskors sangerbesøk i København 1939 er uten sidestykke i de nær 25 år jeg har virket som kordirigent i Norge. Ikke bare at selve arrangementet var fullkommet, men selve folket og folkelynnen fikk et helt annet utsyn i forbindelse med sangerne. Her og først her kom det rette Danske homør og gjestevenlighet fullt til sin rett, den intime familiære tonen som er så kjærkommet ved sangerbesøk, kom oss her imøte ifra vi satte foten på dansk jord og den forfulte oss lenge etter at vi var kommet hjem og den forfølger oss også idag. Derfor kan et slikt sangerbesøk være av uvurdelig betydning, ikke bare for den enkelte sanger, men også for grobunn for korsangen i det hele — den skaper fordragelighet og forbrødring mellem folkene.

Under mitt sangerbesøk i København, diskuterte jeg med deres organisasjons-primus A. C. P. et tema som for mig siden har stått som en av de ting som etter krigen må løses først — nemlig en Nordens Sangerorganisasjon — med tilslutning av alle sangere i Danmark, Sverige og Norge. Hvad en slik organisasjon vil få for betydning rent sanglig set, er av så stor verdi at spørsmålet bare av den grunn, hurtigst mulig må løses. Med de gode trafikk-kommunikasjoner vi nu har, skulle ikke avstandene spille noen vesenrolle. Der bør da kunne arransjeres et Nordens Sangerstevne, f. eks. hvert

5te år — skiftesvis i hvert land og da sandsynligvis med et representasjonskor på f. eks. 300 eller 500 sangere fra hvert land, siden når det hele var mere utprøvet kunne dette utvides — eller gis helt fritt for det enkelte kor. Derved vilde den intime forbindelse som vi idag mangler være opprettet — vi lærte hinanden å kjende som mennesker — likesom vi lærte av og om hverandres sangkultur og måte å synge på, noe som vi i Norge meget savner når vi for eksempel skal foredra en dansk for ikke å snakke om en svensk sang, o. s. v.

Hvad en sådan organisasjon har av betydning, er så mange og store at det vilde fylle hele 25 års beretningen og mere til, kun vil jeg ha utfalt: Jeg oppfordrer herved D.s.k.A. med A. C. Poulsen til å ta initiativet til dette forbunds dannelse. Først fordi dere har manden som er den fødte organisator — dernest fordi dere har plassen og sidst men ikke minst — dere har et godt organisasjonsapparat og mange sedverdigheter å by på og har alle betingelser for å lage en vellykket start noe som er av avgjørende betydning for forbundets senere velferd og trivsel.

Jeg kan ikke slutte denne lille artikkel, uten å få lov å sende alle danske arbeider-sangere min aller bedste sangerhilsen. Sangen i Norge drives idag mere intenst enn nogensinde før — vi synger om håpet og vet at dagen kommer nærmere og nærmere da vi alle kan samles under sangens forløsende toner, intet vil kue oss og intet vil stanse oss — »Sangen har lysning og derfor den gyder — over vårt arbeid et forklarende skin.«

Oslo, i desember 1942.

Med Sangerhilsen

A. W. Andersen (sign.)

Stockholms Arbetaresångförening ber att i denna Festskrift få frambara sin varma hyllning när nu »De samvirkende københavnske Arbeidersangkor« firar sitt 25-års jubileum.

Det synes oss klart att när arbetarsångarna i Köbenhavn den 3 februari 1918 fattade sitt beslut att samverka på manskörsångens område det förelåg ett verkligt behov därav.

Den starka förebilden av Edra fackliga och politiska samorganisationer i Köbenhavn, ja i hela Danmark, framtvång måhända de många små arbetarkörernas konsolidation, därjämte bidrog nog även den längtan som helt naturligt måste finnas hos varje sångare om den förbrödring som måste följa av samverkan även på sångens område samt såmedelst få till stånd en jättekör av arbetaresångare med flera musikaliska och körtekniska möjligheter att offentligt framföra de stora och nyare körkompositioner varav Danmark har ett rikt och vackert urval.

Programmet från Edra sängerstävnen vittna också om vilka möjligheter som nu finnas att genom samverkan berika ett konsertprogram med mera värdefulla tonsatta dikter och giva större tillfredsställelse i kvinnligt och manligt sångarbröst att kunna vara med och giva sin medverkan till ett gott musikaliskt resultat.

När Stockholms Arbetaresångförening första gången åren 1912 och 1913 gästade Köbenhavn och Helsingör funnos sedan länge tillbaka många arbetarsångföreningar särskilt i Köbenhavn, exempelvis cigarr-arbeider-sångföreningen av 1872 som nyligen firade 70-års jubileum.

Någon fast sånglig samverkan dem emellan förefanns oss veterligt inte, men ändå möttes vi vid vår ankomst till Danmark alltid av klingande sång och full förståelse och med vår gamla sångarvän och entusiast Karl Kiefer i spetsen, en gudabenådad konsertarrangör.

Sen dröjde det ända till pingsten 1927 med nästa besök vilket då gjordes i samråd med Oslo arbeidersangförening.

Th. Collemorten stod då i spetsen för De samvirkende arbeidersangerna i Köbenhavn och hade arrangerat fälleskonserter i Idrottshuset och Raadhushallen.

Även den gången möttes resp. gästande sångare av storslagen manskör-sång från de samvirkende körers sida och med tal och nordisk förbrödring.

För tre år sedan i febr. 1939 togs ett vackert initiativ av Eder nuvarande Formand A. C. Poulsen nämligen: utsändning genom radio av arbeidersang från Köbenhavn, Helsingfors, Oslo och Stockholm.

Mycket, ja oerhört mycket arbete låg bakom realiserandet av detta förslag, vilket genomfördes perfekt.

Det arbete som då utfördes av Eder Formand Poulsen, visar dennes stora intresse, kunnighet och arbetsförmåga och när jag tackar honom för allt detta och för hans fortsatta goda arbete inom de samvirkende så lyckönskar jag ännu en gång jubilaren »De samvirkende« och dess kraftiga ledning.

Stockholm den 4 jan. 1943.

*Paul Magnuson.
Ordf.*

ARBEJDERKORSANGENS UDVIKLING

ARBEJDERKORSANGEN her i Danmark har udviklet sig Side om Side med den øvrige Arbejderbevægelse, hvis revolutionerende Rejsning fandt Sted i Begyndelsen af Halvfjerdserne.

Før den Tid var det de gamle Laugs- og Haandværkersangforeninger, der sammen med Studenter-Sangforeningen prægede Korsangen herhjemme.

Disse Sangforeninger stod Datidens nationale Sange lige saa nær, som de stod Arbejdersange fjernt.

Det er forstaaeligt, naar den nyrejste socialistiske Arbejderbevægelse i sin idealistiske Kamp straks tog Korsangen i sin Tjeneste som Agitationsmiddel, thi gennem Sangen kunde der blive givet Luft for alle de dybe Stemninger, den stærke Begejstring og det stolte Haab, der fyldte Arbejderklassens Forkæmpere.

Stærke Arbejdersange blev skrevet. Saaledes skrev en af Datidens Arbejderdigtere, Kopist i Krigsministeriet, U. P. Overbye, bl. a. »Proletarens Vise«, hvor følgende Linjer er særligt talende:

Vejen gaar fremad til Arbejdersang,
det kunne I stole paa!

I Forvejen havde han i »Socialisternes March« skabt en Fanfare, der vakte de Sløve af Dvalen og angav Takten til Arbejdermassernes Fodslag; vi behøver bare at dvæle ved Linjerne: »Det knager i Samfundets Fuger og Baand«.

Arbejdersangkorene var saaledes med fra første Færd, og mange af Arbejderbevægelsens store Skikkelser er gennem de svundne Aar udgaet fra Arbejdersangkorenes Rækker.

De første rene Arbejdersangforeninger, der stiftedes som et Udslag af Tidens Rørelse, bar Navne som »Lanternen« og »Den røde Stjerne«, hvilket røber deres revolutionære Karakter. Fra 1872 kender vi endvidere »Den sociale Arbejder-Sangforening«, hvis gamle historiske Fane nu opbevares i Arbejderbevægelsens Arkiv, og vi kender »Cigararbejdernes Sangforening af 1872«.

Livet i disse gamle Sangforeninger formede sig noget anderledes end Sangforeningslivet nu om Dage. Saaledes fortælles om Sangforeningen »Lanternen«, der havde sin store Tid i et Lokale paa Hjørnet af Gothersgade og Nørrevold, at da man flyttede hertil fra et tidligere Lokale, var det paa god gammeldags Laugs Manér, idet Medlemmerne gik i højtideligt Optog hver med sit Stykke Inventar og med Formanden i Spidsen med Foreningens Dørschild.

En Festaften i »Lanternen« var tillige en Agitationsaften, der bidrog til at skabe Begejstring og Tro hos de fremmødte Arbejdere. Agitationstaler og Sange skiftede, og her i »Lanternen« var U. P. Overbye og Maleren Frederik A. Hertz (Forfatteren til Pios Hønnørsmarch »Hør Sangen hvor mægtigt den toner«) fremtrædende Skikkelser.

Om »Den sociale Arbejder-Sangforening« fortælles, at den i Pinsen 1874 under Ledelse af Arbejderdigteren Frederik A. Hertz foretog en »Skovtur« til Vridsløselille, hvor Pio, Brix og Geleff sad fængslede. Man havde vedtaget at bringe Arbejderførerne en Hilsen ude fra Verden med Sang. Der var et Par Hundrede Mennesker med paa »Skovturen«, og de marcherede med Sangforeningsfanen og Sangforeningen i Spidsen hen til Fængslet, hvor de stemte i med en Arbejdersang. Fængselsdirektøren ønskede imidlertid ikke Arbejdersang udenfor Porten, saa han sendte Gendarmen ud, som jog Sangforeningen væk.

Mellem dem, som overværede Oprinet, var en Proprietær, hvis Marker naaede tæt ind til Fængslet, og han gav »Den sociale Arbejder-Sangforening« Lov til at staa paa sin Mark og synge op mod de fængslede Føreres Vinduer, og Vinden bar Sangen op mod Cellerne.

En Deputation fik efter Sangen Foretræde for Fængselsdirektøren og fik Oplysning om, at de Savnede var ved godt Helbred. Sangforeningen fik en rask Dag ud af det, thi efter Sangen for Førerne drog man til Røde Vejrmøllekro, hvor man drak Kaffe, og om Aftenen sluttede man med Punch i de smaa Haver i Pileallé.

Korsangen udviklede sig hurtigt indenfor Arbejderklassen, faglige og politiske Kor stiftedes, og Provinsen fulgte godt med, dér var det imidlertid, som det ogsaa er i Dag, hovedsageligt politiske Kor (Arbejderpartiets), der stiftedes; Aarsagen hertil ligger i, at de enkelte Fag i Provinsbyerne som Regel er for smaa til at stifte egne Sangkor.

Fra 1872 og op til vore Dage har de fleste store københavnske Fag faaet deres egne Sangkor.

Men udover Starten af de mange nye Arbejdersangkor skete der ogsaa det, at mange af vore tidligere Laugs- og Haandværkersangforeninger, der bestod af Mestre og Svende, efterhaanden som den socialistiske Bevægelse udviklede sig, og Arbejderne blev i Flertal indenfor disse Foreninger, optog Arbejdersange paa Repertoiret og overgik til Arbejdersangkorenes Rækker, enten med hele Koret eller, hvor

dette ikke lod sig gøre, med Svendene. Det har sikkert været en brydningsfuld Tid, disse Haandværkersangforeninger oplevede.

Murersangforeningen »Constantia«, der stiftedes omkring 1869—70, er tidligere omtalt som den ældste eksisterende Arbejdersangforening, det kommer imidlertid an paa, ud fra hvilket Synspunkt man kommer til den Erkendelse, og Typografernes Sangforening, der stiftedes i 1846, vil med Rette gøre dem Rangen stridig.

Ganske vist maa Typografernes Sangforening fra sin første Tid betragtes som et borgerligt Kor, jævnfør dets Repertoire. Men at det udelukkende var Svende, der stiftede Koret, fremgaar af, at en ekstraordinær Generalforsamling i 1848 vedtog, at Principaler kunde optages som overordentlige Medlemmer.

Typografernes Sangforening har gennem de svundne 97 Aar ejet 3 Bannere. Det første, det blaa Gutenbergbanner, der indviedes i 1859, blev ødelagt ved en Ildebrand 1865 i Foreningens daværende Sanglokale i den gamle Studenterforening i Boldhusgade. Et nyt Gutenbergbanner, denne Gang med rød Dug, blev anskaffet ved en Indsamling blandt Sangforeningens Medlemmer og de københavnske Typografer.

Typografernes Sangforening var paa den Tid det eneste Sted, Fagets Udøvere havde Lejlighed til at mødes og drøfte Dagens Problemer. Herfra udgik derfor ogsaa den første typografiske Fagforening: »Den typografiske Forening i København af 12. Juni 1869«. Denne Forening fik i Begyndelsen af Halvfjerdserne overdraget Sangforeningens røde Banner som Samlingsmærke. Af disse Kendsgerninger maa man skønne, at Typografernes Sangforening fra allerførste Tid har været i Kontakt med den socialistiske Arbejderrørelse og saaledes maa betragtes som Danmarks ældste Arbejdersangforening.

Den rivende Udvikling indenfor Arbejdersangkorene og Betydningen af disses agitatoriske Indsats i Arbejderklassens sociale Kamp gav Arbejderdigterne et godt Arbejdsfelt.

Blandt Arbejderdigterne bør særlig nævnes den socialdemokratiske Agitator A. C. Meyer, der skrev en Række ildnende og begejstrende Sange. Af Meyers Sange skal blot nævnes:

- »Faldne er nu Vintrens sidste Skranker«,
- »Første Majdag, Blus og Brande«,
- »Flyv højt vor Sang paa stærke Vinger«,
- »Du høje Arbejd' Jordens Brud« og
- »Skjul Jer ej bag Vindvets Piller«.

Endelig bør Arbejderdigteren Oskar Hansen nævnes som Nutidens Repræsentant for den danske Arbejdersang, og af hans Sange vil følgende mindes:

- »Der har smeldet et Flag i den gryende Vaar«,

»Naar et Dagværk er endt« og
»Danmark for Folket«.

Disse omtalte Sange er kun en Brøkdæl af de Arbejdersange, Tidens Arbejderdigtere gav os.

Efterhaanden som Korenes Antal voksede, opstod naturligt Tanken om at centralisere disse. Baade i Firserne og Halvfemserne gjordes der flere Forsøg herpaa, men for Københavns Vedkommende uden Resultat.

Derimod stiftedes i Jylland i 1889 »De centraliserede jyske Arbejder-Sangkor og paa Fyn i 1899 »Fyns Central Arbejdersangkor«.

Først i 1907 blev der paa Foranledning af »Den sociale Skomager-sangforening« optaget et Samarbejde mellem de københavnske Arbejdersangkor med Henblik paa at assistere ved den internationale Arbejderkongres, der skulde afholdes i København i 1910.

Der blev afholdt en Række Møder, og paa et Repræsentantmøde i Februar 1908 gav 23 københavnske Arbejdersangkor Tilsagn om at ville indtræde i Samarbejdet.

Som Udvalgsformand valgtes Forretningsfører for Dansk Skræderforbund, Will. P. Arup, og Forhandlinger blev optaget med Socialdemokratisk Forbund om Assistance ved den internationale Kongres.

Resultatet blev, at de københavnske Arbejdersangere mødte med et 500 Mands Kor ved Kongressen og sang her under Kapelmester Hemmes Ledelse med stor Succes A. C. Meyers prægtige Kantate.

Om denne sanglige Indsats fortæller »Socialdemokratiets Historie« følgende:

»Den internationale Arbejderkongres aabnedes d. 23. August 1910 i Odd-Fellow Palæet, København. Der var mødt Repræsentanter fra snart sagt Alverdens kapitalistisk-civiliserede Stater.

Skulde Tiden end faa Aar efter vende sig i blodig Ironi mod Verdensbroderskabets Idé, som den fremtraadte i Skrift og Tale ved hin Kongres i København, er det uomtvisteligt, at disse internationale Kvinder og Mænd i 1910 var gennemtrængt af hellig Tro paa deres Mission som Fredsbringere.

Ouverturen til Kongressens Arbejdsdage var festlig. Den store Tribune optoges af 500 Arbejdersangere med hvide Huer og et Orkester paa 60 Mand: A. C. Meyers Kantate skal afsynges, og da Komponisten F. Hemme hæver sin Taktstok, sidder de ca. 1200 Mennesker tavse og forventningsfulde.

Det er »Socialistmarchen«s Toner, der indleder, men Hemme spinder dem ind i nye Toner og stemningsfulde Variationer.

Snart tolkes Fortidens Kampe med dens Ild og Begejstring, saa toner Fremgangens Pris, til Sejres Brus stiger fra Basuner og Violiner

i et harmonisk Kor, og Sangerne falder ind med 500 klare, rene og stærke Toner.

Et lille Afsnit af Kantaten er viet en Række Landes Arbejdermelodier. Hvert Øjeblik brød Forsamlingen ud i stormende Begejstring, men Komponisten havde da ogsaa paa en harmonisk Maade knyttet et musikalsk Baand mellem de forskellige Melodier.

Solopartierne blev smukt og stemningsfuldt sunget af Operasangerne Alb. Høeberg og Jørn Nielsen samt af Operasangerinde Frk. Nørregaard-Hansen, og da den sidste høje klare Sopran døde hen, brød Bifaldet løs.

Særlig Fransk mændene var begejstrede. De sprang op fra deres Pladser og klappede, saa det bruste som et Uvejr.

Kantaten sluttede med »Internationale«s kraftige, klangfulde Toner, der maatte gives da capo, besvaret med en Bifaldsstorm, der sluttelig vendte sig mod F. Hemme og A. C. Meyer som Skaberne af dette smukke Værk. Dette Optrin var Aabningshøjtidelighedens skønneste. Mange Partifæller havde Taarer i Øjnene, og alle modtog et Indtryk, som sent vil glemmes.«

Betydningen af en københavnsk Arbejdersangercentralisation, der maatte blive til Gavn for saavel Korsangen som Sangerne, gik ved denne Lejlighed op for Sangerne.

I 1917 samledes igen Repræsentanter for Københavnerkorene, denne Gang paa Foranledning af Cigararbejdernes Sangforening af 1872, med det Formaal for Øje at genoptage Samarbejdet med Henblik paa en Mindefest, der skulde afholdes i Anledning af 100 Aars Dagen for U. P. Overbys Fødsel.

Festen blev imidlertid aflyst, men nu blev Tanken om at sammenlutte de københavnske Arbejdersangkor i en fast Organisation fremsat, og paa en konstituerende Generalforsamling, Søndag den 3. Februar 1918, stiftedes »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« med en Tilslutning paa 17 Sangkor. Til Formand valgtes Cigarmager Th. Collemorten, der gennem sin lange Formandsperiode, der først sluttede ved hans Død i 1937, udførte et ovenud betydningsfuldt Arbejde for den danske Arbejdersangerbevægelse.

Den 12. Juli 1925 stiftedes i Odense paa Initiativ af »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor«, Arbejdersangkorenes Landsforbund, og her blev Th. Collemorten ligeledes valgt til Formand.

Landsforbundet kom straks til at bestaa af den jyske, fynske og københavnske Sangercentralisation, der omfattede 56 Sangkor med ca. 1500 Sangere. Senere er Landets øvrige Centralisationer: den sjællandske, sønderjyske og bornholmske indtraadt i Landsforbundet, der i Dag omfatter 91 Sangkor med over 2600 Sangere i 49 danske Byer.

Landsforbundet har i den forløbne Tid afholdt Landssangerstævner, i København 1926, i Aalborg 1932 og i Odense 1938, hver Gang med en Deltagelse paa ca. 1200 Sangere. Næste Landssangerstævne er berammet til Afholdelse i København 1944, og med den vældige Tilvækst, Forbundet har haft siden sidste Landsstævne, forventer man her en Deltagelse fra hele Landet paa ca. 2000 Sangere.

Foruden disse Landsstævner afholder de enkelte Centralisationer Landsdelsstævner, nogle af dem hvert Aar, andre hvert andet. Desuden har D. s. k. A. og Landsforbundets enkelte Sangkor medvirket ved eller staaet som Initiativtagere til de store Alsangstævner i 1940, bl. a. i København og mange Steder i Provinsen.

I de to sidste Aar har Landsforbundets Kor ligeledes medvirket ved »Sangens Dag«, der opstod som et Resultat af Samarbejdet mellem Dansk Sangerforbund (de borgerlige Sangkor) og Arbejdersangkorenes Landsforbund.

Den største af Landsforbundets Centralisationer »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor«, der i Dag tæller 35 Sangkor med 955 Sangere, har gennem sin 25 Aars Bestaaen adskillige Gange været benyttet ved store offentlige Festligheder med afgjort Succes.

Udover Centralisationernes Arbejde kommer saa de enkelte Kors eget Arbejde. Tusindvis af Gange har Arbejdersangkorene afholdt Koncerter paa vore Hospitaler, Rekonvalescent- og Alderdomshjem, eller de har sunget for vore Arbejdsløse samt i Velgørenhedens Tjeneste, og Tusindvis af Gange har de sunget, naar Arbejdernes Organisationer kaldte.

Paa det skandinaviske Omraade har de danske Arbejdersangkor gennem gensidige Besøg i høj Grad bidraget til at styrke de kulturelle og venskabelige Baand de skandinaviske Lande imellem.

Gennem Norge, Tyskland og Sverige og over vort ganske Land har flere af vore Arbejdersangkor med A. C. Meyer som Leder bragt Fordragelighedens Bud gennem Sangen. Fra Trondhjem til Heidelberg har danske Arbejdersangere saaledes bragt Hilsen fra deres Land og Folk gennem deres danske Sange.

Jo, det var danske Sange, Arbejdersangerne bragte med sig ud. Saaledes skriver A. C. Meyer om en Vandretur, Sporvejsfunktionærenes Sangforening foretog gennem Sønderjylland i 1921: »Og saa netop Sønderjylland, det omstridte, men genvundne danske Land! Her var ny Jord at pløje for Vandringsmanden, her lød den danske Sang nu atter frit!«

Kærligheden til vort Land og Folk er saaledes ikke af ny Dato, men i Halvfjerdsernes tunge Dage, hvor den sociale Forsorg hed Fatigvæsenet, kunde man ikke fortænke Arbejderne i den Bitterhed, de nærede mod Datidens Fædrelandsvenner og den da eksisterende na-

tionale Aand. Først en retfærdig Samfundsordning med lige Ret for Fattig og Rig og med menneskeværdige Levevilkaar kunde frigøre Arbejdernes Fædrelandskærlighed.

Efterhaanden som den sociale Udvikling skred frem, ved at Arbejdernes egne Repræsentanter indvalgtes i Landets Rigsdag og Kommunalbestyrelser og her blev medbestemmende om Landets Styre og Lovgivning, vaktes derfor lidt efter lidt Kærligheden til vort Land, hvis Velfærd Arbejderne nu ogsaa havde Pligt til at værne, og for Arbejdersangernes Vedkommende gav denne Udvikling sig bl. a. Udslag i, at man nu ogsaa optog Fædrelandssange paa Repertoiret.

De gamle Arbejdersange blev dog ikke derfor glemte og vil heller ikke blive det, thi de vil altid minde Arbejderklassen om den Tid, hvor vore Pionerer kæmpede en ærefuld Kamp, der krævede en personlig Indsats, og hvis Sejre vi i Dag nyder Frugterne af.

Den sociale Udvikling herhjemme, der jo endnu ikke kan siges at være tilendebragt, kommer bedst til Udtryk gennem vore Arbejdersange. I »Socialisternes March« synger U. P. Overbye saaledes:

Vor Arne er kold, og vort Hjem kun et Skjul
for Trængsler og Tvedragt og Savn,
vor Idræt man fængsler i Bur som en Fugl
og kaster Foragt paa vort Navn.

30 Aar senere skriver A. C. Meyer:

Skjul Jer ej bag Vindvets Piller
Borgermænd og fine Fruer,
Folket, som paa Pladsen stiller,
ikke Eders Lykke truer,
thi den Haand, som Fanen holder
er til Livets Daad bestemt,
og i Fanens dybe Folder
er Retfærdigheden gemt.

Denne Sang har en helt anden afstemt Tone, der nærmest har Karakter af en bedende Opfordring til Borgerskabet om at møde Arbejdernes Retfærdighedskrav med Forstaaelse.

Og 20 Aar senere skriver Oskar Hansen i »Naar et Dagværk er endt«:

Og jeg sidder derhjemme i Stuernes Fred,
mens jeg glædes ved Hvile og Hygge,
saa tager jeg Børnene op paa mit Skød
og fyldes af inderlig Lykke.

Her giver Forfatteren Udtryk for den Hjemmets og Arbejdets Glæde, der nu fylder Arbejderen.

Endelig hedder det i Oskar Hansens mest kendte Sang »Danmark for Folket«:

Danmark for Folket — det klinger og gror,
det er de stærke og sejrende Ord.
Hver den, der virker med Evne og Aand,
og hver og en, der skaber med den barkede Haand,
hver den, der ærligt i Arbejdets Flid
vil bygge op den nye Dag, den nye Folkets Tid,
Plads for dem alle, Plads for alle, der vil,
Danmark for Folket.

Denne Sang bejler til hele Folkets Medarbejderskab i Arbejdet til Landets Bedste.

Den Revolution, der har fundet Sted paa de sociale og samfundsmæssige Omraader i vort Land, har genspejlet sig i Arbejdersangkorenes Repertoire. Naturligvis benyttes de gamle, men i Særdeleshed de nyere Arbejdersange, men som alt andet har Arbejdersangkorene ogsaa maattet følge med Tiden, rent bortset fra, at saafremt Korene skulde højne sig, set fra et musikalsk Standpunkt, maatte deres Repertoire ogsaa være alsidigt, med andre Ord, man maatte optage mere lødige Ting end Arbejdersange, der jo særlig er Agitationsange, paa Programmet.

Dette er da ogsaa sket, endog flere store Korværker som Griegs: »Landkending«, Emborgs: »Den jyske Hede« og Fr. Schuberts: »Aften-sang i Skoven« har været benyttet af Arbejdersangerne ved de store Landsstævner.

Netop paa Grund af dette alsidige Repertoire har de danske Arbejdersangkor lidt efter lidt arbejdet sig op paa et anerkendelsesværdigt højt Stade indenfor dansk Korsang. Ved utallige Lejligheder har Offentligheden derfor ogsaa haft Bud efter Arbejdersangerne.

Lys og Glæde har de bragt viden om med deres Sang, og de har i høj Grad bidraget til at styrke Kærligheden til vort Land og Fællesfølelsen i vort Folk, thi Korsangen udfører et aandeligt Brobygningsarbejde mellem Hjerter.

For Arbejdersangerne selv, der ofrede Fritid og Penge for det, der nu vandt deres Interesse, betød Korsangen, at Sangerne fik et værdifuldt Indblik i Digtets og Musikkens Verden, og Korsangen virkede opdragende og forædlende og gav sine Udøvere et lyst Livssyn, et Væld af gode Minder og befordrede et godt Kammeratskab.

Den danske Arbejderkorsang er i Vækst, og Arbejdersangkorene vil fortsætte sin kulturelle Gerning i Fordragelighedens Tjeneste, for Højnelse af Korsangen og til Ære og Gavn for vort Land og dansk Arbejderbevægelse.

A. C. Poulsen.

DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERSANGKOR GENNEM 25 AAR

SAMMENSLUTNINGEN STIFTES

DE københavnske Arbejdangers Medvirken ved den internationale Arbejderkongres havde givet dem en Følelse af, hvad Samarbejdet betød. Det mægtige Indtryk, som den store Udfoldelse af Stemmekraften havde øvet paa saavel Tilhørerne som Sangerne, kunde man ikke glemme, og Ønsket om lignende Opbud ved kommende Lejligheder havde fæstnet sig i flere af Korene.

Men ikke alene set fra et musikalsk Standpunkt beskæftigede man sig med Tanken, — ved en Sammenslutning af Korene vilde der ogsaa kunne opnaas andre Fordele til Gavn for de enkelte Kor.

Og dog skulde der gaa endnu 8 Aar, før denne Sammenslutning fandt Sted. Det skete paa Foranledning af Cigararbejdernes Sangforening af 1872, der indvarslede til et Møde, der blev afholdt Søndag d. 18. November 1917 paa Jagtvej 115, hvor 20 Sangkor lod sig repræsentere.

Ordføreren for dette Møde var Cigarmager Th. Collemorten, der aabnede og ledede Mødet. Collemorten omtalte straks Aarsagen til Mødets Indkaldelse, der gik ud paa, at man vilde forsøge at interessere Sangkorene for at medvirke ved en Mindefest, der skulde afholdes paa 100 Aarsdagen for U. P. Overbyes Fødsel. Taleren foreslog, at man, for saa vidt Socialdemokratiet billigede det, sammen med Partiet arrangerede en saadan Mindefest i Raadhushallen.

Efter at flere Repræsentanter havde udtalt sig, vedtoges Forslaget, og man nedsatte et Udvalg, der sammen med Socialdemokratisk Forbund skulde arbejde videre med Sagen. Udvalget konstituerede sig med Th. Collemorten som Formand.

Derefter fremsatte Collemorten Spørgsmaalet: »Er en fortsat Samvirken mellem de københavnske Arbejdersangkor ønskelig?«

Taleren udtalte som sin Mening, at det sikkert vilde betyde Fremgang for de enkelte Kor, hvis et saadant Samvirke kom i Stand, ligeledes vilde det betyde en Højnelse af Korsangen indenfor Arbejder-

sangernes Rækker, og Interessen for Korsangen vilde vokse. Han stillede til Slut følgende Resolution:

»Forsamlingen vedtager at overlade til det nedsatte Udvalg at undersøge og tilvejebringe de fornødne Oplysninger med Hensyn til et fremtidigt Samarbejde mellem de københavnske Arbejdersangkor og udtaler sin Tilslutning til Tanken om et saadant Samarbejde.«

Efter at flere Talere havde anbefalet Resolutionen, vedtoges denne enstemmigt.

Paa Grund af for kort Tid til Indstudering af Repertoire og ogsaa af økonomiske Vanskeligheder blev Mindefesten for U. P. Overbye opgivet.

Ufortrødent arbejdede man dog nu videre paa Sammenslutningens Fremme. Udvalgs møder og Repræsentantmøder, hvor der bl. a. behandlede Udkast til Love, blev afholdt, og Søndag d. 3. Februar 1918, Kl. 10, afholdt man konstituerende Generalforsamling i Rømersgade 22. Mange københavnske Arbejdersangkor havde ladet sig repræsentere ved deres Bestyrelser. Stemningen paa Mødet var den bedste, og efter at mange Talere havde anbefalet den forestaaende Sammenslutning af Korene, vedtoges dette enstemmigt. Organisationen fik Navnet: De samvirkende københavnske Arbejdersangkor.

Følgende Sangkor indmeldte sig straks i Sammenslutningen.

- 1) Cigararbejdernes Sangforening af 1872,
- 2) Jernbanearbejder Sangforeningen »Crescendo«,
- 3) Den sociale Skomager Sangforening (nu Skotøjsarbejdernes Sangforening),
- 4) Formernes Sangkor,
- 5) Kedel-, og Maskinpassernes Sangforening,
- 6) Sangforeningen »Falken«,
- 7) Skrædernes Sangkor,
- 8) Sangforeningen »Noré«,
- 9) Bødkersvendenes Sangforening,
- 10) Tuborg Arb. Sangforening »Øresund« (nu Sangforeningen »Øresund«),
- 11) Sporvejshaandværker Sangforeningen,
- 12) Sangforeningen »Karl Marx«,
- 13) Jord- og Betonarbejdernes Sangforening,
- 14) »7. Kreds« Sangkor,
- 15) »9. Kreds« Sangkor,
- 16) Bygningssnedkernes Sangkor,
- 17) Maskinsnedkernes Sangkor,
- 18) »Gralskoret« og
- 19) Sangkoret »Eos«.

Dermed var Sammenslutningen en Kendsgerning, og et længe næret Ønske opfyldt. Lovene blev vedtaget, og af disse fremgik, at Organisationens Formaal var at samle alle københavnske Arbejdersangkor for ved Samvirke at arbejde for:

- a) at styrke og udbrede Sansen for flerstemmig Sang,
- b) at vække Interessen for Sangens agitatoriske Betydning indenfor Arbejderbevægelsen, og
- c) at varetage Sangkorenes Interesser, hvor en fælles Optræden er nødvendig.

Der valgtes et Forretningsudvalg paa 7 Medlemmer, og disse blev:
Formand: Th. Collemorten (Cigararbejdernes Sangforening af 1872).
Kasserer: Abraham Jensen (Skrædernes Sangkor).
Repræsentant: J. V. Jensen (Bygningssnædkernes Sangkor).
Repræsentant: H. P. Søndergaard (Den sociale Skomager Sangforening).
Repræsentant: J. Christiansen (Sangforeningen »Karl Marx«).
Repræsentant: C. Rasmussen (Jernbanearb. Sangf. »Crescendo«).
Repræsentant: C. Swoboda (Jord- og Betonarbejdernes Sangforening).

Endvidere nedsattes der et Repræsentantskab, bestaaende af 1 Repræsentant fra Kor under 40 Sangere og 2 Repræsentanter fra Kor med over 40 Sangere.

Af de 19 Sangkor staar endnu i Dag med uafbrudt Medlemsskab de 10 første som Medlemmer af D. s. k. A. og kan saaledes fejre 25 Aars Medlemsskab paa Jubilæumsdagen, 7 af Korene er ophævede, og af de resterende 2 er det ene atter indmeldt i Sammenslutningen.

Denne Trofasthed fra Korenes Side vidner mer end noget andet om D. s. k. A.s Eksistensberettigelse. I hvor høj Grad det er lykkedes D. s. k. A. at opfylde sin Mission, vil fremgaa af efterfølgende Beretning om Virksomheden gennem de svundne 25 Aar.

De opnaaede Resultater skyldes i høj Grad de Tillidsmænd, D. s. k. A. havde den Lykke at eje gennem de mange Aar saavel indenfor Repræsentantskab som Forretningsudvalg. Af disse indtager Th. Collemorten en Særstilling, og hans Navn vil staa uløseligt tilknyttet ikke alene De samvirkende københavnske Arbejdersangkors, men hele den danske Arbejdersangerbevægelses Historie. Collemorten var Idealist, besjælet af en glødende Kærlighed til Sangen med Tro paa dens kulturelle Betydning for Arbejderbevægelsens Fremmarch. Han var myndig og autoritativ og lod sig sjældent rokke i sine Beslutninger om Veje, han fandt farbare for at naa til stillede Maal. Under hans Formandsskab voksede D. s. k. A. og i øvrigt ogsaa Landsforbun-

det frem til Ære og Anerkendelse. Gennem knapt 20 Aar bestred Collemorten Formandsposten i D. s. k. A. og samme Stilling i Landsforbundet i 12 Aar, indtil han i 1937 døde.

Collemortens nærmeste Medarbejdere var Inkassator Abraham Jensen og Lædervarefabrikant Jens Christiansen, hvoraf den første bestred Næstformandsposten i D. s. k. A. og Hovedkassererposten i Landsforbundet og den anden Sekretærposterne i D. s. k. A. og Landsforbundet i samme Periode som Collemorten, indtil de i 1939 udtraadte af Ledelsen. Disse to Mænd udførte ligeledes et anerkendelsesværdigt og betydningsfuldt Arbejde i begge Organisationer, og særlig i de sidste Aar af Collemortens Formandsperiode, hvor Sygdom hæmmede dennes Arbejdskraft, øvede Abraham Jensen og Jens Christiansen en værdifuld Indsats. Ved deres Fratræden i Ledelsen paa skønnede man da ogsaa denne deres Indsats ved at udnævne dem til Æresmedlemmer af D. s. k. A.

Endelig bør særlig nævnes Landsforbundets nuværende Hovedkasserer H. P. Søndergaard, der gennem alle 25 Aar har haft Sæde i D. s. k. A.s Forretningsudvalg og saaledes paa Jubilæumsdagen kan fejre et ret enestaaende Jubilæum.

Men i øvrigt har hver enkelt indenfor Forretningsudvalget og Repræsentantskabet gennem de mange Aar hver for sig ydet en for tjenstfuld Indsats til Gavn for de opnaaede Resultater. Beredvillighed til at gøre et Stykke Arbejde og Loyalitet indbyrdes har altid præget Sammenslutningens Tillidsmænd, hvilket affødte, at man i Fællesskab og paa bedste Maade søgte at løse foreliggende Opgaver. Der bør derfor ved denne Lejlighed lyde en Tak til disse Mænd for god Indsats i Arbejder-Korsangens Tjeneste.

For den ny Sammenslutning gjaldt det først og fremmest om at faa udtaget et Repertoire, der blev fælles for Korene, saaledes at man stod forberedt, naar der blev Brug for Sammenslutningens Assistance.

Der blev derfor afholdt et Møde mellem Korenes Dirigenter og Repræsentantskabet. Dette Møde havde foruden Repertoirevalget det Formaal at vække Dirigenternes Interesse for Sammenslutningens Arbejde. Paa Mødet udtoges et Repertoire paa foreløbig 6 Sange.

Lige saa vigtigt som at faa udtaget et Program var det at finde en brugbar Overdirigent for Sammenslutningen. Med det Kendskab, man havde til Kapelmester F. Hemme, besluttede man at rette Henvendelsen til denne. Personligt interesserede Hemme sig stærkt for Tanken, men da Det kgl. Teater og Tivoli i høj Grad beslaglagde hans Tid, maatte han sige nej til denne Post.

Paa daværende Tidspunkt var der ført Forhandlinger med Socialdemokratisk Forbund om Sangernes Medvirken ved den forestaaende

Grundlovsfest i Søndermarken, og Overdirigentspørgsmaalet maatte derfor snarest løses. Der blev rettet Henvendelse til Guldbrandsen, Kaj Bendix og Roger Henrichsen, men ingen af disse turde paatage sig Opgaven med den korte Frist, der var til 5. Juni Assistancen.

Paa et Forretningsudvalgsmøde den 18. Maj enedes man da om at rette Henvendelse til den unge Organist ved den engelske Kirke, *Louis Clausen*, og bede denne, der overfor Collemorten havde lovet at ville paatage sig Opgaven, overtage Hvervet. Louis Clausen, der telefonisk var blevet tilkaldt, antoges da som S sammenslutningens Overdirigent, efter at begge Parter havde drøftet Spørgsmaalet.

Louis Clausen.

Det var et godt Valg, der her fandt Sted, thi Louis Clausen skuffede ikke de stillede Forventninger. Besjælet som han var af Ungdommens Glød, og grebet som han blev af Arbejdersangernes Idé, førte han Gang paa Gang sine Sangere frem til Sejre.

Og det var ingen let Opgave, Louis Clausen her gik ind til. Ikke altid mødte Sangerne lige godt forberedte til Fællesprøverne, og dog lykkedes det ham almindeligvis paa den korte Tid, han havde til sin Raadighed, at skabe gode sanglige Resultater.

Han havde sin egen Maade at tage Sangerne paa. Han skaanede dem ikke. Og havde han herset og slidt med Sangerne en Timestid eller to, og disse mødige og trætte troede, at nu var det overstaaet, kunde han pludselig sige: »Skal vi saa prøve at syngte Sangene?« — og saa var al Træthed forsvunden.

Louis Clausen blev vellidt og populær blandt Sangerne. Selv følte han sig stærkt kammeratligt tilknyttet S sammenslutningen, og med sin musikalske Dygtighed løste han gennem mange Aar og med stor Ære de foreliggende Opgaver.

Foruden Overdirigentvirksomheden i D. s. k. A., som Louis Clausen bestred til 1940, har han tillige gjort sig bekendt ved sine mange Kompositioner af Arbejdermelodier, der blev tilegnet Arbejdersangerne. Af disse skal blot nævnes: »Naar et Dagværk er endt«, »Det er os, det er os, som til Svøbernes Slag« og »Fremad, frem Kammerater, vi vandt os en Sag!«

Ved Socialdemokratiets Grundlovsfest i Søndermarken den 5. Juni 1918, altsaa kun 4 Maaneder gammel, havde D. s. k. A. da sin første

Optræden. Det blev en straalende Succes, hvor Fælleskoret, der talte ca. 400 Sangere, under Louis Clausens Ledelse sang følgende Sange:

P. E. Rasmussen: Socialisternes March,
Edv. Grieg: Sangerhilsen,
Østrigs Arbejdermarch: Du høje Arbejd',
Lanzsky: Aftensang,
Schlägelberger: Til Stævne og
Adolphe de Geyter: Internationale.

Det store Opbud af de hvidhuede Sangere satte sit Præg paa Folkelivet i Søndermarken, og den sanglige Præstation var langt over Forventning, — det varslede godt for Fremtiden.

Indenfor Ledelsen var man klar over, at Interessen for Sammenlutningen vilde styrkes endnu mere, om man fandt Opgaver udover de koncertmæssige, der kunde drage Sangerne til sig. Man vedtog da at forsøge med Afholdelse af Medlemsfester, hvor Korene paa Skift skulde medvirke, men hvor det centrale ellers blev, at kendte Folk indenfor Musikens Verden, eller Kredse, der stod Arbejdersangerne nær, kom til at holde belærende Foredrag. Disse Medlemsaftener skulde saaledes ikke alene være af selskabelig, men ogsaa af berigende Karakter, ved at Korene lærte af hinanden indbyrdes, og ved at Sangerne gennem de forskellige Talere fik udvidet saavel deres historiske som deres musikalske Kundskaber.

Den første Medlemsfest afholdtes den 6. December samme Aar i Studenterforeningens store Sal, hvor Sangerne med Damer havde givet Møde i stort Tal. Aftenens Foredragsholder var A. C. Meyer, der talte om Sangens Betydning for Arbejderne.

Aftenen blev saa vellykket, at man paa den efterfølgende Generalforsamling i D. s. k. A. enstemmigt vedtog at lade disse Aftener gentage hvert Aar.

I 1919 fremsattes Tanken om Oprettelse af et Byggefond med det Formaal for Øje, naar Tiden og Fondet muliggjorde det, at lade opføre et Sangerhus.

Med Kordirigentforeningen optog man Forhandlinger, der resulterede i Oprettelse af en Overenskomst.

Ligeledes blev der ført en Række Forhandlinger med de jyske og fynske Arbejdersanger-Centralisationer med Henblik paa Afholdelse af et Fællesstævne i København.

Ogsaa dette Aar medvirkede D. s. k. A. ved Socialdemokratiets Grundlovsfest i Søndermarken.

Koncerten i Rosenborg Have 30. Juli 1919.

ROSENBORG HAVE KONCERTERNE

Assistancen ved de to Grundlovsfester havde bevist, at de københavnske Arbejdersangere kunde præstere høreværdig Korsang. Det er derfor forstaaeligt, at man optog Tanken om Afholdelse af en offentlig Koncert. Af økonomiske Grunde turde man dog endnu ikke forsøge indendørs Koncerter, og Resultatet blev da, at man vedtog at forsøge med en Friluftskoncert i Rosenborg Have. En saadan Koncert blev da afholdt d. 30. Juli 1919 om Aftenen.

I Samraad med Overdirigenten havde man, udfra musikalske Synspunkter og naturligvis ogsaa af Hensyn til et offentligt Publikum, udtaget og indstuderet følgende Program til denne Koncert:

Hornemann: Du kender vel det lille skønne Land,
Lanzsky: Aftensang,
Berggreen: Island,
Lagerkrantz: Tonerna,
Svensk Folkevis: Du gamla, du fria (med Solist),
Wennerberg: Hör oss Svea,

F. A. Reissiger: Nordhavet,
H. Kjerulff: Brudfærden i Hardanger og
Alf. Paulsen. Naar Fjordene blaaner.

Altsaa et udpræget skandinavisk Program.

Foruden Sangerne, der, efter hvad Kontrolkortene viste, var mødt med 435 Mand, medvirkede daværende kgl. Operasangerinde Lilly Lambrecht og kgl. Kammersanger Peter Cornelius.

Det blev en mild og stille Sommeraften. Tilslutningen var langt over Forventning — over 8000 Tilhørere havde givet Møde. Selve Koncertens Forløb og Gennemførelse blev af en saadan Karakter, at D. s. k. A.s offentlige Renommé nu var fastslaaet, og det kom til at betyde meget saavel ind- som udadtil. Koncerten gav et Overskud paa godt Kr. 2000.

Men ogsaa mange andre Opgaver fik Ledelsen at arbejde med.

I December afholdt Sammenslutningen atter sin Medlemsfest i Studenterforeningen.

Til Generalforsamlingen i Februar 1920 havde Fyns Central Arbejdersangkor og De centraliserede jyske Arbejdersangkor sendt henholdsvis Oberscheld, Odense, Johansen, Nyborg, og Fischer, Horsens, som Repræsentanter for at drøfte Mulighederne for det ønskede Samarbejde mellem de 3 Centralisationer og med Stiftelse af et Landsforbund for Øje. Repræsentanterne fra Provinsen tilsluttede sig varmt Forbundstanken. Mulighederne for Afholdelse af et Landssangerstævne i København 1922 drøftedes ligeledes, men her maatte den jyske Repræsentant tage Forbehold, da Jyderne selv det Aar skulde afholde Stævne.

Man optog paa Collemortens Initiativ ligeledes Tanken om at undersøge Mulighederne for at skaffe Arbejdersangerne et Statstilskud.

En paatænkt Udflugt til Odense i Sommeren 1920 maatte opgives paa Grund af de store Vanskeligheder man paa saa mange Omraader trods Krigens Afslutning endnu havde at kæmpe imod.

Af samme Aarsag maatte man give Afslag paa en Henvendelse fra Svensk Sangerforbund om Deltagelse i et paatænkt skandinavisk Sangerstævne i Göteborg. Ved en Afstemning i denne Forbindelse blandt Sangerne stemte 200 for, 114 imod Forslaget — 29 Stemmesedler var blanke, og 4 Kor meddelte, at de havde forkastet Forslaget.

Den 25. April afholdt D. s. k. A. sin første Koncert i Idrætshuset. Koncerten blev vellykket, og et stort Publikum havde indfundet sig, saaledes at man trods de store Udgifter kunde notere et Overskud paa Kr. 1500, der indsattes i Byggefondet.

Fra Beethovenkoret i Berlin havde man faaet Opfordring til at forestaa Arrangementet af en Koncert og Indkvartering af Koret under

Prøven før Koncerten i Idrætshuset 25. April 1920.

et paatænkt Besøg i København i Sommerens Løb. Beethovenkoret ønskede samtidig, at D. s. k. A. garanterede det et Overskud paa Kr. 3500. Af forstaaelige Grunde betakkede man sig for den paatænkte Ære.

Nogle sønderjyske Sangkor havde rettet Anmodning om Hjælp med nogle danske Korsange, hvilken Hjælp ogsaa blev givet, idet flere af de københavnske Kor tilsendte Sønderjyderne, hvad de kunde undvære af deres Repertoire.

Atter i dette Aar deltog D. s. k. A. ved Socialdemokratiets Grundlovsfest i Søndermarken, og Aaret sluttede med den nu traditionelle Medlemsfest i Studenterforeningen.

1921 blev et rigt Arbejdsaar for D. s. k. A. Umiddelbart efter Grundlovsfesten, hvor D. s. k. A. igen medvirkede, modtog man Henvendelse fra Socialdemokratisk Forbund om at assistere ved Partiets 50 Aars Jubilæumsfest, der skulde afholdes den 24. Juli i Fælledparken. Det blev en stor, festlig Oplevelse, hvor 500 Sangere, 2 Solister og et stort Orkester med stor Succes udførte en malmfuld Kantate bygget over 6 Arbejdersange, arrangeret og tildels komponeret af Louis Clausen og med Tekst af A. C. Meyer.

Den 28. August havde Sangerne atter kaldt til Stævne i Kongens Have. Denne Koncert blev dog publikumsmæssigt set ødelagt af Regn. Trods de store Udgifter, der var forbundet med Arrangementet — saaledes kostede Opstilling af den store Sangertribune Kr. 800,00 — gav Koncerten dog et Overskud paa Kr. 272,67. Som Solister medvirkede Hof-Operasanger Johannes Fønss og kgl. Kammersanger Poul Schmedes.

Om denne Koncert skrev »Social-Demokraten« bl. a.:

»Hver Gang »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« synger, bemægtiges man af det Indtryk, at København i Ordets bedste Forstand er Arbejdernes By.

Ikke blot rent kammeratligt, teknisk, økonomisk og politisk er det Hovedstadens Arbejdere, der fører an. De har ogsaa erobret sig en kunstnerisk Førstilling. Hvilken anden Samfundsklasse kan stille 500 skolede Sangere i Marken? og hvilken anden Kreds af Borgere kan paa en sludfuld Dag som den i Gaar samle en Tilhørerskare, der maa tælles i Tusindvis?

Det var ganske naturligt det mægtige Kor under Organist Louis Clausens Ledelse, der beherskede Koncerten i Kongens Have. De danske, svenske og norske Fædrelandssange lød prægtigere under Havens gamle Træer, end de nogensinde før har lydt, og der maatte sluttelig synges to Ekstranumre.« (Efter en Omtale af de assisterende Solister slutter Referatet): »I øvrigt forløb Koncerten paa en smuk og tiltalende Maade. Og det københavnske Arbejdersangkor befæstede i Gaar den sikre Plads, det har erobret sig i vor Bys Musikliv.«

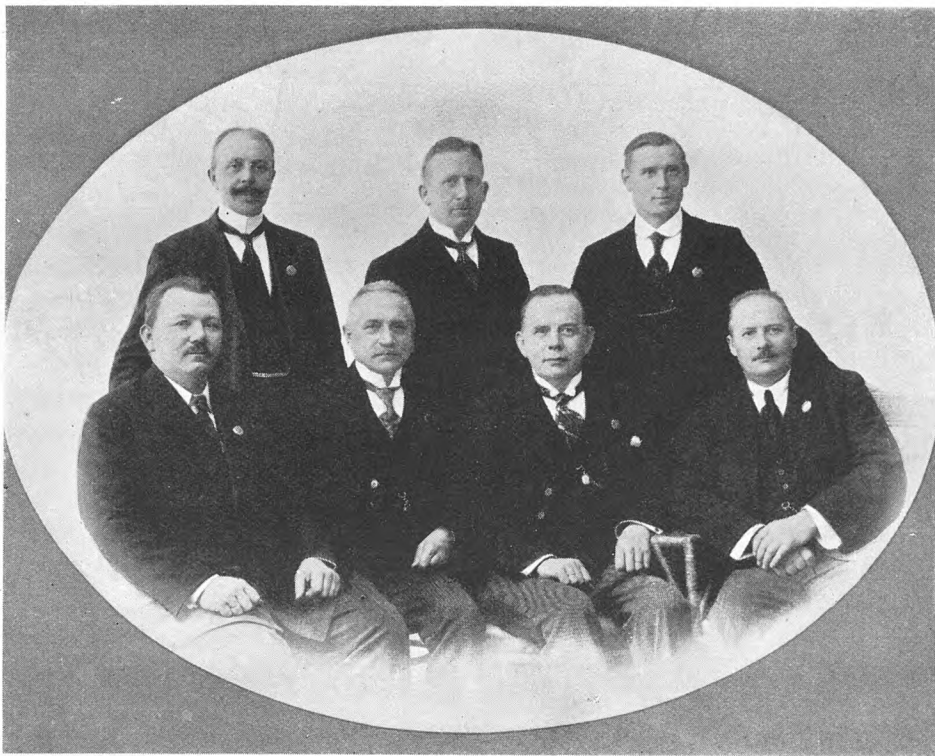
»Arbejderbladet« skrev bl. a.:

»Et uvenligt Vejr hvælvede en graa, tung Himmel over Rosenborg Have i Gaar til »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor«s Koncert. En Time før Koncertens Begyndelse øsede Regnen ned i stride Strømme, og sikkert har dette holdt Tusinder hjemme, der ellers vilde have hørt det kolossale Kors Koncert.

Det er altid en Nydelse at høre dette Kor, disse Arbejdere, der bruger nogle af deres Aftentimer til i forskellige Arbejdersangkor at synges sig sammen, og saa igen engang imellem som i Gaar samles med Kammeraterne fra de andre Kor og bliver det store gigantiske Væld af Røster, der tonede i Rosenborg Have i Gaar.

Koncerten var Korets; det var dette mægtige Sus af Røster, disse mange hvidhuebærende Arbejdere, der gjorde, at den mørke Himmel glemtes, og det blev festligt altsammen.

Det er smaa Mesterværker, der præsteres af disse Sangere, maaske er det deres Dirigents Skyld, Louis Clausen, dette vidunderlige Menneske at se paa Dirigentpladsen, det er, som var han lavet af Elastik

Forretningsudvalget. 1921.

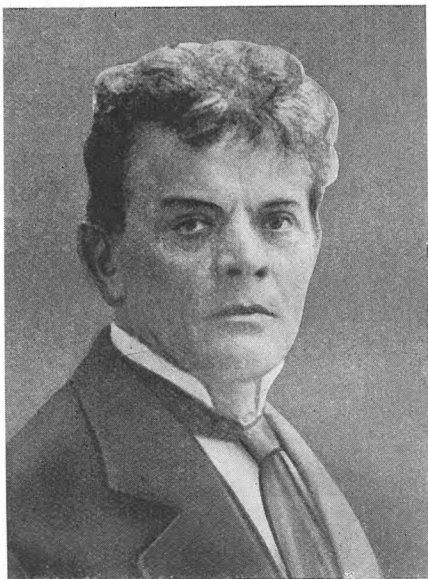
Staaende: C. Rasmussen - J. Christiansen - H. P. Søndergaard.

Siddende: Bjerregaard - Abraham Jensen - Th. Collemorten - J. V. Jensen.

og Jern paa én Gang og med Evne til at hypnotisere sine Sangere; han er med i alt — synger med, er overalt. Naar man ser ham i Bevægelse under en Sang, faar man Følelsen af, at dette Menneske spiller, og som var det mægtige Menneskekor et Instrument, han fik lokket de særeste Ting ud af — en Haandbevægelse, og det bruser, en anden og det bliver tonende stille — men harmonisk altid.

Louis Clausens og Korets var Dagen i Gaar — ved Siden af dem smuldrede Hof-Operasanger og Kammersanger ind til noget minimalt og smaat. Men hvorfor var der ikke en Arbejdersang paa Programmet — hvorfor? Naar »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« næste Gang har Koncert, burde for en Gangs Skyld Fædrelandssange, hvor smukke de saa end kan være, være ude af Programmet og Arbejdernes egne Sange være i Stedet«

I øvrigt havde Sangerne den Glæde at konstatere, at ogsaa de borgerlige Blade nu havde faaet Øjnene op for Sangernes Præstationer og kun havde Lovord tilovers for disse.

A. C. Meyer.

Fra mange Sider var der rettet Opfordring til D. s. k. A. om at afholde en Koncert med en Gentagelse af Kantaten fra Socialdemokratiets 50 Aars Jubilæum. Den 30. Oktober fandt denne Gentagelse da Sted med en storstilet Koncert i Raadhushallen. Som Solist medvirkede kgl. Kammersanger Peter Cornelius og som Festtaler Folketingsmand A. C. Meyer.

Udover de mange koncertmæssige Arrangementer havde 1921 givet Ledelsen nok at bestille.

Der var ført Forhandlinger med Københavns Orkesterforening, Kor dirigentforeningen og Solistforbundet om Reducering af de høje Krigspriser, der endnu bibeholdtes, og som

vanskeliggjorde Korenes Arbejde. Resultatet af disse Forhandlinger bragte Korene mange Goder.

Fra Stockholms og Kristianias Sangerforbund var modtaget Opfordring til at deltage i et paatænkt Sangermøde i København med et fremtidigt Samarbejde for Øje. Dette Møde blev dog foreløbig udsat.

De jyske borgerlige Kor opfordrede de københavnske Arbejdersangere til sammen med dem at udgive et fælles Medlemsblad — en Tanke, der dog maatte opgives.

Bemærkelsesværdigt for Tiden var, at et Nodeindkøb i Tyskland betaltes med Kr. 12, den tyske Pris var Mark 112.

Spørgsmaalet om at afløse den traditionelle Medlemsfest med en Fællesspisning i Idrætshuset blev fremsat, men forkastet, saaledes at Festen som sædvanlig fandt Sted i Studenterforeningen.

Forhandlingerne med de jyske og fynske Arbejdersangere om et fremtidigt Samarbejde var nu saa langt fremskredne, at et Fællesmøde kunde afholdes. Dette Møde fandt Sted den 28. Maj 1922 i Odense, og følgende Repræsentanter havde givet Møde:

Jylland: Fr. Fischer, Horsens, — C. C. Randers, Horsens — Rohde Nielsen, Aarhus.

Fyn: M. Madsen, Kerteminde, — C. V. Jensen, Svendborg, — Em. Rasmussen, Odense.

København: Th. Collemorten, Johan Jensen og Jens Christiansen.

Mødet havde følgende Dagsorden:

1. Udvalgets Konstituering.
2. Landssangerstævne i København.
3. Udkast til Love for Landssammenslutningen.
4. Eventuelt.

Som Formand for Udvalget valgtes Th. Collemorten og som Sekretær Jens Christiansen. Det vedtoges enstemmigt at træffe Forberedelser til at afholde Stævnet i København i Sommeren 1925 og her lade afholde Konkurrence mellem de forskellige Landsdele.

Efter en grundig Gennemgang af de foreliggende Lovforslag vedtog man efter enkelte Rettelser at anbefale disse til endelig Vedtagelse paa et Delegeretmøde, der skulde afholdes i Forbindelse med Landsstævnet i 1925.

Landsforbundets Stiftelse var ved dette Mødes Afholdelse kommet ind i en afsluttende Fase. Mødet havde udelukkende været præget af Vilje og Saglighed, og Resultaterne blev de bedst mulige, saa da hver drog til sit, var det med Visheden om, at Landsforbundet nu vilde blive en Kendsgerning.

Forud for Mødet var Repræsentanterne blevet anmodet om at komme ned i den store Sal. Her hilste Arbejdersangkoret »Karl Marx«, Odense, Repræsentanterne velkomne med en Række smukke Sange, og efter et kammeratligt Samvær med Sangerne gik man saa til det grundlæggende Arbejde, der fik historisk Betydning for den danske Arbejdersangerbevægelse.

Ogsaa dette Aar medvirkede D. s. k. A. ved Socialdemokratiets Grundlovsfest i Søndermarken. I September assisterede man velvilligt ved en Koncert, som Dansk Solistforbund afholdt i Odd Fellow Palæet.

Paa et Dirigentraadmøde den 2. December udtoges der nyt Sangrepertoire, særlig med en paatænkt Efteraarskoncert og det berammede Landssangerstævne for Øje.

Ved Medlemsfesten, som dette Aar var henlagt til Folkets Hus, Enghavevej, assisterede Herrekoret »Bel Canto« under Vilh. Poulsens Ledelse.

I Begyndelsen af 1923 var der modtaget Opfordring fra den tyske Arbejdersanger Organisation om at sende en Repræsentant til et Sangerstævne i Hamborg i Juni. Man vedtog at sende Formanden derved, da der sikkert var Mulighed for at lære noget ved et saadant Stævne.

Da det senere blev meddelt, at Sammenkomsten var forlagt til Erfurt, og det i Stedet for en Sangfest drejede sig om en Generalforsamling, annulleredes Beslutningen om Formandens Tysklandsrejse.

Paa Generalforsamlingen i Februar blev det vedtaget at rette Henvendelse til de to kvindelige Arbejdersangkor, der fandtes i København, om at indmelde sig i Sømmenslutningen, ligesom det blev bestemt, at der skulde iværksættes en kraftig Agitation mellem de Arbejdersangkor, der endnu stod udenfor Sømmenslutningen, for paa Baggrund af det forestaaende Landssangerstævne at bevæge disse til at indmelde sig. Man havde ogsaa Tanken fremme om at afholde Konkurrencesang mellem Sømmenslutningens Kor og opfordrede Forretningsudvalget til at undersøge Mulighederne for en saadan Koncert.

Ved Grundlovsfesten i Søndermarken sang man dette Aar i to Afdelinger. Men Aarets store sanglige Begivenhed fandt Sted d. 16. September i Idrætshuset. Der blev stuvende fuldt Hus. Nu havde man i Forvejen vedtaget, at Koncertens Overskud skulde benyttes til Anskaffelse af et Banner, og Sangerne havde herudfra gjort sig særlige Anstrengelser med Billetsalget. Resultatet udeblev heller ikke. Koncerten gav Kr. 1736,40 i Overskud. Det var blevet en ovenud stor Succes, og af Pressens Udtalelser skal nævnes:

»Først et Par Ord om det prægtige Sceneri i Idrætshusets vældige Rum, Gulv og Loger tæt besat af et forventningsfuldt, festklædt Publikum.

De mange straalende Lys fra Loftets Kroner faldt blændende og varmt ned over de fyldte Stolerader, og de elektriske Projektører kastede sin festlige Glans over Salens Baggrund, hvor de 500 hvidhuede Arbejdersangere stod opstillet i en amfiteatralisk Pragtgruppe.

Et vidunderligt Skue, et levende uforglemmeligt Vidnesbyrd om den Kulturhøjde, den danske Arbejder har naaet.

Og saa Sangen! Med stigende Beundring hørte man disse 500 Røster samle sig, snart i disciplineret Vælde, snart i et udpenslet Piano, hvis Toneskønhed holdt Maal med det bedste, Mandskor har præsteret herhjemme.«

»Skal en Dirigent samle en Række forskellige Sangkor, af hvis Medlemmer maaske de færreste kan Noderne, under eet, saa gælder det først og fremmest om at skaffe Disciplin og Rytmefasthed. Dette har de københavnske Arbejdersangeres Overdirigent haft Forstaaelse af. Den lille Opsang til Arbejdets Pris, der indledede Koncerten i Idrætshuset i Aftes, Carl Nielsens »Havets Sang« og Stuntz' »Norden« lød helt pompøst, sunget rent, sikkert og rytmisk. Vanskeligere bliver det naturligvis at faa et saadant Kor paa 500 Mand til at synge Sange, hvor Nuancer og finere Klange skal danne Hovedvægten, men at Korene ogsaa i denne Retning har arbejdet flinkt, viste Körlings »Sommerlåt«, over hvilken der var et forfriskende Humør.«

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Banner.

»Under Hr. Kantor Louis Clausens dygtige Overledelse gav i Aftes »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« en større Koncert i Idrætshuset. Koret, der tæller 500 Mand, raader over gode, sunde Materialer, som baade formaar at sætte i, saa det har Fynd og Klem, men ogsaa med Nænsomhed at give en Sang de behørig kunstneriske Afskygninger.

Solistassistenten var i de bedste Hænder hos Fru Villie Hagbo-Petersen, hvis letløbende og velplacerede Koloraturer dog vel maatte anvise hende Plads indenfor vor Operas Mure, og hos Kammersanger Einar Forchhammer, der som altid med stor dramatisk Virkning sang Arier af Weber og Wagner.

Baade Solisterne — der begge demonstrativt blev aftvunget Ekstranumre — og Koret med dets Dirigent var Genstand for stormende Hyldest fra den overfyldte Sal.«

Den vellykkede Koncert gav Ledelsen Mod til at forsøge en Gentagelse, hvorfor man besluttede sig til i Stedet for den traditionelle Medlemsfest at afholde en Gentagelseskonzert i Idrætshuset Søndag den 2. December. Paa Trods af, at Solist- som Korprogram var akkurat det samme, som benyttedes ved Septemberkoncerten, fik denne Koncert saa stor Tilslutning, at den gav et Overskud paa Kr. 1252,26, som blev fordelt mellem de assisterende Sangkor med Kr. 50 pr. Kor.

Medlemsfestens Aflysning gav imidlertid Anledning til Protest fra et af Korene, der ønskede Spørgsmaalet behandlet paa et Repræsentantmøde, med det Resultat, at det blev vedtaget at holde en selskabelig Sammenkomst først i det nye Aar i Forbindelse med en Bannerafsløring. Man vedtog at anskaffe et Banner til Kr. 1175.

Paa Generalforsamlingen i Februar 1924 vedtoges et Forslag om at afholde en Udflugt til Helsingør i Sommerens Løb for Sømmenslutningens Medlemmer med Damer.

Den 25. Maj afholdt man den selskabelige Sammenkomst med Bannerafsløringen i Folkets Hus, Enghavevej. Det blev en udpræget kammeratlig Fest. Medlemmerne med Damer fyldte den store Sal til Trængsel. Collemorten holdt Festtalen. Han indledede med en historisk Oversigt over Sømmenslutningens Tilblivelse og Virksomhed og sluttede med at give et Billede af Organisationens af i Dag. Derpaa afslørede han det nye Banner, medens Hurraraab og Fanfarer lød. D. s. k. A. havde faaet sit stolte Samlingsmærke, et kunstbroderet Banner i blaa Silke med Sømmenslutningens Navn i en Bue over Sangens Gudinde. Bannerets Bagside var af rød Silke.

Under stormende Jubel fra Forsamlingen istemte derefter Koret

den af Louis Clausen komponerede »Sangerhymne« med Tekst af A. C. Meyer, hvor de sidste Linjer lyder:

Syng, bring Fryd til stille Hytter,
syng, saa selve Himlen lytter!
Sanger, tolk de store Bud,
som han gav os Glædens Gud.

Festen fortsatte med Taler og Leveraab. Den sociale Skomager-sangforening sang under Forsamlingens Bifald nogle smukke Sange, og dermed sluttede den højtidelige Del af den vellykkede og stilfulde Fest.

HELSINGØR-STÆVNET 22. JUNI 1924

Sommerudflugten til Helsingør stod nu for Døren. Ved Arrangementets Tilrettelæggelse var man traadt i Samarbejde med Foreningen »Norden«, der ogsaa skulde afholde Stævne i Helsingør. Dagen blev berammet til d. 22. Juni. D. s. k. A. lejede Øresundsselskabets Damper »Malmø« til Udflugten. 14 Dage før var der tegnet 915 Deltagere, heraf 400 Sangere, til Turen, og da man frygtede Overtægning, maatte man opfordre Sangernes Damer og udenforstaaende Deltagere til at tage med Rutebaadene, dersom Pladsforholdene nødvendiggjorde dette. Forud for Udflugten havde Collemorten været i Helsingør og der forhandlet med Borgmester Christensen og andre interesserede om Tilrettelæggelse af Arrangementet. Den stedlige Presse havde omtalt Besøget, ligesom det havde været omtalt i Helsingborgbladene.

Om Turens Forløb skrev »Social-Demokraten«:

»De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« aflagde i Gaar Besøg i Helsingør. I et Antal af 500 indfandt Sangerne sig i Gaar Morges i Havnegade, hvor Damperen »Malmø« laa parat til at sejle dem til Helsingør. Alle Sangerne bar hvide Huer, og de mange Foreninger medbragte Faner og Bannere, som fik en malerisk og dekorativ Opstilling i Forstavnen af det flagsmykkede Skib.

I det Øjeblik, Damperen gled ud fra Bolværket, lød Sangen ud over hele Havnen og kaldte alle de omboende Folk til Vinduerne.

Ved Ankomsten til Helsingør marcherede hele Sangerskaren med Faner og Musik i Spidsen gennem Byen til »Hamlets Gaard« i Kongens Have, hvor Sangerne indtog deres medbragte Frokost.

Medens dette stod paa, indfandt Helsingørs Sangforening sig i Anlægget for ved en Morgensang at hilse de københavnske Sangerkolleger velkomne.

Borgmester P. Christensen, der ogsaa var kommet til Stede, bød i

en festlig Tale Sangerne Velkommen til Helsingør og udbragte et Leve for de københavnske Sangere.

Kantor Louis Clausen takkede for Velkomsthilsenen og udbragte et Leve for Helsingørs Sangere.

Kl. 2,45 blev der af de 500 Sangere afholdt en Koncert paa Kronborgs Bastion. Ved Koncerten medvirkede Operasanger Johs. E. Johansen. Tusinder af Mennesker overværede Koncerten, der gjorde stor Lykke.

Efter dennes Afslutning bragte et Ekstratog Sangerne til Gilleleje, hvor der fandt et kammeratligt Samvær Sted.

Ved 9,30 Tiden vendte Sangerne tilbage til Helsingør for atter at gaa ombord i Damperen. Paa Havnepladsen havde der indfundet sig en Masse Mennesker for at tage Afsked.

En gammel Sanger fra Helsingør, Barber Vilh. Hansen, i øvrigt Forfatteren til: »Der er saa skønt ved Sjællands Kyst«, var bleven saa begejstret over de 500 Sangeres Koncert, at han om Eftermiddagen havde affattet en smuk Hyldest Epilog til Sangerne, som han sang, lige før Skibet skulde afsejle.

Sangerne kvitterede for Hyldesten ved en Sang, og med det samme gled Skibet under jublende Hurraraab fra Mængden ud af Helsingørs Havn.

Paa Turen hjem, der ogsaa blev meget fornøjelig, afløste Sang og Musik hinanden.«

Vilh. Hansens Epilog lød:

Sangerbrødre tag nu vort Farvel,
i denne Sommerkveld. Sammen vi drog under Løvets Tag,
mens Byen hejste vort skønne Flag.
Denne Dag i Hjertet gem,
naar nu I drager hjem.
Denne Sommerdag blandt Sangervenner.
Paa Gensyn en ny Sommerstund
her ved Øresund!

Ind til Dagens Gerning gaar Jer Gang,
men løft den frem med Sang.
Sangen vise os Vejen kan
til Idealernes skønne Land.
Sangens Magt og Sangens Aand,
lad os knytte fast det Baand,
som forener Sangerbrødre.
Paa Gensyn en ny Sommerstund
her ved Øresund!

»Nordsjællands Social-Demokrat« skrev:

»Det svensk-danske Folkestævne.

Dagen i Søndags oprandt med tunge, graa Skyer, og med bange Anelser skuede Festkomiteen op mod Himlen. Det blev dog kun nogle smaa Stænk nu og da, og om Formiddagen en halv Time før Tiden ankom de 500 københavnske Arbejdersangere pr. Skib med deres Paarørende, 1000 ialt.

Med Musik i Spidsen og under 18 Faner og Bannere marcherede denne anseelige Sangerskare til Gl. Kongens Have, hvor de helsingørske Sangere under Vilh. Hansens Ledelse sang et Velkommen til deres Brødre i Sangens herlige Verden.

Borgmester P. Christensen bød Sangerne velkommen til Helsingør By, og Sangernes Formand, Hr. Collemorten, kvitterede for dette Velkommen med et Leve for Helsingør By, adresseret til Byens Borgmester.

Saa tømtes Madkurvene og Halbergs Ølkasser.

P a a K r o n b o r g .

Fra Kl. 12 Middag havde alle med Festtegn forsynede Deltagere Adgang til at bese Kronborg, baade inde og ude, og der var Masser af Mennesker, som benyttede sig heraf. I Mellemtiden var ca. 600 Svenskere kommet herover med Færgen, og med »Skogflickarne« og »Gossorkestret« i Spidsen marcheredes til Kronborg.

Kl. 2,45, da de 500 københavnske Arbejdersangeres Koncert begyndte i 11. Søbatteri, var der omkring 4000 Mennesker forsamlede derude, overalt paa Hovedvolden, paa Bastionerne, paa Stranddæmningen og paa Batteriets Græs havde Folk lejret sig og lyttede med Interesse og Begejstring til den herlige Koncert, der nu blev budt paa. Det store Mandskor sang herligt, dygtigt og energisk ledet af Dirigenten, Kantor Louis Clausen. Operasanger Johs. E. Johansen sang fire Sange og deltog som Solist i Kørets Sang: »Du gamla, du fria«. Det vældige Bifald og det fuldtonende Hurraraab, der afluttede Koncerten, kunde alle Deltagerne tage til Indtægt.

K r o n b o r g m ø d e t .

Saa holdtes det første Kronborgmøde i Kronborgs vældige Slotsgaard, der er som skabt til slige Møders Afholdelse.

Borgmester P. Christensen aabnede Mødet og sagde, at hvor før Soldaterne med deres Bajonetter stod Vagt, samledes nu Folket til Vagt om Folkenes Interesser. Han udtalte et Ønske om, at Kronborgmøderne maatte blive en aarlig tilbagevendende Begivenhed, benyttet i Fredens og Oplysningens Tjeneste.

Dr. Gierow, Helsingborg, holdt derpaa et varmtfølt og dygtigt Foredrag om nordisk Samarbejde og pegede paa, at Ungdommen bør opdrages til at fatte Interesse og Forstaaelse for Landenes Historie og Folk. Skete dette, vilde der være skabt en solid Grund, som Nordens Folk med Tryghed kunde bygge et Samarbejde op paa.

Provst Simon Hansen, Helsingør, talte ligeledes om Nordens Samvirke og mindede om de Bestræbelser, der gennem Tiderne var gjort for at samle Norden. Provsten sluttede sit let forstaaelige Foredrag med et Leve det nordiske Samarbejde.

Borgmester Bååth, Helsingborg, afsluttede Talernes Række med et: Leve Danmark!

Efter Mødets Afslutning drog man med Ekstratog til Gilleleje. Den venlige Fiskerby havde klædt sig i Fest til Modtagelse af den mægtige Invasion. Flagene smeldede overalt, og ved Ankomsten modtoges Gæsterne af hvidklædte unge Piger med Flag i Hænderne. I Løbet af faa Øjeblikke var hver en Plads i Byen optaget af spisende Gæster.«

Forberedelserne til det paatænkte Landssangerstævne i København 1925 var nu i fuld Gang. Et Fællesmøde mellem jyske, fynske og københavnske Repræsentanter havde været afholdt i Odense den 25. Januar 1925. Fællesprogram og Konkurrenceprogram var her blevet udtaget. Paa Mødet vedtog man endvidere at undersøge Mulighederne for et Statstilskud til de danske Arbejdersangere.

Fra Foreningen »Norden« havde D. s. k. A. modtaget Forespørgsel, om man var villig til at forestaa et Koncertarrangement for norske og svenske Arbejdersangere, der havde paatænkt at gæste København i Sommeren 1926, og i øvrigt indkvartere disse Sangere privat. Sammenlutningen lovede at bistaa de skandinaviske Sangerbrødre efter bedste Evne.

Der blev ikke afholdt Efteraarskoncert i 1924. Da man imidlertid maatte søge at skaffe Sammenlutningen Penge til Afholdelse af Landsstævnet i 1925, besluttede man at afholde et Karneval. Dette fandt Sted i Idrætshuset den 14. Marts 1925 og gav et Overskud paa Kr. 2126,06.

LANDSFORBUNDET STIFTES

Tiden nærmede sig for Landsstævnets Afholdelse, og alle Forberedelser var trufne. Stævnet var planlagt til Afholdelse i Dagene den 14. og 15. Juni, men i Begyndelsen af Maj maatte Jyderne meddele, at de paa Grund af den langvarige Lockout, der paa daværende Tidspunkt lammede Jern- og Metalindustrien, ikke kunde deltage i Stævnet. Ved en Forespørgsel i den fynske Centralisation blev svaret, at man ogsaa her fandt det raadeligt at udsætte Stævnet til 1926.

Da Stævnet nu var aflyst, og alt ellers laa klart til Landsforbundets Stiftelse, som skulde have fundet Sted paa et Delegeretmøde i Forbindelse med Stævnet, besluttede man at indkalde Delegeretmødet og saa stifte Landsforbundet.

Dette Møde blev afholdt paa Parkhotellet i Odense Søndag den 12. Juli 1925, og her stiftedes: Arbejdersangkorenes Landssammenslutning. — Navnet ændredes i 1938 til: Arbejdersangkorenes Landsforbund.

Som Delegerede var de 3 Centralisationers Hovedbestyrelser mødt, ligesom de 3 Overdirigenter var indbudt.

Landsforbundet blev stiftet, og til Formand valgtes Th. Collemorten, til Kasserer Abraham Jensen og til Sekretær Jens Christiansen, disse 3 Mænd udgjorde samtidig Landsudvalget. Den øvrige Hovedbestyrelse blev: Fr. Fischer, Horsens, L. P. Jensen, Horsens, Rohde Nielsen, Aarhus, Madsen, Kerteminde, Johansen, Nyborg, og Vesterblaa, Odense.

Landsforbundet kom med det samme til at omfatte 65 Sangkor med 1500 Sangere. Sjælen i Landsforbundets Stiftelse var Th. Collemorten. Meget Arbejde havde det kostet at naa dette Maal, men nu var alle hans Anstrengelser blevet kronet med Sejr.

Der var imidlertid ikke Tid til at hvile paa de vundne Laurbær. Stadig var der nye Opgaver.

En Koncert blev afholdt i Idrætshuset den 27. September med Solistassistance af Operasangerinde Fru Ebba Wilton og kgl. Kammersanger Helge Nissen. Koncerten gav Kr. 3066,20 i Overskud, hvorfor man paa et efterfølgende Repræsentantmøde vedtog at yde hver af de medvirkende Sangkor et Tilskud paa Kr. 50,00.

Interessen for Korsangen har alligevel ikke været saa ringe paa den Tid, thi paa et Møde efter Koncerten ankede en Repræsentant over, at der var solgt saa mange Billetter, saa Folk ikke kunde komme ind i Idrætshuset uden livsfarlig Trængsel.

Stifterne af Arbejdersangkorenes Landsforbund.
Delegeretmødet i Odense 12. Juli 1925.

Dagbladet »Social-Demokraten« havde nu begyndt at afholde offentlige 55 Øres Koncerter, hvad der resulterede i, at D. s. k. A. optog Forhandlinger med Bladet om Muligheden for, at Arbejderkorene kom til at medvirke. Forhandlingerne gav det Resultat, at Korene paa Skift kom til at assistere mod et passende Honorar, ligesom Bladet og D. s. k. A. enedes om i Fællesskab at afholde nogle større Koncerter.

Straks i Januar 1926 medvirkede et 100 Mandskor fra D. s. k. A. ved »De forenede Arbejder Sygekasser«s Stiftelsesfest i Odd Fellow Palæet.

Den 6. Marts forsøgte man igen med et Karneval i Idrætshuset, denne Gang blev Overskudet dog kun paa Kr. 500.

Foruden de mandlige Arbejdersangkor fandtes der paa daværende Tidspunkt 2 kvindelige Arbejdersangkor i København, Det kvindelige Tobaksarbejder Sangkor »Lucretia« og »Det sociale Kvindesangkor« (nu Damekoret »Lyria«).

Spørgsmaalet om ogsaa at optage disse Sangkor i den københavnske Centralisation havde længe været levende, og for Damekorenes Vedkommende havde Ønskeligheden om en Tilslutning ogsaa haft mange Tilhængere.

Det blev derfor vedtaget at optage Forhandlinger med disse Damekor, og Resultatet blev, at begge Kor indmeldte sig.

LANDSSANGERSTÆVNET 1926

Den altoverskyggende Begivenhed i 1926 blev Landssangerstævnet, som nu endelig fandt Sted i Dagene Søndag den 13. og Mandag den 14. Juni.

Det var første Gang, Arbejdersangere fra hele Landet skulde samles i et stort fælles Stævne, og Spændingen og Forventningerne var naturligvis store.

Rundt om i Korene havde man arbejdet paa Højtryk med saavel Fælles- som Konkurrenceprogrammerne.

Arrangørerne i København havde haft et stort Arbejde med Tilrettelæggelse af Stævnet. Forhandlinger var ført med Statsbanerne og Det forenede Dampskibsselskab om Billetmoderation for de tilrejsende Sangere, med Militæret og Skoledirektionen om Indkvarteringsforholdene og med Magistraten om Hovedstadens Modtagelse af de mange Sangere.

Saaavel Provinsens som Hovedstadens Arbejdersangere havde rustet sig til de store Stævnedage, hvortil ca. 1200 Sangere havde anmeldt deres Deltagelse.

Som Præsidium for Stævnet var valgt: Statsminister Th. Stauning, Undervisningsminister Fru Nina Bang og Borgmester P. Hedebol.

Stævnets Program var som følger:

LANDSSANGERSTÆVNET 1926

Søndag den 13. Juni

PROMENADEKONCERT I RAADHUSHALLEN

LANDSKORET

under Ledelse af Stævnets Overdirigent *Louis Clausen*

J. Stunz Norden *Ole Olsen* Fanevagt
J. Bechgaard . . Nu brister Isen om Lande *O. Lindblad* Naturen och hjärtat
Louis Clausen. Naar et Dagværk er endt
Solistoptræden af kgl. Kammersanger *Poul Wiedemann*

KONKURRENCEKONCERT I IDRÆTSHUSET

DE CENTRALISEREDE JYSKE ARBEJDERSANGKOR

Overdirigent: *Maquard*, Horsens

P. Heise . . . Jylland mellem tvende Have
Kreutzer . . . Hyrdens Søndagssang
Reissiger . . . Olav Trygvason

FYNS CENTRAL ARBEJDER- SANGKOR

Overdirigent: *Christensen*, Odense

N. W. Gade Taarnvægterens Sang
P. E. Lange-Müller . . . Jægersang
P. Heise Dans, ropte Felen

DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERSANGKOR

Overdirigent *Louis Clausen*

Carl Nielsen . . . Havets Sang *Felix Körling* . . . En Sommerlåt
H. Kjerulff Brudefærden i Hardanger

Efter Konkurrencen: LANDSKORET (1200 Sangere)

Overdirigent: *Louis Clausen*

Louis Clausen . . . Hvor smiler fager *O. Lindblad* . . . Naturen och hjärtat
den danske Kyst *J. Bechgaard* . . . Nu brister Isen om Lande

Dommerkomité for Landsdelenes Konkurrencesang:

Kgl. Kapelmester *Georg Høeberg* — Syngemester ved Det kgl. Teater *F. Hemme*
Sanglærer *Vilh. Poulsen*

Mandag den 14. Juni: Udflugt til Nordsjælland

FOLKEKONCERT I ROSENBORG HAVE

LANDSKORET

under Overdirigent *Louis Clausens* Ledelse

Ole Olsen Fanevagt *Louis Clausen* . . . Hvor smiler fager
Jul. Bechgaard . . . Nu brister Isen om Lande den danske Kyst
Solistoptræden ved *G. Wennerberg*. Hör oss Svea
Kgl. Kammersanger *Albert Høeberg* Solistoptræden af
Kgl. Operasangerinde *Villie Hagbo Petersen*

Edv. Grieg Landkending (Kor, Solist *Albert Høeberg* og 40 Musici)

Adolphe de Geyter . . . Internationale (Kor og Orkester)

Foruden de mange Arbejdersangere fra Jylland, Fyn og København, der deltog i dette Landssangerstævne, havde Bornholm, der nu ogsaa havde tilsluttet sig Landsforbundet, sendt et mindre Antal Sangere til Stævnet.

Indkvarteringen af de mange Sangere fra Provinsen fandt Sted, dels hos københavnske Sangfæller og dels paa Byens Hoteller, da den paatænkte Indkvartering paa Kaserner og Skoler ikke kom i Stand.

Allerede Lørdag Morgen ankom de første Sangere med Dampskibet »Melchior« fra Frederikshavn, men den store Invasion fandt Sted om Søndagen, hvor Skibe og Jernbanetog fra alle Egne af Landet ankom med festglade, hvidhuede Sangere.

Hele den københavnske — og i øvrigt ogsaa store Dele af Provinspressen — omtalte i store Artikler Landssangerstævnet, et Par Uddrag af disse Artikler vil sikkert bedst kunne belyse dette.

»Social-Demokraten« skrev bl. a.:

»De 1200 Arbejdersangere fik i Gaar en begejstret Modtagelse af København. En brusende Hyldest slog dem i Møde fra den mægtige Forsamling, som havde fyldt Raadhushallen, og Borgmester Viggo Christensen, der paa Stadens Vegne bød Sangerne velkommen i prægtige Velkomstord, havde hele Forsamlingen med sig, da han udbragte sit Leve for vore syngende Gæster.

Det var et pragtfuldt Skue at se Kæmpekoret samlet paa Tribunen, som omtrent fyldte en Tredjedel af Hallen.

1200 Sangerhuer lyste kridhvide mod en Baggrund af røde og blaa Sangforeningsfaner, fra hvis glimtende Messingspyd Grene med Bøgeløv vajede som en Hilsen fra den danske Sommer. Et uforglemmeligt Syn, der burde været forevigt af en Malers Pensel.

Kæmpekoret viste sig at være fortrinligt sammensunget. Dirigenten, Hr. Louis Clausen, har et særligt Greb paa at dirigere saadanne store Kor. Med en fanatisk Voldsomhed løste han sin Opgave, at samle disse 1200 Stemmer under én Vilje. Derfor blev Resultatet ogsaa saa fortrinligt. Det var en virkelig Oplevelse at høre dette Kæmpekor udfolde sine sanglige Evner.

Modtagelse og Processionen til Raadhuset.

Sangerne kom hertil i de tidlige Morgentimer med Damperne fra Jylland og Bornholm. De fik en festlig Modtagelse af deres københavnske Kolleger. Velkomstsange tonede dem i Møde som en munter Optakt til Dagens Strabadser.

Formiddagstimerne benyttedes til Prøver. Jyderne samledes i Rømersgades Festsal, og Fynboerne prøvede i Weinolds Selskabslokaler. Kl. 11,30 fandt den store Generalprøve Sted i Gothersgades Eksercer-

hus. Her satte Overdirigenten Hr. Louis Clausen Skik paa sine Folk, og han gav ikke op, før de mange Kor tonede i én mægtig og brusende Harmoni. Med Faner og Musik i Spidsen gik Sangerne til Raadhuset. Den smukke og maleriske Procession vakte stor Opmærksomhed paa sin March gennem Gaderne og var tillige en virkningsfuld Reklame for Stævnet.

Velkomsten i Raadhushallen.

Koncerten i Raadhushallen, som havde samlet stuvende fuldt Hus, indledes med, at Borgmester Viggo Christensen bød de 1200 Sangere velkommen til København: De Opgaver, som Korene arbejder med, er af stor kulturhistorisk Betydning, thi Sang og Musik er Kulturmenneskets fineste Instrument. Sangen er desværre ikke herhjemme gaaet vort Folk i Blodet. Til Opnaelsen af dette Maal skal I Sangere medvirke! Syng danske Sange! Syng Jer ind i vore Hjerter! Held og Lykke i Jeres Gerning. Velkommen til København.

Brusende Leveraab for Sangerne fulgte efter Viggo Christensens Tale.

Saa viste Landssammenslutningens Formand, Hr. Collemorten, sig paa Talerstolen og overbragte Kommunalbestyrelsen en hjertelig Tak, fordi Sangerne havde faaet Lov til at benytte Raadhushallen. For Københavns Borgerrepræsentation udbragte han et Leve, som Sangerne understregede med 3 taktfaste Hurraraab.

Raadhuskoncerten.

Koncerten begyndte med, at Koret og Forsamlingen i Fællesskab sang en Hilsen til de fremmede Sangere: »Vær Velkommen Brødre! fra Danmarks Land«.«

Derefter tog Koret fat og sang sig hurtigt ind i Forsamlingens Hjerter. Programmet indledes med: »Du høje Arbejd', Jordens Brud«. Saa fulgte en pompøs Hymne: »Norden«. Og derefter Bechgaards: »Nu brister Isen om Lande«.

Stor Lykke gjorde Johannes V. Jensens Fædrelandssang: »Hvor smiler fager den danske Kyst«. Det var første Gang, et Kæmpekor foretog dette Digtværk, som Louis Clausen havde iklædt en iørefaldende Melodi. Sidste Vers maatte synges da capo:

Alvorlig taler ved Alfarvej
med Grønsvær tækket de Gamles Grave.
Henfarne Slægter — forglem dem ej —
i Arv de gav dig en ædel Gave.
Henfarne Slægter i Landets Marv
sig ej fornægter. Bevar din Arv.

Solister og Sangere fortsatte. Tonerne bruste i det mægtige Rum, og Bifaldet steg til en Storm, da de sidste Klange var stilnet af. I Tilgift maatte Sangerne synge: »Muntra Musikanter«. Først da fik de Lov at slippe.

Efter Koncerten var Sangerne Kommunalbestyrelsens Gæster i Festlokalerne paa anden Sal.«

»Politiken« skrev bl. a. efter at have omtalt Modtagelsen og Raadhuskoncerten i begejstrede Vendinger:

»Sangerne kom nu op i Raadhusets smukke Festlokaler, hvor Kommunalbestyrelsen var Vært ved en Uendelighed af Smørrebrødsborde. Der var dækket paa hele det øverste Galleri omkring Hallen og i de tilstødende Lokaler; til Tonerne af et Blæseorkester, der forlystede Gæsterne — vel et Par tusinde ialt — med »Valencia«, forløb den kommunale Festlighed paa den fornøjeligste Maade og uden Forstyrrelse af nogen som helst Art. Der blev end ikke holdt en eneste Tale, vel af den simple Grund, at det vilde have været saa temmelig umuligt at samle de mange Mennesker, der af Pladshensyn var spredt rundt om.

Sangerkrigen i Idrætshuset.

Om Aftenen samledes saa igen Sangerne til Dagens sidste og mest spændende Begivenhed: Konkurrencekoncerten i Idrætshuset.

Paa Forhaand var alt udsolgt, og da Koncerten Kl. 8 tog sin Begyndelse, var den store Sal stoppende fyldt. Der var ikke en Plads at faa for de forsinkede, der maatte gaa igen med uforrettet Sag. Det var aabenbart, at denne Sangerkrig mellem Jyder, Fynboer og Københavnerne i høj Grad havde Folks Interesse. Der var Spænding i Luften. De tre Dommere, Kapelmester Georg Høeberg, Syngemester F. Hemme og »Bel Canto«s Dirigent Vilh. Poulsen, var mødt op i Kjole og Hvidt — og store Ordner — og efter alle Kunstens og Retfærdighedens Regler placeret langt fra hinanden i Salen. Hr. Poulsen paa Gulvet, de to øvrige Herrer hver i sin Loge paa hver sin Længdevæg. For Enden af Salen var Sangerne opstillet.

Først kom Jyderne med sorte Huebind under Ledelse af den jyske Overdirigent Hr. Maquard fra Horsens. De lagde som gode Lokalpatrioter for med »Jylland mellem tvende Have« og sang senere bl. a. Reissigers prægtige »Olav Trygvason« — og sang, saa det klang. Et ypperligt Stemmemateriale, gode Tenorer og klangfulde Basser, og saa en Rytme og en Smidighed, der fremkaldte en Haglbyge af Klap.

Københavnerne med røde Huebind om de hvide Kasketter tog derefter fat og sang — med Kantor Louis Clausen som Leder — friskt og frejdigt, lysere og lettere maaske, men lidt vagere i Rytmen og med

knappt saa megen Kerne i Klangen. Ogsaa de gjorde selvfølgelig ovenud Lykke.

Til sidst Fynboerne — langt færre i Antal — under Ledelse af Hr. Christensen fra Odense. Alene ved deres Faatallighed kunde de daarligt hamle op med de andre, selve Stemmematerialet var heller ikke helt godt, men de fynske Sangere klarede med lyst Humør bl. a. Heises muntre »Dans ropte Felen«, der gjorde megen Lykke.

Dermed havde man konkurrence-sunget færdigt, de tre Dommere blev sluppet løs fra deres Pladser i Salen og trak sig i Fællesskab tilbage for at votere, medens det hele Landskor samlede sig om endnu et Par Sange.

Endelig kom Resultatet, som i øvrigt syntes givet, straks efter at man havde hørt de tre Kor, og det blev da heller ikke nogen større Overraskelse, da Kapelmester Høeberg traadte frem og proklamerede Jyderne som de sejrende. Det var velfortjent. Hr. Maquard fik paa sit Kor's Vegne overrakt den af Musikforlaget Wilh. Hansen udsatte Sølvpokal, og desuden blev der hængt en mægtig Laurbærkrans om hans Hals.

Bagefter blev der danset hele Natten.«

»Berlingske Tidende« skrev om Koncerten i Rosenborg Have:

»— — Efter den vellykkede Søndag for Landssangerstævnet fik dette en temmelig vaad Afslutning i Aftes i Rosenborg Have. Fra Koncertpavillonens var der bygget en vældig Tribune ud, og her tog de 1200 Sangere Plads.

De hvide Huer lyste op i den graa, tæt strømmende Regn; kun Basserne bagest stod i Tørvejr under Pavillonens Hvælvning. Ude i Periferien slog Sangerne hist og her en Paraply op. Og Publikum, der betakkede sig for at tage Plads paa de »reserverede« drivvaade Stole, holdt sig udenfor Snoren under de gamle Træer, særlig om de »skyggefulde« viftebladede Kastanier var der Rift. Og saa sang Koret under Louis Clausens ufortrødne Ledelse for et Hav af Paraplyer, som det hedder.

Regnen havde aabenbart ikke slaet Sangernes Mod ned, forøvrigt heller ikke Solisternes. Baade Fru Hagbo Petersen og Kammersanger Albert Høeberg havde tappert givet Møde, og til Fru Martha Behrends Akkompagnement sang de deres Sange med stormende Bifald.

Til Griegs »Landkending« satte Orkestret yderligere Farverne og Stemningen op, saa at Koncerten endte med store Ovationer og Hurraaab. Først for Kantor Clausen, for hvem Hr. Collemorten talte, dernæst for Hr. Collemorten, der fik Blomster, og endelig for Sangerne.

Koncerten i Tivoli blev aflyst, men Sangerne havde Adgang til Etablissementet, hvor de kunde ende med »en glad Aften«.

I en Leder i »Aftenbladet« skrev Jens Hammer i Anledning af Stævnet om »De hvide Huer«:

» — — 1200 Sangere i Raadhushallen, 1200 hvide Huer med Lyren som Emblem, 1200 Stemmer, der stiger op under vort smukke Raadhus' Glastag og faar de enkelte Ruder til at løfte sig en Smule i deres kittede Rammer, saa at Tonen ogsaa kan naa op under Himmelbuen som en Hilsen til de højere Magter, Mennesket netop i Sangen tilbeder.

De Mennesker, der ikke har haft Lejlighed til at studere hele Spørgsmaalet: vore Sangforeninger paa nært Hold, aner ikke, hvilket kæmpemæssigt Arbejde, der ligger bag den nu fuldbragte Lands-Organisation af Sangforeninger i Danmark, d. v. s. bag selve det at skabe Materialet til at bygge denne Organisation paa, Stemmerne, Sangerne, i en saadan Form, at man turde foretage denne Stor-Sammenlutning.

Det er lang Tid siden, at man sang til Arbejdet, den moderne Industris Udvikling gjorde det simpelt hen umuligt, men der er Folk, der har det saadan, at de, selv om de gaar mellem Sten, altid længes efter at se Jord, lugte Jord, saadan var der ogsaa Mennesker, der længtes efter at synge og efter at høre Sang, og der kunde jo synges, naar Maskinernes Kæmpestemmer tav. De dannede de første Sangforeninger.

Det var, skal vi sige, ikke godt, det, der i lang Tid blev præsteret. Der laa vel nok Interesse for det bag, men Hemmeligheden ved Korsangen, Sammensangen, den enkeltes Indordning under det hele, Skønheden i Tonedannelsen, kort sagt det, man kalder Sangkultur, det ejede de ikke. Undertegnede erindrere en Dag i Søllerød Kro for Aar tilbage, hvor Regnvejret havde kastet en Mængde Mennesker ind, deriblandt ogsaa en Del københavnske Sangere, og hvor der saa blev sunget. Alle Guder! Hvilken Rædsel! Var ikke Regnen strømmet ned derude i Tøndevig, var man flygtet fra det.

Men nu —! Ja, der var heldigvis Mænd, der forstod, at disse syngende Arbejdere maatte have en hjælpende Haand, Kærlighed til Sangen gjorde det ikke alene; disse Mænd kastede sig ind i Opgaven med Ildhu, og »Sangtropperne« mødte op, der blev kæmpet, og der blev sejret; Hemmeligheden blev efterhaanden aabenbaret.

— Slaa dig rolig ned, hvor man synger, som det hedder i det gamle Digt, Sangen giver lyse Tanker og deraf følgende glade Stunder baade for den syngende selv og for den, der lytter til.

— Naar jeg ser ud over disse Hundreder af hvide Huer, sagde en kendt Forfatter engang i en Tale til Studenter, da er jeg klar over, at de kan bringe os en ny og glædeligere Fremtid. Man kunde, naar man havde hørt den prægtige Mandssang i Gaar, omskrive hans Ord saa-

ledes: Naar man ser ud over disse 1200 hvide Huer, da er man klar over, at de kan være medvirkende til at bringe os en ny og glædeligere Fremtid.

Hurra for de hvide Huer!«

Det første danske Landssangerstævne for Arbejdere var til Ende. Det havde været en festlig Oplevelse trods Mandagens Regnvejr. Økonomisk set tegnede det hele mørkt. Udgifterne oversteg Indtægterne med over Kr. 4000, heraf udgjorde Underskudet ved Koncerten i Rosenborg Have alene de 2000. Pengene blev dækket ved et Laan i D. s. k. A. og ved en Koncert, som den københavnske Centralisation 4 Dage efter Landssangerstævnet afholdt i Rosenborg Have, og som gav Kr. 1000 i Overskud.

For Arbejdersangerne selv havde det været et Par uforglemmelige Dage. Dette at kunne mødes fra alle Landets Egne i Sangens og Kammeratskabets Aand gav Deltagerne fornyet Styrke og Tro paa Sangens herlige Sag. Mange Venskaber blev knyttet, og med et Væld af skønne Minder var man draget hver til sit. Landsforbundet var nu grundfæstet, og Danmark havde faaet en Organisation, hvis kulturelle Værdi ikke kunde underkendes.

Paa et Delegeretmøde i Forbundet Mandag den 14. Juni havde man vedtaget at afholde næste Landssangerstævne i Aalborg 1932, og i øvrigt vedtog man at udskrive en Konkurrence om nye danske Korsange.

Umiddelbart før Landsstævnets Afholdelse havde Forretningsudvalget i D. s. k. A., afholdt Møde med Repræsentanter for Stockholm Arbejdersangerforbund og Altona Arbejdersangerforbund. Fra Stockholm var Formanden, Paul Magnuson, og fra Altona Formanden, Herm. Kutsche, mødt. Den første var kommet her i Anledning af et paatænkt skandinavisk Arbejdersangerstævne i København 1927, og den anden for at føre Forhandlinger om en paatænkt skandinavisk Turné af det tyske Arbejderkor i Pinsen 1927.

De københavnske Sangere maatte dog endnu et Par Gange i Ilden i 1926. Saaledes ved det store Festarrangement, som Dagbladene: »Social-Demokraten«, »Politiken« og »Berlingske Tidende« den 10. September foranstaltede i Anledning af Jeppe Aakjærs 60 Aars Fødselsdag, og hvor et kæmpemæssigt Fakkeltog dannede Optakten.

Senere assisterede Sangerne igen ved et Idrætsstævne paa Stadion.

Paa et Dirigentraadmøde udtoges der nyt Repertoire for saavel Mands- som Damekorene.

Aaret sluttede med den traditionelle Medlemsfest i December.

I Begyndelsen af Januar 1927 holdt Th. Collemorten følgende Foredrag i Radioen. Foredraget bragtes nogle Dage efter som Kronik i »Social-Demokraten«:

»Korsangens Betydning for Arbejderstanden.

Der synges for Menneskene fra Vuggen til Graven. Hver Milepæl i vort Liv passerer med Sang: Ved Barnets Vugge, ved Daaben, ved Konfirmationen, og senere som Voksen ved Bryllup, Sølvbryllup og tilsidst, naar vort Liv er afsluttet, ved Graven, og desuden synges der ved alle Lejligheder, naar en eller anden Begivenhed fejres.

Naar Sangen saaledes anvendes gennem hele Livet, er det fordi den har en Mission, en Mission, som desværre de fleste ikke forstaar eller i hvert Fald glemmer.

Sangen er et Samarbejde af Ord og Toner, en Udløsning af den øjeblikkelige Stemning hos den, der synger.

De fleste af os har sikkert erfaret, hvorledes vi, naar vi har været trist i Sind, eller noget har trykket os, ved at stemme i en Sang eller ved at høre Musik eller Sang er kommet til at se lysere og gladere paa Tilværelsen og — i hvert Fald for en Tid — har glemt det, der har trykket os.

Derfor har Sangen denne løftende, denne forædlende Betydning for Menneskene, en Betydning, der ikke maa undervurderes, fordi man derved dræber en af Menneskenes bedste Følelser.

Man behøver ikke at være Kunstner for at føle den Glæde ved at synge, og man skal aldrig negligere den mindre begavede eller mindre dygtige Sanger, fordi han eller hun ikke med det samme naar paa Højde med andre, men man skal gøre sit til, at den Glæde og Lyst, som vedkommende føler ved at synge, bibeholdes, og ved Opmuntring gøre sit til, at Sangeren ved fortsat Arbejde udvikler og dygtiggør sig paa Sangens Omraade.

Det er Gudskelov faa Mennesker, der ikke holder af Musik og Sang. Sangen stemmer det menneskelige Sind alvorligt, højtideligt eller glad — derfor syng saa tidt og saa ofte, Du føler Trang dertil. I Sangen ligger en Afspejling af din Sjæl.

Om Sangens Historie findes der desværre — i hvert Fald paa Dansk — meget lidt Litteratur, men saa vidt man ved, er Italienerne Skaberne af Sangkunsten.

Allerede i det første Aarhundrede efter Kristus kendte man i Italien Korsangen, det var naturligvis først og fremmest, ja vel nok ene og alene Kirken, der dyrkede denne. De første virkelige Sangskoler oprettedes i Rom i det 6te Aarhundrede af Pave Gregor den Store, og herfra bredte Korsangen sig gennem Religionen hele Verden over.

Det var naturligvis ikke Korsang, som vi nu kender den, det var mere en Udvikling af den indtil da eksisterende Kollektivsang.

Først i det 14. og 15. Aarhundrede begyndte den flerstemmige Sang, omend i en ganske anden Form, som er vidt forskellig fra den, vi kender i Nutiden.

Den flerstemmige Mandskorsang begyndte vistnok først i det 19. Aarhundrede i Schweiz. Herfra bredte den sig til Tyskland, hvor den hurtigt udviklede sig, og hvorfra man kender de mange saakaldte »Liedertafler«.

I Danmark begyndte den danske Korliteratur egentlig først med Weyse og Kuhlau, senere med Heise, Gade og mange andre.

I alle Bevægelser Verden over har man taget Korsangen i Tjeneste som Agitation eller Samlingsmærke, og her kommer jeg til selve Korsangens Betydning for Arbejderstanden.

Før 1870 fandtes der nok herhjemme nogle Arbejdersangkor, men disse var jo stærkt prægede af Lavstiden og var vel mere baseret paa Selskabeligheden end beregnet som et Agitationsmiddel for Arbejderklassen.

Først da den moderne Arbejderbevægelse fik Fodfæste her i Danmark i 1870, blev Korsangen taget med som Agitation for denne. Fra den Tid skriver sig de fleste Arbejdersangkor, idet Oprettelsen af Fagforeningerne medførte, at de enkelte Fag startede de mange faglige Sangforeninger, som blev Grundpillen i al Forenings-Korsang herhjemme. Man var klar over, at til at føre Arbejderbevægelsen frem maatte der ogsaa være Sangkor, udgaaet af denne Bevægelse, og der er ingen Tvivl om, at Korsangen har en stor Del af Æren i, at den danske Arbejder staar paa et saa højt Stade, baade organisatorisk og kulturelt set.

Efterhaanden som de faglige og politiske Organisationer voksede sig store og stærke, syntes det, som om man i mange Aar desværre mere og mere fra Arbejdernes Side glemte den store Betydning, Sangkorene havde haft i Arbejderbevægelsens Begynderperiode, i den Tid, hvor der ikke kunde tænkes afholdt nogen Art af Møde, uden en eller anden Arbejdersangforenings Medvirken. De gamle trofaste Pionerer fra den Tid véd det og glemmer det heller aldrig.

Anderledes med den nuværende Generation. De, der ikke var med den Gang, ser mere ligegyldigt og overfladisk og forstaar for en stor Dels Vedkommende slet ikke, at Sangforeningslivet har nogen Betydning udover dette, at nogle gode Kammerater kommer sammen en Gang om Ugen og faar sig en Bajer, og saa er Forholdet i Virkeligheden det, at Sangforeningerne har meget svært ved at faa Øvelseslokaler, fordi der nydes for lidt paa disse Aftener.

Ingen Stand har mere Brug for Sangen end Arbejderen. Vi véd, at Sangen letter Arbejdet og hjælper os mange Gange udover Dagens Besvær. Er man paa en Fabrik eller paa et Værksted, hvor Støjen af Maskiner ikke er altfor stor, synges der med Liv og Lyst; én har Tenor, og én har Bas, ja selv de, der aldrig har sunget i noget Kor, men som har lidt musikalsk Sans og Stemme, laver en eller anden Under-

stemme dertil, saa det til Tider kan klinge ganske udmærket og i hvert Fald virker højnende og løftende paa alle, selv dem, der nøjes med at lytte dertil.

Og naar den farende Svend, der i hvert Fald indtil for nogle Aar siden drog fra By til By, fra Land til Land, gik paa Landevejen, var det i Reglen nynnende en Sang, der kunde lette Marchen, og naar han kom til Herberget, sang han, livede op i de mange forknytte og nedtrykte Kammeraters Sind, der sad og saa Fremtiden og den kommende Dag i Møde med Bekymring.

Jeg har selv paa mine Rejser i Ind- og Udland erfaret dette. Da jeg i sin Tid som farende Haandværkssvend rejste paa Landevejen, havde jeg altid en Rejsekammerat, der kunde synge, og vi sang af fuld Hals, hvor vi kom frem, og jeg tør vel nok sige uden at være ubeskeden, at jeg mange, mange Gange, naar vi kom til en fremmed By eller Herberge, har været med til at bortjage Kammeraternes triste Tanker og faaet dem til, i hvert Fald for et Øjeblik, at glemme den triste Tilværelse, som er en naturlig Følge af en lang Arbejdsløshed og en Flakken om her og dér for at søge Arbejde uden at faa andet end Nej.

Derfor har Sangen ogsaa en uvurderlig Betydning for Arbejderne under disse Forhold. Og hvor mange herlige Minder har vi ikke fra Livet i den Sangforening, vi har været Medlem af i en Del Aar, hvor mange herlige Timer og Ture har vi ikke haft sammen i den grønne Skov, hvor Sangen har denne ejendommelige og betagende Virkning. Alle har sikkert paa Ture i Eng og Skov, hvor alt var Stilhed og Poesi, mødt en saadan Sangerskare med hvide Huer, glad og fornøjet hilsende Dem, som om de var gamle Bekendte — glade Sangere, som kun har tænkt paa at prise den herlige Natur og give denne Glæde Udtryk i deres Sang. De har maaske ogsaa siddet en Aften ved Strandkanten og set et Skib, hvorfra Sangen har lydt ind til Dem, fortællende i Toner om den lille Verden, der svømmer derude. Jeg véd, at de fleste Mennesker forstaa disse Sangeres Glæde; og hvad er vel skønnere end at forstaa andres Glæde og glæde sig med dem.

Her i Danmark er man tilbøjelig til at negligere Korsangen, og vore Kor fører en kummerlig Tilværelse, navnlig fordi Tilgangen af Sangere ikke er tilstrækkelig. Man hævder fra nogle Sider, at andre Interesser binder navnlig Ungdommen, den Ungdom, som enhver Bevægelse maa have Tag i, og her menes almindeligt, at det er Sporten, der har sin store Skyld deri. Jeg tror ikke, at dette er rigtigt, og Beviset herfor synes jeg, man bedst ser i vort Naboland Sverrig. I ingen af de nordiske Lande er Sporten vel mere udbredt og udviklet end i Sverrig, og ingen af de nordiske Lande er vel mere sangelskende end Sverrig. Korsangen derovre staar uendelig meget højere og er meget mere udviklet end herhjemme. Man ser heraf, at Sporten og Sangen udmærket

godt kan trives sammen, ja endogsaa i mange Tilfælde støtte og supplere hinanden.

Nej, jeg tror, at en af Hovedgrundene til, at Korsangen her i Danmark staa saa langt tilbage saavel for Sverrig, Tyskland og Schweiz, er, at Danskerne betragter dette at staa i et Sangkor som noget, der ligger under deres Værdighed, og betragter disse Mennesker, der synger i en Sangforening, som naive Sjæle, hvem man kun har et Smil eller et Skuldertræk tilovers for. Naturligvis er det ikke altid lige godt, hvad saadanne Kor præsterer, men først maa man huske, at for de flestes Vedkommende er det jo Folk, der om Dagen er paa deres Arbejde for saa efter Fyraften en Aften om Ugen i Løbet af to Timer at tilegne sig den Sangundervisning, som jo aldrig kan blive gennemgribende, men som netop derfor er saa meget mere respektabel, naar Hensynet tages til Forholdene og Betingelserne. For det andet ligger Skylden jo ogsaa hos disse Mennesker, der ogsaa kan synge, men som paa Grund af indbildt Overkultur ikke er til at formaa til at træde ind i Korene; gjorde de det, vilde de jo tilføre ikke alene flere og gode Stemmer, men ogsaa den økonomiske Støtte, som Korene i saa høj Grad trænger til.

Til disse Mennesker vil jeg kun sige: Lad være at smile! I har maa-ske en Passion, der er mere Grund til at smile ad end den at udløse sin Glæde i Sang. Jeg tvivler ikke om, at den Tid vil komme, da Korsangen vil blive det, den skulde være, fordi Sangen er en saa kostelig Gave, og dette at synge i et Sangkor i høj Grad befordrer Kammeratskabet.

Vi skal lære her i Danmark ligesom i Sverrig og andre Lande at dyrke Sangen og lære at forny Korsangen. Denne Fornylse skal komme fra Arbejderklassen, fordi den som den store Masse har det store Materiale, der er nødvendigt for Fornylsen. Vi maa se at faa Stat og Kommuner til at forstaa, at her er et Gebet, de hidtil har for-sømt, et Gebet, der hører med til et Lands, et Folks Kultur, og som disse Autoriteter maa vise samme Interesse og Støtte, som andre Lande gør — f. Eks. Sverrig. Gøres dette, vil det vise sig, at Danmark ogsaa paa dette Omraade vil kunne gøre sig gældende.

Der findes i Danmark en Mængde Arbejder-Sangkor, som har kæmpet hver for sig, uden at nogen af Autoriteterne har haft Interesse eller Støtte tilovers for dem. Først i de senere Aar har disse Sangkor sluttet sig sammen i Centralisationer, først i Jylland og paa Fyn og sidst — hvor mærkeligt det end lyder — i København. Medens Centralisationen af jyske og fynske Arbejder-Sangkor i mange Aar har gjort et godt og et stort Arbejde for Korsangen og Arbejderstanden, er Centralisationen i København, »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor«, kun 9 Aar gammel.

Allerede i 1896 forsøgte man her i København at skabe en Sammenlutning af Arbejdersangkor. Anledningen var Partiets 25 Aars Jubilæum, hvor man ønskede et stort Arbejdersangkor til en Fest paa Vodrofslund. Det gik ogsaa meget godt; men en senere Udflugt med tilhørende Koncert gav et mægtigt Underskud, hvorefter man opgav Tanken om videre Udvikling af Sammenslutningen. I 1910 ved den internationale Socialistkongres her i Byen henvendte Partiet sig igen til Arbejderkorene i København, og med stor Offervillighed og Interesse fra Partiets daværende Formand, senere Borgmester Peter Knudsen, blev der skabt et Kæmpekor paa 500 Mand, der sang en af A. C. Meyer skreven Kantate, hvortil Syngemester F. Hemme tildels havde komponeret Musikken paa Basis af alle Landenes Socialistmarcher. Vi, der den Gang stod paa Tribunen i Odd Fellow Palæet og sang Kantaten under Hr. Hemmes Direktion, glemmer aldrig dette Øjeblik. Man tænker sig Rammen om et 500 Mands Kor. Salen var fyldt af Partifæller fra alle Verdens Egne, placeret i Grupper Land for Land. Vi Sangere kunde se og høre, hvergang vi sang de enkelte Landes Melodier, hvorledes der blev Røre i den Gruppe, Melodien tilhørte for tilsidst at kulminere med Internationale; alle rejste sig og sang med, hver paa deres eget Sprog. Her mærkede man Musikens vidunderlige Magt, der i denne Melodi, som alle kendte, forenede dem i Harmoni om den store Idé, der havde samlet disse mange Folkeslag. Det var med yderste Besvær, vi Sangere kunde fuldføre vor Sang, saa betaget og grebet var vi af Øjeblikkets Stemning og Højtidelighed. Men dette forstaar maaske kun de, der selv var med hin Søndag Formiddag.

I Slutningen af Aaret 1917 blev endelig Tanken om Sammenslutning af københavnske Arbejdersangkor realiseret. Anledningen var, at Aaret efter, 1918, var det Hundredaarsdagen for Arbejderdigteren *U. P. Overbyes* Fødsel. Nogle Kor havde indkaldt til et Møde for at samle et større Kor til ved en Koncert at mindes *Overbyes* Fødsel. Paa dette Møde blev der fra mange Sider rettet Opfordring til at samle de københavnske Arbejdersangkor i en fast og varig Organisation. Man nedsatte et Udvalg til at forberede Sagen, og endelig den 3. Februar 1918 stiftedes »De samvirkende københavnske Arbejdersangkor« med et Antal af godt 500 Sangere. I Øjeblikket tæller dette Kor 835 Sangere, hvoriblandt to Damekor med ca. 70 Damer.

Allerede samme Aar sang 500 Mands Koret i Søndermarken ved Partiets Grundlovsfest under Hr. Kantor Louis Clausens Ledelse. Dette gentog sig flere Aar, og desuden havde Koret Koncerter i Rosenborg Have, Idrætshuset og Raadhuset. I 1921 sang Koret i Fælledparken ved Partiets 50 Aars Jubilæum en af Kantor Louis Clausen komponeret Jubilæumskantate med Tekst af A. C. Meyer. Paa Trods af en øsende Regn var Titusinder af Mennesker mødt op foran den vældige Tribune.

Pressen har efter disse Koncerter altid været enig om, at her ved dette Arbejder-Sangkor var der skabt en Faktor, som den københavnske Musik- og Sangverden maatte regne med.

Da nu den københavnske Sammenslutning var en Kendsgerning, gik Tankerne ud paa at samle alle i Landet bestaaende Arbejder-Centralisationer til et Samarbejde i en Arbejder-Landssammenslutning, og efter megen Drøftelse og forudgaaende Arbejde blev paa et Møde i Odense den 12. Juli 1925 »Arbejdersangkorenes Landssammenslutning« stiftet, bestaaende af Jylland, Fyn, Bornholm og København med tilsammen ca. 1700 Sangere. Allerede Aaret efter, i 1926, afholdtes det første danske Arbejder Landssangerstævne, et Kor paa 1200 Mand, 400 Jyder, 200 Fynboer, 30 Bornholmere og 600 Københavnere.

Dette Stævne, der ikke alene gav Genlyd over hele Landet, men ogsaa langt udover Landets Grænser, har haft stor international Betydning. Et Bevis herpaa er, at vi stadig modtager Indbydelser til Samarbejde og Koncerter baade med Skandinavien, Tyskland og Ungarn; vi skal saaledes i Maj Maaned i Aar have et Sangerstævne med Oslos og Stockholms Arbejderkor her i Byen; endvidere vil danske Arbejdersangere deltage i et internationalt Arbejdersangstævne i Budapest i August Maaned i Aar. Til dette Stævne er indtil nu anmeldt Deltagelse fra Frankrig, Tyskland, Czekoslovakiet, Rumænien og Rusland. Dette Samarbejde baade nationalt og internationalt har langt videre Betydning, end mange tror; og glædeligt er det, at det er den brede Befolkning, Arbejderne, der her paa Sangens Omraade gaar i Spidsen.

Thi det skal vise sig, at Samarbejde paa disse betydelige Omraader skal sætte sine Spor baade paa Centralisationerne, paa de enkelte Kor, paa Arbejderbevægelsen og paa hele Befolkningen i de forskellige Lande; thi Sang og Musik er international og er et Kulturspørgsmaal, der hører med ikke alene til *et* Lands, men *alle* Landes bedste og ædleste Midler til at bringe Forstaaelse, Harmoni og Fred blandt Menneskene.«

Paa Generalforsamlingen den 20. Februar 1927 var det Punkt paa Dagsordenen, der samlede den største Interesse og affødte den største Diskussion, Forslaget om Oprettelse af et Sangerhus. Vanskelighederne for Korene ved at faa velegnede Øvelseslokaler havde øget Interessen for dette Forslag, thi Korene var jo som nu henvist til Restaurationslokaler. Nu laa Udkast til Bygning og Love til Godkendelse. Efter en stærk Debat vedtog Generalforsamlingen med alle Stemmer mod een saavel Udkast til Bygning som Lovene i sin Helhed.

Realiteten ved Forslagets Vedtagelse blev, at en Aktieudbydning af Kr. 10 Aktier skulde finde Sted indenfor Korene, ved Tegning af

5 Aktier fik Aktieejeren Ret til 1 Stemme i »Sangerhuset«s Repræsentantskab. Efter 1 Aars Forløb skulde der aabnes for Aktietegning for Arbejderorganisationerne. Det vedtoges med det samme at lade D. s. k. A. tegne sig for Kr. 2000 Aktier. Korenes Midler stod imidlertid ikke i Forhold til deres Interesse for »Sangerhuset«, saa efter et Par Aars Forløb maatte man ophæve Forslaget. I Dag er der kun et Byggefond tilbage, og »Sangerhuset« maa hvile, til Tiderne og Midlerne helt anderledes bliver det gunstigt, men vi haaber, at vort store Ønske engang bliver opfyldt.

Den 5. Marts afholdt D. s. k. A. Karneval i Idrætshuset. Her medvirkede i Optog 600 kostumerede Sangere.

Fra Ungarns Arbejdersangerforbund modtoges Indbydelse til at deltage i et internationalt Arbejder Sangerstævne i Buda-Pest i Dagene den 19.—21. August i Anledning af Forbundets 20 Aars Jubilæum. Henvendelsen havde vakt stor Interesse indenfor D. s. k. A., og den blev ikke mindre paa et Sangermøde, der blev afholdt i denne Forbindelse. Man vedtog at efterkomme Opfordringen og udsendte derfor Deltagerlister til Korene. Resultatet blev, at 110 københavnske Sangere tegnede sig til Turen — fra Provinsen havde 40 Sangere anmeldt Deltagelse. Rejseudgifterne vilde fra Warnemünde til Buda-Pest og Retur andrage Kr. 118 pr. Sanger. Fra Oslo fik man Meddelelse om, at en Gruppe norske Arbejdersangere ønskede at slaa Følge med de danske Kammerater paa Hen- og Hjemrejsen.

Alt var vel tilrettelagt og Koncertprogram indstuderet, da man i Maj fik Meddelelse om, at Stævnet maatte aflyses, da den nødvendige ungarske Statsstøtte ikke kunde ydes. Paa daværende Tidspunkt havde over 1000 Udlændinge og 2000 Ungarere anmeldt deres Deltagelse.

DET SKANDINAVISKE ARBEJDER SANGERSTÆVNE

Gennem de førte Forhandlinger med Oslo og Stockholm Arbejder Sangerforbund var man enedes om at afholde det skandinaviske Stævne i København i Dagene den 28.—29. Maj 1927.

Oslo Arbejdersangforening, med Lektor Alfred Russ som Dirigent, havde anmeldt Deltagelse med 80 Sangere, og Stockholms Arbetarsångförening, med Organist Axel Nylander som Dirigent, med 100 Sangere. Fra D. s. k. A. deltog ikke mindre end 600 Sangere i dette første skandinaviske Arbejder Sangerstævne, hvilket turde være Udtryk for med hvilke Forventninger og Interesse, man saa hen til det her paabegyndte Samarbejde. Men vi lader Pressen fortælle: Om Nordmændenes Modtagelse skriver »Social-Demokraten« den 28. Maj 1927:

»En skønnere og mere pompøs Optakt til det nordiske Sangerstævne i København kunde ikke tænkes!

Allerede ved 9-Tiden i Aftes stod 600 Mand og et halvt hundrede Damer samlede i Rømersgade, og snart lød Signalet til Afmarch mod Banegaarden, hvor de norske Sangere skulde modtages.

Kl. 9,30 drog den hvidhuede Sangerskare afsted, mens Sangen bruste, og D. s. k. A.s prægtige Banner viftede for den svage Vind. Idet Toget passerede vor Bygning i Farimagsgade, lød Sangen dobbelt stærk og festlig. Socialismarchen tonede, og Gaden blev ligefrem lyst op af de mange hvide Sangerhuer, der viftede og vinkede op til »Social-Demokraten«s Redaktion.

Overalt, hvor Sangetoget kom frem, vakte det Glæde, og alle Vegne blev det hilst med Sympati.

En meget stor Menneskemængde fulgte med Toget ind i Hovedbanehallen, hvor Sangerne tog Opstilling, parat til at modtage Nordmændene.

Ude paa Perronen træffer vi Deputationen af Forretningsudvalget, Dhrr. Abraham Jensen, Jens Christiansen, H. P. Søndergaard, Laurits Nielsen, Th. Johansen og Bannerbæreren Anker Bjerregaard. De kommer ikke til at vente længe; præcis Kl. 10,35 bruser Helsingør-Ekspressen ind, og i den bageste Waggon ses de norske »Hvidhuer«, hver Mand med sin Kuffert og øjensynligt i straalende Humør. Velkomstraabene lød, og Haandtryk blev vekslet, og saa folder Fanebæreren, Herman Hansen, en granhøj, prægtig nordisk Type, det smukke norske Flag ud, hvorpaa hele Skaren, godt 80 Mand, begiver sig op i Ankomsthallen.

Heroppe staar de danske Sangere rede, holdende Øje med Kantor Louis Clausen, som fra en solid Pakkasse dirigerer Griegs herlige »Sangerhilsen«, der lød prægtigt under det højtliggende Tag. Da tredje Vers slutter af, lyder et mægtigt Bifald fra de mere end 1000 Tilhørere, der fra Gaden er strømmet til.

Hallen afgiver paa dette Tidspunkt et sjældent festligt Skue, og Nordmændene, der svinger Huerne til Tak for den brillante Sang, er aabenbart glad overraskede.

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Formand, Th. Collemorten, bestiger nu »Talerstolen« og siger med høj Røst, der kan høres overalt i Hallen: — Paa de danske Arbejdersangeres Vegne byder jeg vore norske Sangerbrødre velkommen til København og udtaler Haabet om, at Stævnet maa byde dem mange lyse Minder. I, Sangere fra det høje Nord, fra Fjældenes Land, I deler med os Ønsket og Haabet om, at dette Stævne maa blive Indledningen til et frugtbart Samarbejde, og at vi nærbeslægtede tre Nationer maa mødes i en fælles Følelse til Gavn og Glæde for Nutid og Fremtid!

Collemorten overrakte derpaa Formanden for Oslo Arbejdersangforening, Leiff Baltzersen, en smuk Buket Blomster.

Efter et med dundrende Hurra besvaret Leve for de norske Sangere istemte Oslo-Koret under deres Dirigent Alf. Russ' sikre Ledelse »Der er et yndigt Land«, som Koret trods en naturlig Rejsetræthed sang med ypperlig Appel.

Tusinde Hænders Klappen lønnede Sangen, og Leiff Baltzersen sprang op paa Kassen og holdt en lille begejstret Tale: — Dette første Møde og denne straalende Modtagelse overgaar vore største Forventninger, og det Modtagelses-Haandtryk, jeg fik af Collemorten, føler jeg som en Borgen for en lykkelig Fremtid for Sangen og for den Klasse, vi tilhører!

Saa gjaldede tre norske Hurra, og Modtagelsen, der vil staa prentet i alle Deltagernes Sind, var sluttet.«

Det norske Sangkor begav sig derefter over til »National«, hvor Aftensmaden blev indtaget.

Modtagelsen af de svenske Sangere, som fandt Sted næste Dags Formiddag, Lørdag den 28. Maj, Kl. 10 paa Hovedbanegaarden, blev ikke af samme straalende Karakter som Modtagelsen af Nordmændene, Aarsagen hertil laa i, at Svenskerne som sagt ankom om Formiddagen, hvor de københavnske Sangere var paa Arbejde, modsat Nordmændenes Ankomst, der fandt Sted om Aftenen, hvor Sangerne var fri. En Deputation var dog naturligvis mødt op og bød de svenske Sangerbrødre velkommen til København.

Ved 1½ Tiden samme Dag samledes Svenskere, Nordmænd og en Del danske Sangere udenfor Idrætshuset, hvorfra man i gule Turistbiler kørte Rundtur i København og derefter fortsatte til Nordsjælland.

Om Aftenen afholdtes »Skandinavisk Arbejder-Sangstævne« i Idrætshuset. Programmet er gengivet Side 63.

Om denne Koncert skrev »Politiken« d. 29. Maj:

»— I Idrætshuset mødte i Gaar de skandinaviske Arbejdere til Sang. Det var De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, der havde stævnet Arbejdersangforeningerne fra Oslo og Stockholm hermed, og dette Sangstævne mellem de tre nordiske Landes Arbejdere var det første i sin Art.

Det fik da ogsaa et smukt og stemningsfuldt Forløb. Idrætshusets vældige Rum var næsten fyldt af Tilhørere, da Formanden for Københavns Arbejdersangkor, Hr. Collemorten, besteg den flagsmykkede Tribune for at byde Velkommen og i jævne og hjertelige Ord fremhæve Sangens Betydning som Samlingsmærke for de nordiske Arbejdere. Herefter tog Koncerten sin Begyndelse. Først sang Danskerne, et Kæmpekor paa 600 Sangere, under Ledelse af Kantor Louis Clausen, saa kom Nordmændenes 80, dirigeret af Lektor Alf. Russ, og endelig Svenskerne, 100 i Tallet, med Organist Axel Nylander som Fører.

DET SKANDINAVISKE ARBEJDER SANGERSTÆVNE 1927

Program:

DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERSANGKOR

Dirigent: *Louis Clausen*

<i>Stuntz</i> Norden	<i>Louis Clausen</i> Hvor smiler fager
<i>Wennerberg</i> Hör oss, Svea	den danske Kyst
<i>P. E. Lange-Müller</i> . . . Kornmodsglansen	<i>Alf. Paulsen</i> Naar Fjordene blaaner

OSLO ARBEIDERSANGFORENING

Dirigent: *Alf. Russ*

<i>Ole Olsen</i> I Jotunheimen	<i>Eyvind Alnæs</i> Lurleik
<i>Alf. Russ</i> Vuggeviser	<i>Sigurd Lie</i> Per Spillemand

STOCKHOLM ARBETARENSÅNGFÖRENING

Dirigent: *Axel Nylander*

<i>Sven Körling</i> De svenske	<i>Karl Wohlfart</i> Sälv, sälv susa
<i>Gustaf Norén</i> Ingalil	<i>Karl Wohlfart</i> Stadens löjtnant

Det var en Fornøjelse, saa frisk og flot og frejdig denne ukunstlede Mandssang tog sig ud, og det var helt forbavsende, den Sikkerhed og Disciplin, der herskede i alle tre Landes Kor. Det bar Vidnesbyrd om, hvilke Kræfter der var lagt i, og at de ikke var lagt forgæves. Da Koncertens Program var udtømt, forenedes Svenskere og Nordmænd under Afsyngelsen af de tre Nationalsange: »Der er et yndigt Land«, »Ja, vi elsker —« og »Du gamla, du fria —«, saa traadte Danskerne til, og Griegs »Sangerhilsen« bares frem af 800 Struber — den pompøse Afslutning paa det saa vellykkede Stævne.«

»Social-Demokraten« skrev bl. a.:

»— Se, det var Sang, der kom fra Hjerterne og gik til Hjerterne! De tre nordiske Landes Hovedstæders Arbejdere har Grund til at være stolte over at kunne afgive et saa udsøgt »Stof« som det, der dannede disse tre Korgrupper, hvis Præstationer momentvis stod paa Højde med det allerbedste, og hvis samlede Vælde var af betagende Virkning.

Et feststemt Publikum strømmede ved 8 Tiden ind i det straalende belyste Idrætshus. Blandt Gæsterne bemærkede man den svenske Minister Beck-Friis, Borgmester Hedebo og flere Musikkapaciteter.

Hilst af bragende Bifald besteg Th. Collemorten, dette Stævnes utrættelige og fortjenstfulde Arrangør, den flagsmykkede Dirigenttribune og bød i smukke Ord sine Sangerkolleger velkommen. »Vi mødes ikke her,« udtalte Collemorten, »for at bekrige hinanden, men for

at lære af hinandens Fortrin og Mangler,« — kloge Ord, som aabenbart faldt i god Jord. — Da Programmet var udtømt, følte man, at man gerne havde siddet endnu en Time for at høre paa disse Sangere, saa megen Kultur vidnede deres Sang om.«

»Berlingske Tidende« skrev bl. a.:

»— — At Korsangen indenfor Arbejderstanden i de tre nordiske Hovedstæder er i gode Hænder og dyrkes med baade Iver, Forstaaelse og Kærlighed, fik man et ligesaa slaaende som glædeligt Bevis paa ved at overvære det store skandinaviske Sangstævne i Idrætshuset i Gaar.

Her mødtes De samvirkende københavnske Arbejdersangkor med Oslo Arbejdersangforening og Stockholm Arbetaresångförening, og hvad disse tre Korporationer under deres udmærkede Ledere hver for sig formaaede at yde kunde umuligt andet end glæde enhver, som ejer Forstaaelse af Sangens opdragende og forædlende Betydning.

Københavnerne, som var i knusende Majoritet, lagde for og havde naturligvis let ved at imponere ved deres monstrøse Klangudfoldelse, men de var ogsaa Mænd for at præstere et smukt »piano«, og deres sanglige Disciplin lod intet tilbage at ønske.

Nordmændene og Svenskerne var nogenlunde jævnbyrdige med Hensyn til deres numeriske Styrke. Hvem der i øvrigt sang bedst, er der ingen Grund til at drøfte. Hver havde sine Fortrin, og der skal ikke saa's Broderstrid.

Det mægtige Rum var saa godt som fyldt, og hvad enten det var vore egne, Nordmændene eller Svenskerne, som sang, drønedes sande Bifaldslaviner gennem Salen.«

Efter Koncerten i Idrætshuset var der Sangerbal til Kl. 3.

Søndag den 29. Maj afholdt Oslo og Stockholm Sangerne Koncert i Raadhushallen, og om Aftenen mødtes de med de københavnske Sangere til »Forbrødringsfest« i »National«. Herom skriver Social-Demokraten« bl. a.:

»— — Stockholms og Oslos Arbejdersangforeninger havde i Gaar flyttet »Sangerkrigen« ind paa Københavns »Wartburg«, Raadhuset, hvor et stort Antal Tilhørere frydede sig over den ædle Konkurrence.

Axel Nylander og hans 100 Mand lagde for og opnaaede i enkelte Korafsnit ligefrem »Kuban-Virkning« gennem en omhyggelig afstemt Samklang. Deres Udførelse af Södermanns berømte »Ett Bondbröllop«, som vi beundrer, og som staar paa ethvert skandinavisk Sangkors Repertoire, besad den Understrøm af ursvensk Kolorit, som vi syd for Hallandsås har saa svært ved at ramme.

Det norske Kor, under Alfred Russ' Ledelse, gjorde deres svenske

Brødre Rangen stridig, befriet som det denne Gang var for det danske Kæmpekors overvældende Magt. Oslokorets Hovednummer bestod af Reissigers historiske Toneværk »Olav Trygvason«, hvis skiftende Stemninger blev baaret frem af hvert Mands Indtrængen i Stoffet, og hvilken straalende Turistreklame laa der ikke i deres Udførelse af »Brudfærden i Hardanger«. Kendte Bennett sin Besøgelsestid, engagerede han Koret til at skildre Norges Dejlighed over det ganske Europa!

I Koncertens sidste Afdeling forenede Korene sig og vakte stormende Begejstring med »Sveriges flagga«, »Norges fjelde« og »Tonernes Magt«, og Ekstranumre maatte der naturligvis til, før Tilhørerne kunde erklære sig tilfredse.

Lad os fastslaa, at disse tre Arbejdersangkor, som vi nu har hørt synge, ikke staa tilbage for andre Korsammenslutninger, hverken med Hensyn til tonal Skønhed eller disciplineret Teknik, og vi takker alle disse Sangere og lægger Blomster for Fødderne af deres glimrende Ledere, Axel Nylander, Alfred Russ og Louis Clausen.«

Efter Koncerten samledes Sangerne med deres Formænd og Forretningsudvalg til en saakaldt »Forbrødringsfest«, der fandt Sted i »National«s Selskabslokaler.

Med Taler og Sange fejrede man paa den fornøjeligste Vis Brødre-folkets kulturelle Vel, og Jubelen kulminerede, da den svenske Dirigent overrakte Th. Collemorten en kunstnerisk udført Sølvbowl, fyldt med Roser, som Erindringsgave fra det svenske og norske Kor.

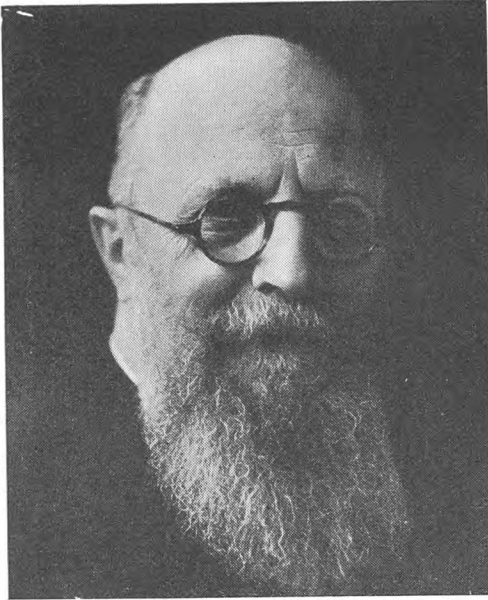
Det skandinaviske Arbejdersanger Stævne havde været en betydningsfuld Oplevelse, og Viljen til at videreføre det her paabegyndte Samarbejde mellem Nordens Arbejdersangere var i højeste Grad blevet styrket. Man forstod, at saadanne skandinaviske Stævner, hvor Repræsentanter fra de forskellige Landes Arbejderklasser mødtes i Sangens og dermed Fordragelighedens Aand, kunde blive overordentlig værdifulde for den skandinaviske Forstaaelse og kulturelle Bevægelse, det er derfor forstaaeligt, at fremtidige gensidige Besøg fra nu af laa Sangerne paa Hjerte.

Allerede i August besøgte da Collemorten Malmø for at føre Forhandling om et paatænkt fælles Stævne med Skaansk Sangerförbund i Malmø 1928.

Den 25. September afholdt D. s. k. A. Efteraarskoncert i Idræts-huset, og i Oktober sang man ved Journalistforbundets Ildfest paa Stadion.

10 AARS STIFTELSESFESTEN

Man havde i længere Tid arbejdet med Tilrettelæggelse af Sammenlutningens 10 Aars Stiftelsesfest, som man — ud fra Organisationens

Statsminister Th. Stauning.

store Indsats og rige Initiativ gennem 10 Aars Perioden — besluttede at gøre saa festlig som muligt.

Festen blev afholdt i Tivolis Koncertsal Lørdag den 21. Januar 1928. Programmet bød paa Korsang af Skrædernes Sangkor og Det kvindelige Tobaksarbejdersangkor »Lucretia« samt Solistoptræden af kgl. Operasanger Gunder Knudsen og »Gluntarne« ved Arbejdersangerne A. Andersen og Th. Collemorten. Efter Underholdningen var der fælles Kaffebord med Festtale af fhv. Statsminister Th. Stauning. Aftenen sluttede med Sangerbal.

»Social-Demokraten«s Referat om Stiftelsesfesten lyder:

»Der er Humør og god Facon paa alt, hvad vore Arbejdersangere arrangerer, enten det er et kæmpemæssigt Sangerstævne eller en mere intim Sammenkomst. 10 Aars Stiftelsesfesten i Lørdags Aftes var overordentlig vellykket, dels fordi alle Faktorer »klappede«, og dels fordi den rette Sangeraand slog én i Møde straks, naar man kom ind i Salen, og blev fastholdt under hele Festen.

I den pragtfuldt belyste Sal var der dækket store og mindre Borde, paa hvis hviddugede Flader smukke Blomster prangede ved Siden af lovende Kaffekopper.

Paa Musiktribunen stod opstillet de kendte, nydelige Sangerfaner med »De samvirkende«s nye og straalende blaa Banner som Midtpunkt, og under Festens Forløb stod Hans Larsen og dirigerede — lysende med sit berømte Smil — et brillant Orkester.

Formanden, alle Sangeres gode Ven, Th. Collemorten, bød velkommen — og saa gik det Slag i Slag med et Repertoire, som tilfredsstillede selv den fordringsfulde Gæst.

Der oplæstes en Prolog af en Sanger fra Sporvejsfunktionærernes Sangforening, A. C. Poulsen. Prologen var forfattet under selve Festen og lød saaledes:

10 Aar er nu henrundet,
og en Sangkultur er vundet.
Gennem Stræb og faste Viljer
har vi høstet Magt og Liljer.

Sangen former Livets Tanker,
 Sangen bryder alle Skranker,
 løsner gennem fælles Pagt
 Ord, vi ellers ej fik sagt.
 Løft da Blikket frit, du Sanger;
 Frihed er den Løn, du fanger.
 Foran Folkets Arbejdskerne,
 som skal Retfærdsskjoldet bære,
 lyser Sangen som en Stjerne
 Arbejdsklassen frem til Ære.
 D. s. k. A. — Held og Lykke; —
 paa din Fortid vil vi bygge,
 styrke Livets Frihedstanke,
 bygge Bro, hvor før var Skranke!

Skrædernes Sangkor, anført af Louis Clausen, lagde for med kære og kendte Toner, Operasanger Gunder Knudsen sang, smukt akkompagneret af sin Frue, Opera og Romancer og dirigerede derpaa de kvindelige Tobaksarbejderes Sangkor »Lucretia«, alt under megen Bifald.

Hilst med bragende Klapsalver kom de to »Gluntar«, Collemorten og Andersen, op paa Tribunen, hvor de med herlig Stemme og ægte Gluntar-Humør glædede Tilhørerne med en 3—4 af de udødelige Sange fra Uppsala og Omegn.

Saa rejste Folketingsmand Th. Stauning sig fra sin Plads, og i dyb Stilhed paahørtes hans hjertelige Tale:

— Denne Festtale burde egentlig synges og ikke tales, lød den muntre Indledning, men jeg er bange for, at jeg ikke formaar at faa det rette Sving over Stemmen, som denne Lejlighed kræver! Jeg mindes det kendte Ord »Böse Leute haben keine Lieder«; der skal Sang til for at gøre Livet lyst for sig selv som for andre. Vi trænger til Sangens Fest og Glæde, og vi har ogsaa Brug for den ildnende Kampsang, der bidrager sit til at føre Arbejderklassen frem til lysere Vilkaar.

De samvirkende københavnske Arbejdersangkor har ofte spredt Sangens lyse Skin over Arbejderne; Mildhed og Glæde er de Træk, vi møder hos vore Sangere, og det er en Fryd at følge Væksten i vore Sangeres Skare gennem de senere Aar.

Ser vi tilbage, vil vi med Stolthed erindre vore Sangeres Præstation i 1910 ved den internationale Socialistkongres. Her fik alle Deltagerne det Indtryk med hjem, at de danske Sangere ikke var böse Leute, men maalbevidste Mænd med Sangens skønne Gave!

Gennem 10 Aar har mange Kræfter arbejdet for at naa det stolte Resultat, vi nu staar ved, og jeg udtaler Haabet om, at Sammenholdet

stadig maa være fast i de kommende Aar som et Billede paa den voksende Kultur, Arbejderklassen besidder.

Stauning takkede derpaa i varme Udtryk Collemorten og Louis Clausen for deres store nytterige Arbejde og sluttede med et Leve for De samvirkende københavnske Arbejdersangkor.

Da Hurraraabene omsider standsede, tonede fra hele Forsamlingen en brillant Sang af en af Arbejdersangerne, Laurits Nielsen. Sangen var skrevet til Melodien »I Flugt gaar Tiden over Livets Bølger«. Et af Versene lyder:

Ja, Sangen altid styrker, bærer, løfter,
thi den er selve Livets lyse Tro.
den fører over Hverdagslivets Kløfter
og lægger dér en skøn og klangfuld Bro.
Se, derfor vil i Dag vi Sangen prise,
og stoute staar vi sammen Bror ved Bror.
Vi føler glade Sangens friske Brise,
som toner ud fra dig vort stolte Kor!

Senere blev der sunget flere glade Viser og Vers »For Overdirigenten« og »For Damerne«, mens den duftende Kaffe og de lækre Kager fik deres Bekomst.

Af de mange Taler nævner vi Collemortens hjertelige Ord til Louis Clausen, som fik overrakt et pragtfuldt Guldlommeur som Tak og Gave fra 800 Sangere.

Sekretær Jens Christiansen priste Formandens aldrig svigtende Initiativ — hvis sidste Sigte var Oprettelse af et Børnekor — og overrakte ham et stort Vægur med Slagværk. Næstformanden, Abraham Jensen, talte spirituelt for Damerne, og Orkestret havde travlt med at levere Fanfarer som Akkompagnement til de jublende Hurraraab.

En Del Telegrammer blev oplæst og hilst med stærke Haandklap. Der var Hilsener bl. a. fra Sangforeningen »Bornholm«, Rønne, »De centraliserede jyske Arbejder-Sangkor«, »Heimdalen«, »Arbejdernes Sangkor«, Nyborg, »Fyns Central Arbejdersangkor« og fra »Stockholm Arbetersångförening«.

Henad 12 blev Gulvet ryddet, og Dansen gik lystigt, og først sent sluttede denne Sangerfest, hvis lyse og kammeratlige Stemning længe vil blive husket af alle Deltagerne.«

Man havde længe drøftet Mulighederne for Oprettelse af Børnekor, idet man gik ud fra, at man gennem saadanne Børnekor hos Børnene vakte en Interesse for Korsang, der vilde holde sig op gennem Aarene, hvad der igen maatte betyde, at en stor Del af disse Børn med Tiden vilde indgaa i de Voksnes Kor og saaledes bringe disse den ønskede Fornyelse.

I April 1928 fandt man Tanken moden til Realisering, hvorfor man udsendte et Opraab til Børnene i de københavnske Kommuneskoler om at tilslutte sig de Arbejderbørnekor, man agtede at oprette i forskellige Bydele.

Resultatet blev, at en stor Del Børn meldte sig, saaledes at man 14 Dage efter Opraabets Udsendelse havde Tilsagn fra 522 Piger og Dreng. Fra en af Skolerne havde Skoleinspektøren taget Opraabet unaadigt op, idet han returnerede det med en høflig Meddelelse om, at Skoledirektøren ikke tillod Uddeling af den Slags Cirkulærer.

Den store Tilslutning af Børn nødvendiggjorde, at man maatte oprette 4 Afdelinger, hvor Børnene blev fordelt med 103 paa Vesterbro, 145 paa Amager, 189 paa Nørrebro og 85 paa Østerbro. Skønt forbundet med store Vanskeligheder lykkedes det tilsidst at faa Til-ladelse til at benytte Skolernes Gymnastiksale til Øvelseslokaler.

Der blev afholdt Dirigentraadmøde, hvor man foreløbig udtog følgende 3 Sange: »I Flugt gaar Tiden«, »Modersmaalet« og »Marken er mejet«.

Et Par Maaneder efter Starten henvendte Kommunelærer M. Binding sig til D. s. k. A. og tilbød sig med et Børnekor paa 100 Børn fra Sundby Skole, hvilket naturligvis hilstes med Glæde.

Starten af Børnekorene, der saaledes var forløbet straalende, resulterede i, at man allerede den 4. November 1928 kunde afholde en Koncert i Idrætshuset, hvor D. s. k. A. havde det fantastiske Tal af 600 Mands-, 100 Dame- og 600 Børnesangere i Ilden.

Først paa Aaret havde man ført Forhandlinger med Sangerne i Malmø om en Udflugt dertil i Sommerens Løb, men da der saa sent som i Maj endnu ikke var indløbet endelig Afgørelse om Honorar-spørgsmaalet fra »Folkets Park«, Malmø, maatte Turen opgives. En i Hast planlagt Tur til Sorø led samme Skæbne, da kun 100 Deltagere paa Grund af den korte Frist havde meldt sig.

Ved Aarets Sankt Hans Aftenfest paa Raadhuspladsen medvirkede D. s. k. A. Sangerne.

Den 16—19. Juni overværede Collemorten og Louis Clausen som Repræsentanter for Landsforbundet det tyske Arbejdersangerstævne i Hannover med det Resultat, at Landsforbundet samme Aar indmeldte sig i det internationale Arbejder Sangforbund.

Ved det skaanske Sangerforbunds Jubilæumsstævne i Malmø i Juli havde D. s. k. A. sendt Collemorten og Abraham Jensen som Repræsentanter. Ved den Lejlighed havde de bl. a. forhandlet med Borgmester Rosenschöld, Landskrona, der ønskede, at D. s. k. A. assisterede ved en Koncert paa den svenske Landsudstilling, der i Sommeren 1929 skulde afholdes i Landskrona.

Og endelig var der ført Forhandlinger med Sangkor fra Berlin og

Hannover, som ønskede at gæste København og i den Anledning bad om D. s. k. A.s Bistand.

I Juli Maaned opførtes der et Friluftsskuespil i Søndermarken, hvor der hver Aften medvirkede 2 Sangkor fra D. s. k. A. Disse Kors Medvirken var forbundet med en Konkurrence, ved hvilken Publikum skulde optræde som Dommere ved at afgive deres Stemme paa det Kor, man fandt bedst. Det Kor, der saa fik det højeste Antal Stemmer, skulde tildeles en Silkefane, skænket af »Aftenbladet«. Man forstaaer, at Vejrforhold, Publikumfremmøde o. a. kunde gribe ind og blive i et enkelt Kors Favør. Resultatet blev imidlertid, at Sporvejsfunktionærernes Sangforening, der medvirkede den 19. Juli, blev kaaret som Vinder og tildeltes Fanen.

Rejserne til Sverige og Tyskland havde givet Collemorten Forstaaelse af, at vi trods Korsangens mægtige Fremdrift herhjemme endnu paa mange Omraader stod langt tilbage for disse to Lande. For at klarlægge dette for de københavnske Sangere og for at søge at vække deres Interesse for en endnu yderligere Indsats indkaldte han og Forretningsudvalget til et Diskussionsmøde for Sangerne i Festsalen, Rømersgade 22, den 7. Februar 1928. Mødets Emne var: Hvad kan der gøres for at højne Korsangen?

Da Collemorten aabnede Mødet, var Salen fuldt besat af D. s. k. A.-Sangere med Paarørende. Collemorten indledede med at omtale Aarsagen til Mødets Indkaldelse. Korsangen herhjemme omfattes ikke med samme Interesse og Alvor som i Udlandet. Ser man f. Eks. paa Sangerforholdene i Sverige, faar man uvægerligt det Indtryk, at Sangerne dør udelukkende synger for Sangens Skyld, et synligt Bevis herpaa er, at man i Sverige finder Arbejdere, Forretningsfolk og Akademikere i samme Kor.

Collemorten omtalte det skaanske Sangerforbunds Jubilæumsstævne i Malmø. Her var saaledes Borgmesteren i Landskrona Formand for Sangerforbundet, hvis Flertal af Medlemmer var Arbejdere. De københavnske Sangere har meget at lære hos deres svenske Sangerbrødre, især hvad angaar Alvor og Disciplin i Sangen.

I Tyskland, hvor Taleren havde overværet den storslaaede Sangerfest i Hannover, var der samlet 60,000 kvindelige som mandlige Sangere. Der var her en Præcision over Koncerterne, som man skal lede længe efter. Man sang her store Korværker, og særlig havde Tyskerne lagt sig efter en Del religiøse Sange, hvor Toneværket var iørefaldende smukt. Fælleskoret gjorde dog ikke den Virkning, man kunde forvente af 60,000 Sangere, men Aarsagen hertil var, at Sangerne stod paa en aaben Plads uden Tribune af nogen Art.

Collemorten mente at kunne spore en vis Slaphed herhjemme i Forholdet til Korsangen, ogsaa indenfor D. s. k. A. havde man mærket

Sangerkonkurrencen i Søndermarken 1928.

Øverst: Silkefanen overrækkes »Spørvejsfunktionærernes Sangforening«s Formand.
Nederst: En Del af Tilhørerne.

dette, og han henstillede til Sangerne at udtale sig, saaledes at man kunde faa eventuelle Fejl rettet og faa Korsangen ind i den sunde Bane, der var nødvendig for dens Trivsel.

Mange af Sangerne deltog i den efterfølgende Debat, der konkluderede i, at Korsangen i de to omtalte Lande helt anderledes end her paa Grund af Folkenes nationale Mentalitet nød godt af en helt anderledes offentlig Forstaaelse og Bistand, og saa længe dette For-

Udenfor Idrætshuset efter Fællesprøven 1. November 1931.

hold ikke ændredes, vilde Korsangen herhjemme, hvor de fleste Sangkor var henvist til at synge paa Restauranter, og hvor Sangerne selv maatte udrede store Udgifter, have store Vanskeligheder at kæmpe mod.

For at glæde Børnekorene afholdt man den 3. Marts 1929 et Børnekarneval i Rømersgade. Her deltog 600 kostumerede Børn.

Torsdag den 23. Maj kom »Der junge Chor«, Berlin, med 92 Sangere efter et Besøg paa Bornholm med Damperen til København. Da Skibet lagde til i Havnegade, var 200 Sangere fra D. s. k. A. mødt op for at hilse de tyske Sangerbrødre velkommen med Sang.

De københavnske Sangfæller, der tillige for Størstedelen indkvarterede de tyske Gæster privat, havde tilrettelagt et Program for Besøget, der strakte sig over følgende Dage:

Torsdag den 23. Maj: Modtagelse af Gæsterne. Tildeling af Kvarterer. Automobilrundtur i København. Om Aftenen fælles Kaffebord i Rømersgade som D. s. k. A.s Gæster.

Fredag den 24. Maj: Besøg paa Musæer og Københavns Raadhus. Om Aftenen Koncert i Tivoli.

Lørdag den 25. Maj: Udflugt pr. Jernbane til Nordsjælland. Om Aftenen Koncert i Rosenborg Have med Assistance af et 250 Mandskor fra D. s. k. A. Derefter Afslutningsfest i Rømersgade 22.

Søndag den 26. Maj Kl. 10: Afrejse.

Berlinerkolets Besøg blev en pragtfuld Oplevelse for saavel Tykerne som deres danske Sangfæller, og hele Programmet blev gen-

nemført tilfredsstillende. De, der overværede den rørende Afsked, som fandt Sted Søndag Formiddag, vil sikkert sent glemme denne.

Ogsaa dette Aar medvirkede D. s. k. A. ved Socialdemokratiets Grundlovsfest i Søndermarken, og d. 8. Juli assisterede Sangerne ved A. I. K.s Idrætsstævne paa Stadion.

Efter Forhandling med Borgmesteren i Landskrona var det blevet bestemt at afholde den paatænkte Koncert paa den svenske Landsudstilling Søndag den 21. Juli samme Aar og i Forbindelse med denne Koncert at arrangere en: »Danmarks Dag« paa Udstillingen.

Desværre savnes der Referat fra denne Udflugt, som blev en af D. s. k. A.s store Oplevelser. Over 400 Sangere, repræsenterende Mandskorene og Damekorene, deltog i Udflugten og medvirkede ved Koncerten, som overværedes af et meget stort Publikum og blev de assisterende Sangere til stor Ære.

Den 1. September ankom fra Hamborg — med eget Skib — igen et tysk Sangkor, nemlig: »Hansen-Tebelkoret«.

D. s. k. A. havde ogsaa forestaaet dette Arrangement, som ikke alene omfattede de 160 tyske Sangere, Koret mødte med, men tillige Indkvarteringsforholdene Natten mellem Lørdag og Søndag for alle Deltagerne i Sejlturen, ca. 1100 Personer. Det havde været et næsten uoverkommeligt Arbejde at skaffe de mange Mennesker Hotelophold. Selve Arrangementet gjaldt kun Søndagen. I Formiddagstimerne foretog man Rundtur i Staden i Biler, der maatte køre i 3 Hold, og om Eftermiddagen afholdtes en Koncert i Odd Fellow Palæet, hvor et Herrekor, et Damekor og et blandet Kor fra »Hansen-Tebelkoret«

medvirkede. Ligeledes var det lykkedes at faa en Udsendelse i Stand for Herrekoret fra Radiostudiet paa Kongens Nytorv.

De tyske Sangkor havde faaet Øjnene op for København; stadig modtog man Anmodninger om Bistand ved paatænkte Besøg. Saaledes rettedes der i Januar 1930 Henvendelse fra et Altonakor, et Berlinerkor og et Slesvig-Holstensk Kor.

Den 29. September 1929 afholdt D. s. k. A. Koncert i Idrætshuset med alle 3 Korgrupper.

Som en af Vejene frem til at højne Interessen for Korsangen besluttede man at afholde en Konkurrence mellem D. s. k. A.s Sangkor. Denne blev afholdt den 27. Marts 1930 i Studenterforeningen. 13 Kor deltog med 4 i Klasse 1 (indtil 20 Sangere), 6 i Klasse 2 (under 30 Sangere) og 3 i Klasse 3 (over 30 Sangere).

Dommerkomitéen i Konkurrencen var kgl. Kapelmester G. Høeberg, Musikanmelder ved »B. T.« Fru Hedevig Quiding og Musikanmelder ved »Social-Demokraten« Axel Wessel.

Vinderne i de 3 Korgrupper blev henholdsvis:

1. Malersvendenes Sangforening (Dirigent Georg Davidsen).
2. Sangforeningen »Noré« (Dirigent C. A. Dittmann).
3. Jernbanearb. Sangforeningen »Crescendo« (Dirigent M. Beresowsky).

Vinderne fik tildelt hver en Sølvfaneplyade.

1. Paaskedag afholdtes en Koncert i Tivolis Koncertsal, hvor Dame- og Børnekorene medvirkede.

Ogsaa dette Aar medvirkede D. s. k. A. ved Grundlovsfesten i Søndermarken.

Den 5. Juli ankom et Sangkor fra Lybæk. Tilrettelæggelsen af dette Besøg havde forvoldt en Del Vanskeligheder. D. s. k. A.-Sangerne hilste Lybækkersangerne Velkommen med en Sang, da Damperen ankom om Morgen. Om Eftermiddagen sang Koret fra Radiostudiet paa Kongens Nytorv. Den efterfølgende Dag samledes man til Middag i »National Scala« og foretog derefter en Udflugt til Grøndalshuset, hvor man morede sig, til man igen skulde tilbage til Dampskibet ved Toldboden.

3 af de tyske Sangere havde dog ikke kunnet finde tilbage til Skibet til rette Tid. Da de ankom, var Skibet sejlet, og da de selv stod uden Rejsemidler, maatte D. s. k. A. forstrække dem med Rejsemidler til at rejse hjem over Land. Pengene blev dog omgaaende tilbagesendt.

De økonomiske Forhold i D. s. k. A. var for Tiden ikke de bedste. Koncerter og Karneval gav ikke mere de store Overskud, man skulde endda være heldig, om ikke det modsatte blev Tilfældet. Ved de store Arrangementer svigtede Sangerne og mødte ikke op i det Antal

og med den Begejstring som forhen. For en stor Dels Vedkommende var det den store Arbejdsløshed, der gjorde sig gældende. Bortset fra en Sommerfest, der blev afholdt i Brønshøj Tivoli, og som gav Kr. 464 i Overskud, tegnede Virksomheden sig sort. Ogsaa Børnekorene sygnede hen, der var nu kun to tilbage.

Paa Generalforsamlingen i Marts 1931 betegnede Collemorten da ogsaa det tilbagelagte Aar som det mørkeste i S sammenslutningens Historie. Bølgerne gik højt, men man enedes dog tilslut om at tage fat med friske Kræfter rundt om i Korene, særligt med Henblik paa det nu forestaaende Landssangerstævne i Aalborg 1932.

Den 21. August 1931 maatte Collemorten meddele, at de to resterende Børnekor i det sidste Kvartal havde kostet S sammenslutningen Kr. 81 — Udgifter, man ikke vedblivende kunde bære. Og da Tilslutningen til Børnekorene stadig blev mindre, maatte man, hvor nødigt man end vilde, vedtage at lade Børnekorene hvile indtil videre.

Børnekorene havde ikke svaret til de stillede Forventninger. Interessen blandt Børnene var ikke saa levende for Korsangen som forventet. Det lave Kontingent, 25 Øre pr. Maaned, som Børnene skulde svare, udeblev ofte. Fra Hovedkassen var der siden disse Kors Start ydet et Tilskud paa Kr. 1000, og da Offentlighedens Interesse for Børnekorsangen ogsaa havde skuffet, var der ingen anden Vej end ovennævnte.

Den 1. November 1931 afholdt man dog atter Koncert i Idræts- huset. Mandskorene sang her bl. a. Emborgs Korværk: Den jyske Hede (med Orkesterledsagelse og kgl. Kammersanger Alb. Høeberg som Solist). Det blev en glimrende Koncert. Et stort Publikum, blandt hvilket Komponisten saas, var kommet til Stede. Det var, som den gamle Interesse for S sammenslutningen og dens Virksomhed paany var vakt, thi Sangerne var i stort Tal mødt op til saavel de forudgaaende Prøver som selve Koncerten.

LANDSSANGERSTÆVNET I AALBORG 1932

Der var nu gaaet 6 Aar, siden første Landssangerstævnes Afholdelse, og Arbejdsangerne fra hele Landet saa med Glæde og Forventning hen til det forestaaende Stævne i Aalborg. Fællesprogram for hele Landskoret og Konkurrenceafdelinger for de enkelte Centralisationer var indstuderede. For Københavns Vedkommende havde Overdirigenten Louis Clausen maattet sende Afbud paa Grund af Sygdom; i hans Sted var Organist Just valgt som Overdirigent, og det var et udmærket Valg, thi hvad Just opnaaede med de faa Prøver, der var ham forundt til S sammensang med Korene, var rent ud forbløffende. Stor Arbejdsløshed greb imidlertid hæmmende ind, saa Pengene var

LANDSSANGERSTÆVNET I AALBORG 1932

Overdirigent for Landsstævnet: Organist *Georg Fjelrad*, Aarhus

Fællesprogrammet:

I AFDELING		II AFDELING	
<i>Edv. Grieg</i>	Sangerhilsen	<i>Ole Olsen</i>	Fanevagt
<i>P. Hellmuth</i>	Stilhed	<i>Reissiger</i>	Nordhavet
<i>A. P. Berggreen</i> . .	Danmark, mit fagre Hjem	<i>N. W. Gade</i>	Rytterens Morgensang
<i>J. Bechgaard</i> . . .	Nu brister Isen	<i>F. Schmidt</i>	Vandrelyst

III AFDELING

J. L. Emborg Den jyske Hede
Kor, Solist *Poul Wiedemann* og 30 Mands Orkester
Louis Clausen Det er os
Kor, Solo og Orkester

Desuden var der endnu et Par Arbejdsange; imellem Afdelingerne Solosang af Kgl. Kammersanger *Poul Wiedemann*

Konkurrencesangens Program:

FYN		JYLLAND	
Dirigent: Musikdir. <i>Christensen</i> , Odense		Dirigent: Organist <i>G. Fjelrad</i> , Aarhus	
<i>H. Rung</i> I Danmark er jeg født		<i>Poul Hellmuth</i>	Bovbjerg
<i>Ole Olesen</i> Solfaldssang		<i>F. Abt</i>	Søndagsfred
<i>Oskar Borg</i> Hav		<i>A. Paulsen</i>	Naar Fjordene blaaner

KØBENHAVN

Dirigent: Organist *Th. Just*, København
O. Lindblad Naturen och hjärtat
Lanzsky Aftensang
Reissiger Olav Trygvason

Som fælles Konkurrencesang sang de 3 Korgrupper:
Poul Hellmuth Stilhed

smaa, en Del af Korene laa af samme Aarsag stille. Dog lykkedes det D. s. k. A. at sende 300 Sangere til Aalborg, blandt andet paa Grund af, at Bryggeriet »Stjernen« ydede Sammenslutningen et Tilskud paa Kr. 1000,— som Hjælp til de Arbejdsløses Deltagelse i Landsstævnet. Som yderligere økonomisk Hjælp virkede en Udsendelse fra Radiostudiet og Assistance ved Socialdemokratiets Grundlovsfest.

Ved Forhandlinger med D. F. D. S. var opnaaet, at man havde stillet Aalborgdamperen »Aalborghus« til de københavnske Sangeres Disposition, saaledes, at Damperen, der afsejlede fra København Lørdag den 18. Juni med Ankomst til Aalborg Søndag den 19. om Morgen, blev benyttet som Logiskib for Sangerne Natten fra Søndag til Mandag, hvor den da om Aftenen bragte sin Sangerlast tilbage til Hovedstaden. Fra hele Landet deltog 1200 Sangere.

Programmet for Landsstævnet var følgende:

Søndag den 19. Juni: Kl. 10 Aabningsfest og Generalprøve i »Kilden«. Kl. 14 Konkurrencesang i Teatret. Kl. 19 Procession fra Nytorv. Kl. 20 Fælleskoncert i »Kilden«.

Mandag den 20. Juni: Kl. 10 Frokost i »Kilden«. Kl. 13 Udflugt med Ekstratog til Løkken. Kl. 20 Afslutningsfest i »Kilden«.

Aalborg Byraad ydede et smukt økonomisk Tilskud til Stævnet. *Stævnets Præsidium* var: Borgmester Jørgensen, Byraadsmedlem Willumsen og Byraadsmedlem S. Jacobsen.

Dommerkomité ved Konkurrencesangen var: Organist Ernst, Sagsfører Kinch og Byraadssekretær, Dirigent Schiøler, Aalborg.

Overdirigent for Landsstævnet: Organist Georg Fjelrad, Aarhus.

Om Stævnets Forløb skrev de lokale Blade den 20. Juni bl. a.:

»Det er længe siden, et Landsstævne i den Grad har præget Byen, som Tilfældet var i Gaar ved de danske Arbejdersangeres Stævne

Østeraa—Nytorv—Boulevarden var omdannet til lange Flagalléer med smældende Dannebrog og Guirlander i Grønt eller rødhvide Farver. Og over hele Byen mødte man de glade Sangere, let kendelige paa de hvide Huer med grønne, røde og blaa Baand, eftersom de hørte til den fynske, københavnske eller jyske S sammenslutning.

Baade de Sangere, der ankom Lørdag Aften eller Søndag med Toget fra Fyn og de forskellige jyske Byer, og de ca. 350 Københavnerne, som arriverede med Damperen, fik allerede ved Ankomsten Beviser for den Hjertelighed, hvormed de nordjyske Brødre tog imod dem.

Hellen foran Banegaarden var flag- og gransmykket omkring Lysmasten, der bar Sangersymbolet, en stor Lyre, og tværs over Indkørslen til Østeraa fra Toldbodpladsen var udspændt et mægtigt Lærred med et »Velkommen til Aalborg«, malet med store røde Bogstaver.

Sangerne fik i Dagens og Aftenens Løb at mærke, at dette Velkommen ikke alene kom fra de arrangerende, lokale Sangforeninger, men i ligesaa høj Grad var rettet fra vide Kredse af Borgere, som i Gaar hævdede Byens Ry som en god, interesseret Sangerby.

Københavnernes Ankomst var Dagens første Programpunkt, og det var dermed givet, at Stævnet skulde begynde tidligt. Store Anstrengelser har Søsterbyernes Afdelinger maatte udfolde, for at alt skulde klappe, men alligevel mødte Aalborgs og Nørresundbys Sangere friske og glade paa Kajen i den tidlige Morgentime for at tage imod Københavnerne.

»Aalborghus« stod Fjorden ind med alle Signalflag hejst til Ære for de syngende Passagerer, og saasnart der var fortøjet, istemte man paa Kajen »Sangerhilsenen«, og Københavnerne kvitterede fra Agterdækket med »Jylland mellem tvende Have«.

Modtagelsen sluttede med en kort Velkomsttale af Aalborgs Arbejdersangkors Formand, Hr. Jønsson.

Aabningsfesten foregik i »Kilden« Kl. 10. Her sang Aalborg og Nørresundby Korene paany en Velkomstsang, hvorefter Maskinarbejder Haagensen fremsagde en af ham selv forfattet Prolog. Borgmester Jørgensen holdt den egentlige Velkomsttale. Formanden for Arbejdersangkorenes Landssammenslutning, Th. Collemorten, København, bragte en Tak til Arrangørerne. Han sluttede med at udbringe et Leve for Aalborg og Byraadet. Han overrakte derpaa de 3 Landsdels Centralisationer hver et smukt Banner og bad Formændene modtage dem og lade dem blive Samlingsmærker for et fortsat Arbejde for Korsangen i Danmark blandt Arbejderne.

Derefter tog man fat paa Generalprøven, der overværedes af mange Mennesker, som fik et Begreb om, hvilken Energi og Dygtighed, Dirigenten skal være i Besiddelse af for at faa 1200 Sangere til at yde deres bedste.

Generalprøven blev ikke smertefri, Organist Fjelrad, Aarhus, hersede dygtigt med det kæmpemæssige Kor-Instrument, og ifølge Overtroen skulde en mindre god Generalprøve give Succes ved den endelige Fremførelse — og saa kom Regnen, der havde truet hele Dagen, alligevel og ødelagde delvis den store Folkekoncert om Aftenen.

K o n k u r r e n c e k o n c e r t e n .

Konkurrencekoncerten i Teatret havde samlet et stort Publikum. Fynboerne var de første. »I Danmark er jeg født« var deres Indledningssang; de har jo H. C. Andersen at prale med; derpaa fulgte et Par nydelige, ret ukendte Sange: »Solfaldstid« og »Hav« I det hele maa Sangerne roses for, at de lærte os noget nyt; ingen gamle Travere fik vi, og det havde dog været lettere og mere taknemmeligt. Fynboerne dirigeredes af Musikdirektør Christensen, Odense. Alle vi Hundreder af Dommere maatte finde den første Præstation pæn og hæderlig. Men saa kom Jyderne! Enhver kunde høre, at her var baade bedre Stemmer, fastere Ledelse (Organist Fjelrad, Aarhus), en tilsyneladende større Sangkultur og først og fremmest en smittende Begejstring. Man maatte rives med, om man var Københavner eller Fynbo! Straks i Poul Hellmuths »Bovbjerg« faldt en for ivrig Sanger forkert ind. »Naa, der faldt Jyderne,« sagde min Nabo. (Man var en stor Familie!) »Nej,« protesterede jeg lokalpatriotisk, »saa smaalige er Dommerne ikke!«

Jyderne havde valgt 3 pragtfulde Sange. Foruden den nævnte, »Søndagsfred« og den norske »Naar Fjordene blaaner«, og som Konkurrencenummer sang alle tre Kor Hellmuths »Stilhed«.

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Afdelingsbanner
i Landsforbundet.

Saa kom Københavnerne; ikke saa milde som Fynboerne og uden Jydernes Kraft, men med en Musikkultur og et poetisk Foredrag og en ung, næsten Solotenor, der tilsammen skabte Problemet: Jyderne eller Københavnerne? Ogsaa Sjællænderne havde fint Programvalg, bl. a. Reissigers og Bjørnsøns mægtige »Olav Trygvason«, der blev mesterligt sunget. Vi maatte vente pinligt længe paa Afgørelsen. De tre jyske Dommere, d'Herrer Organist Ernst, Sagfører Kinch og Byraadssekretær Schiøler, afsagde den endelig til Fordel for Jyderne. Intet Under, at det vakte vild Begejstring, selv om der, som Hr. Ernst i en lille »speech« nævnede, var en haarfin Forskel, og at det hele var fortræffeligt!

Foruden de sungne — som sagt noget ukendte Sange — fik Tilhørerne Lejlighed til at genopfriske et herligt Udvalg af Danmarks Melodier, spillet af Orkestret. Stor var Begejstringen og Hyldesten med Roser og endeløse Klapsalver.

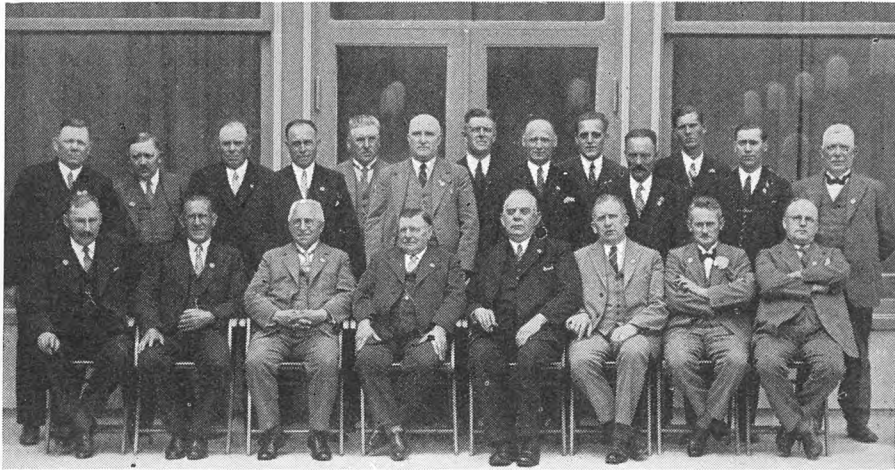
Fælleskoncerten.

Ved 19,30 Tiden stillede Sangerne op paa Nytorv for at gaa i Procession til »Kilden«. Henimod 50 Faner og Bannere vajede over det store Sangertog, der til Marchtonerne fra 2 Orkestre satte sig i Bevægelse. De nye Bannere var i Spidsen. Saa kom Musikken, Københavnerne, Fynboerne, atter Orkestre og til slut Jyderne. Marchen gik ad Østeraa—Boulevarden—Prinsensgade—Vesterbro. Toget prydedes af et Utal af de mange Bannere og Flag, Lyrer paa Stænger, mange af Bannerne var prydet med Blomster, og Korgrupper indrammedes i grønne Guirlander — det var et smukt Skue. Folk stod tæt langs den festlige Processions Vej for at se og høre Sangerne. Ikke mindst var der mange opstillet paa Viadukten og ad hele Vesterbro, og i »Kilden« var der fuldt indendørs og udendørs, da Sangertoget naede Solgangen til Tonerne af »Vi har en lang Vej hjem, vi kommer sent i Seng«.

Processionen var desværre ogsaa Aftenens festligste Punkt. Thi Regnen, som hele Landet har længtes efter i Ugevis, kom netop, da vi skulde nyde de skønne danske Toner. Tusindvis af Tilhørere havde trods truende Skyer fundet Vej til vor smukke Park, men Paraplyerne maatte slaas op, og Programmet blev vaadt, Regnens Smælden paa de vaade Skærme var et uheldigt Akkompagnement.

Vore dygtige Sangere, under Ledelse af den sejrende Overdirigent G. Fjelrad, gjorde deres bedste; det lød trods alt brillant, men — Emborgs »Den jyske Hede« maatte udgaa; Instrumenterne vilde ellers have været ødelagt af Fugtighed. Det var Synd for os alle; men der var ikke andet at gøre. Publikum blev trofast staaende og fik saa i Stedet et Par tidligere sungne Korsange.

Aftenen sluttede med Fest og Dans i »Kilden«.

Delegeretmødet i Aalborg 21. Juni 1932.

Sangerfrokost og Udflugt til Løkken.

Mandag den 20. om Formiddagen samledes Sangerne til Fællesfrokost i »Kilden«. En pragtfuld Opdækning havde fundet Sted til de mere end 700 Sangere, der deltog i denne festlige Sangerfrokost, og her raadede den rette »Sangerstemning« fra først til sidst. Taler og Sange skiftede, og efter et Par Timers kammeratligt Samvær brød man op. Med Ekstratog gik det nu til Badestedet Løkken, hvor Sangerne tilbragte nogle herlige Timer. Trods Vandets lave Temperatur benyttede mange af Sangerne Anledningen til at tage et Bad i det friske Vesterhavsvand. Ellers gik det med Udflugter i Klitterne, eller man tog en Svingom paa Strandhotellet.

Ved Tilbagekomsten til Aalborg samledes Sangerne igen i »Kilden«, hvor Afslutningsfesten for det andet Landssangerstævne fandt Sted.«

Ligesom Stævnet i København 1926 havde Aalborgstævnet været en pragtfuld Oplevelse, og da Sangerne drog hjem til de forskellige Egne af Landet, var det med et Væld af Minder fra et Par uforglemmelige Stævnedage, præget af den jyske Gæstfrihed.

Paa Landsforbundets Delegeretmøde Mandag den 21. Juni besluttedes det at afholde næste Landssangerstævne i Odense 1938, ligesom det oplystes, at De centraliserede bornholmske Arbejdersangkor (3 Sangkor) havde indmeldt sig i Landsforbundet. Den største Glæde vakte sikkert Meddelelsen om, at Arbejdersangkorenes Landsforbund nu var optaget paa Finansloven, saaledes at man fremtidig kunde regne med Statstilskud til Virksomheden. Collemorten, Abraham Jensen og J. Christiansen genvalgtes.

Københavnerne havde været nær ved Sejren i Aalborg. Det var længe siden, D. s. k. A. havde præsteret saa god Korsang, hvilket Organist Th. Just for en stor Del bør have Æren af. Men Jyderne løb som sagt af med Sejren, og Laurbærkransen blev tildelt Organist Georg Fjelrad.

Man skulde nu tro, at Resultatet fra Aalborg vilde virke animerende paa de københavnske Sangere, og saa blev dette slet ikke Tilfældet.

Der oprandt nu for D. s. k. A. en Periode, der spændte sig over flere Aar, hvor ligesom en vis Ligegyldighed havde grebet Sangerne. Interessen var for en Tid i Dalen. Kun faa Arrangementer fandt i denne Tid Sted, og naar der da kaldtes paa Sangerne, var det kun en ringe Procent af disse, der mødte.

Korværket »Den jyske Hede«, der havde kostet Korene en ikke ringe Indstuderingstid, var slet ikke blevet fremført ved Landsstævnet i Aalborg paa Grund af den ødelæggende Regn, og fra Offentlighedens Side fremkom ingen nævneværdige Henvendelser — maaske disse Forhold var den indirekte Aarsag til den svigtende Interesse.

Paa Slutningen af Aaret indmeldte D. s. k. A. sig i Arbejdernes Læseselskab, bl. a. for derigennem at manifestere sin Samhørighed med Arbejderbevægelsens øvrige kulturelle Grene.

I 1933 blev Aarets eneste koncertmæssige Begivenhed en Koncert i Odd Fellow Palæet den 11. November. Ved denne Koncert, der i øvrigt transmitteredes af Statsradiofonien, var Sangernes Fremmøde ringe.

1934 prægedes af samme Stagnation som Aaret forud, dog lykkedes det at faa en Radioudsendelse i Stand fra Teatersalen paa Kongens Nytorv. Denne Koncert fik dog et udmærket Forløb, jævnfør den anerkendende Pressekritik.

I øvrigt bør det her bemærkes, at Statsradiofoniens daværende Chef, kgl. Kammersanger Emil Holm, var D. s. k. A. en god Mand, der i udstrakt Grad stillede sig forstaaende og hjælpsom overfor Sammenlutningen.

D. s. k. A. havde — belært af Risikoen ved pludselig at staa uden Overdirigent foran en Koncert — besluttet at udnævne en Vicedirigent og valgte da som saadan i 1934 Kantor M. Beresowsky.

Endelig hørte man igen fra Offentligheden. Den smukke Stauningspark ved Bellevue stod foran sin Indvielse, og der blev rettet Henvendelse til D. s. k. A. om at medvirke med et 300 Mands Sangkor ved en i samme Forbindelse paatænkt afholdt Folkefest. Den 16. Juli 1935 fandt denne Folkefest Sted, og de københavnske Arbejdersangere deltog med stor Ære i Højtideligheden, hvor bl. a. Th. Stauning og Naturfredningsforeningens Formand, Kunstmaler Erik Struckmann, var Talere.

Samme Aar afholdtes en Koncert i Odd Fellow Palæet den 10. Oktober. Ogsaa denne Koncert transmitteredes af Statsradiofonien.

1936 afholdtes ingen Koncerter.

Paa Generalforsamlingen i Marts 1937 vedtoges det at genoprette Byggefondet, og S sammenslutningen indsatte med det samme Kr. 500,— paa dettes Konto. Ligeledes vedtog Generalforsamlingen at hensætte Kr. 500,— som Hjælp til Dækning af Udgifterne ved det nu forestaaende Landssangerstævne i Odense.

Landssangerstævneprogrammet var nu under Indstudering i Korene, og det var, som Interessen paany var vakt i de forskellige Kor — det var Glæden og Førventningerne i Forbindelse med Odensestævnet, hvor man igen skulde mødes med Kammeraterne fra det øvrige Land, der udvirkede dette.

Men i øvrigt bød 1937 paa flere Arrangementer end Aarene forud.

Den 30. April afholdt man Medlemsfest i Rømersgade. Den 8. August medvirkede man ved Handels- og Kontormedhjælperforbundets 40 Aars Stiftelsesfest. Afslutningsfesten, der fandt Sted i Fælledparken, hvor en Kantate, sunget af 400 Sangere med et 25 Mands Orkestres Ledsagelse, blev en pompøs Afslutning.

Den 5. September assisterede D. s. k. A. ved Dansk Musikstævne i Forum med et Kor paa 500 Sangere.

Først paa Aaret skiftede S sammenslutningen Vicedirigent. Den nyvalgte blev Musiklærer B. Wexøe.

Der var endvidere sket det indenfor D. s. k. A., at man den 1. April havde optaget det blandede Kor: Arbejdernes Folkekor, i S sammenslutningen, der nu repræsenterede baade Mands-, Dame- og blandede Kor. Arbejdernes Folkekor indmeldte sig med 80 Damer og Herrer.

Koncertmæssig set havde 1937 været et godt Aar for D. s. k. A., og det var ligesom den gamle Interesse og Sangglæde var vakt paany, idet Fremmødet ved Fællesprøver som Koncerter nu atter var i Stigen. Og dog endte dette Aar paa en tragisk Maade, idet S sammenslutningens Førstemand, Th. Collemorten, Dagen efter sin 59 Aars Fødselsdag, den 23. Oktober afgik ved Døden.

Det var et tungt Budskab, der hermed bragtes de danske Arbejdersangere. Ganske vist havde Collemorten de sidste Aar flere Gange været alvorlig syg og herunder været paa Hospital og Rekonvalescent-hjem et Par Gange, men da Budskabet om hans Død blev Sangerne bekendt, gjorde det alligevel det dybeste Indtryk paa dem, og man syntes at have svært ved at gøre sig fortrolig med den Tanke, at Collemorten ikke var mere.

Collemorten blev med Rette de danske Arbejdersangeres Førstemand, og hans Gerning staar uløseligt tilknyttet dansk Arbejdersangerbevægelses Historie.

Collemortens Bisættelse fandt Sted den 30. Oktober fra Østre Kapel paa Bispebjerg Kirkegaard. Herom skrev »Social-Demokraten«:

»— — Sangere fra København, Sangerbrødre fra Provinsbyer paa Sjælland, Fyn, Jylland og Bornholm satte Præg paa Th. Collemortens Baalfærd i Gaar. Sangernes Farvel til deres afdøde Førstemand kulminerede i Forgaarden til Krematoriets Sal, hvor Kantor Louis Clausen dirigerede en Afskedssang fra et lille hundrede Sangere, da Sørgetoget kom fra det store Kapel og med 16 Faner i Spidsen svingede ind til Krematoriet.

Omkring Collemortens Baare i det store østre Kapel stod 4 Faner Æresvagt, Familien sad tilhøjre for Kisten, og Statsminister Th. Stauning sad til venstre for at sige det sidste Farvel til den Afdøde. Collemortens Baare var smykket med Blomster i Lyremønster, hvilke Blomster var en sidste Hilsen fra de københavnske Arbejdersangere og Tobaksarbejdernes Arbejdsløse.

Efter en Sørgehymne talte Pastor Norlev. Han hævdede ud fra sit kristelige, sociale Syn, at den Elendighed, Menneskene var Vidne til baade socialt og politisk, det meningsløse Barbari, vi daglig læste om i Aviserne, den Vold og Undertrykkelse, vi saa omkring os, ikke kunde være Livets Mening. Uden at have kendt Collemorten vilde Norlev placere ham blandt dem, der bar Ved til et rigere og bedre Jordeliv. I Slutningen af sin Tale priste Norlev den Understrøm af religiøs Følelse, der havde været hos Collemorten, og tilføjede, at der i den sunde og stærke Arbejderbevægelse var mere religiøs Følelse, end baade Arbejdere og Kirken selv var klar over.

Formanden for De samvirkende Fagforbund, Chr. Jensen, fremdrog Eksempler paa Collemortens Arbejde indenfor sit Fag og den faglige Bevægelse. Han omtalte de mange andre Omraader, der bar Præg af Collemortens Aktivitet, og sluttede med et Æret være hans Minde.

Tscherning Møller sang derefter Th. Collemortens eget Sangerfarvel til en Sangerbroder:

Stille Sangeren hviler,
hviler under Blomsterpragt,
Mindet til os smiler,
smiler gennem Sangens Magt;
du som har os alle glædet med din Sang,
Døden bort har kaldet, standset Tonens Klang.

Nu i Graven sænker,
sænker vi dig stille ned,
den dig sikkert skænker,
skænker Evighedens Fred;
dog dit Minde findes blandt os her paa Jord,
i hver Tone mindes vi dig, Sangerbror.

Inkassator Abraham Jensen sagde Farvel til Afdøde fra de københavnske Arbejdersangere.

Lokomotivfører P. Braatting, Nyborg, bragte Afdøde en Tak og Farvel fra de fynske Arbejdersangere.

Blikkenslager Søren Christensen, Aarhus, bragte et sidste Farvel fra taknemmelige jyske Arbejdersangere.

Det kvindelige Tobaksarbejdersangkor »Lucretia« sang nu »Jeg er træt«, og saa bar en Kreds af Afdødes Venner Kisten ud. Fra Kapellet til Krematoriets Gaard stod de forskellige Sangforeningsbannere — og Fanebærere, og naar Baaren passerede, sænkedes Faner og Bannere over denne.

Efter Sangerafskeden i Krematoriegaarden, hvor Mandskorene sang »Med sin underfulde Ro«, foregik nu en Højtidelighed i Krematoriet.

Her talte Afdødes Ven, Sekretær i Arbejdersangkorenes Landsammenslutning, Jens Christiansen, om Minder og Begivenheder fra Afdødes Liv.

Cigararbejder Ludv. Mouning bragte en Hilsen fra Cigararbejdernes Sangforening, som Collemorten havde tilhørt i 36 Aar.

Saa foretog Pastor Norlev Jordpaakastelsen — og til Tonerne af den gamle Korsfarersang sænkedes Baaren med Sangens Søn ned til Baalet.«

Collemorten var død midt i Arbejdet for det forestaaende Landsangerstævne i Odense 1938. De store Forberedelser til dette var i fuld Gang, og indenfor Ledelsen i D. s. k. A. og Landsforbundet maatte man derfor midlertidig besætte Formandsposterne. Til vikarierende Formand for København valgtes Abraham Jensen og til Landsforbundet Jens Christiansen, hvis Sekretærstilling i samme blev overdraget Sporvejsfunktionær A. C. Poulsen.

Den 3. Februar 1938 afholdt D. s. k. A. sin 20 Aars Jubilæumskoncert i Idrætshuset. Ved denne Koncert medvirkede for første Gang Arbejdernes Folkekor.

Paa Generalforsamlingen den 6. Marts 1938 valgtes A. C. Poulsen til Formand for D. s. k. A., og da Abraham Jensen udtraadte, konstituerede denne sig med Trælagerarbejder Einar Christensen som Næstformand og Otto Jensen som Sekretær. Det var saaledes en helt ny Besættelse af de mest betydningsfulde Stillinger indenfor Forretningsudvalget, der her fandt Sted. Saavel Forretningsudvalg som Repræsentantskab gik ind for at ville videreføre Collemortens Livsgering i hans Aand og ved loyalt og enigt Samarbejde.

D. s. k. A. stod nu foran en Tid med mange Opgaver.

Den 2. April fejrede Sammenslutningen sin 20 Aars Stiftelsesfest med en kammeratlig Sammenkomst i Rømersgade 22. Ved Festen

medvirkede Kedel- og Maskinpassernes Sangforening og Arbejdernes Folkekor. Desuden var der Solistoptræden af Sangere fra forskellige Kor. En Festsang af A. C. P. blev sunget af Forsamlingen. Af Sangen citeres:

Sangens Folk — Kvinde, Mand,
fra Fabrik og Arbejdspladser,
I blev Tolken for de Masser,
der blev Folkets brede Stand.
Gennem Eders stolte Sange
gik en Ild af Haab og Tro
— til de mange,
der i Skyggen maatte gro.

Eders Maal ved Jer Sang
var at bringe Lys og Glæde,
naar til Fest I var til Stede,
eller Trøst i Sorg og Trang,
skærpe Viljen, styrke Troen
til en enig Pagt at naa
— bygge Broen
til en Sol bag Hverdags Graa.

Tonevæld-Harmoni,
godt I fik den Kraft i Eje,
Eders Viljer de blev sejge
— taalte ikke Tyranni,
gennem Toner, blide, ømme
sang I Jer i Hjerter ind
— vakte Drømme
i forknytte, tunge Sind.

Sangens Folk! Fest i Dag!
20 Aar er nu henrundet
for det Forbund, I har bundet,
der slaar Lyd for Folkets Sag.
Lad som forhen Toner kække
gaa til hele Folket ud
— de skal vække,
skabe Tro paa Sangens Bud.

Efter Formandens Festtale udnævntes Abraham Jensen til Æresmedlem af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor som Tak for fortjenstfuld Indsats gennem 20 Aar, hvorefter Abraham Jensen

fik overrakt et smukt Diplom. Det var første Gang, denne Hædersbevisning blev tildelt nogen.

Da Aftenens Underholdning var forbi, samledes Deltagerne ved et festligt pyntet Kaffebord, hvor Sange og Taler skiftede, og til Slut tog man fat paa Dansen.

Umiddelbart efter Collemortens Bisættelse havde man rettet Henvendelse til Landsforbundets forskellige Centralisationer om at foretage en Indsamling blandt Landets Arbejdersangere til Fordel for en Mindesten, som skulde rejses paa Collemortens Grav.

Henvendelsen blev modtaget med stor Forstaaelse og Beredvillighed og resulterede i, at man den 13. Maj 1938 kunde afsløre en smuk Mindesten paa Graven. Herom skrev »Social-Demokraten« den 14. Maj:

»Blaa og røde Sangforeningsfaner blafrede i Gaar Eftermiddag i den lune Vind ved Th. Collemortens Grav paa Bispebjerg Kirkegaard, paa hvilken danske Arbejdersangere havde rejst den Mindesten, som nu skulde afsløres.

Der var mødt mange Mennesker, da den fungerende Formand for Arbejdersangkorenes Landssammenslutning, Jens Christiansen, tog Ordet og tolkede den Sorg, det var for Arbejdersangerne, da de mistede deres Fører gennem mange Aar. Tanken om at rejse ham en Mindesten som Tak havde da ogsaa vundet Tilslutning fra hele Landet. Taleren omtalte kort Collemortens store Arbejde og sluttede med at sige: Tak for det Arbejde, du har gjort, Th. Collemorten. Vi vil altid ære dit Minde!

Derpaa talte Formanden for De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, A. C. Poulsen, og priste den Idealitet, med hvilken Collemorten var gaaet op i sit Arbejde ud fra Sangens kulturelle Betydning og den Livsglæde og rige Horisont, den giver. Bedst viser man sin Taknemmelighed overfor Collemortens Gerning ved at føre den videre. Derved vil man sætte ham det smukkeste Minde.

Abraham Jensen foretog nu Afsløringen af den smukke Mindesten, der er udført i bornholmsk Granit. Under en Broncecyre staar følgende:

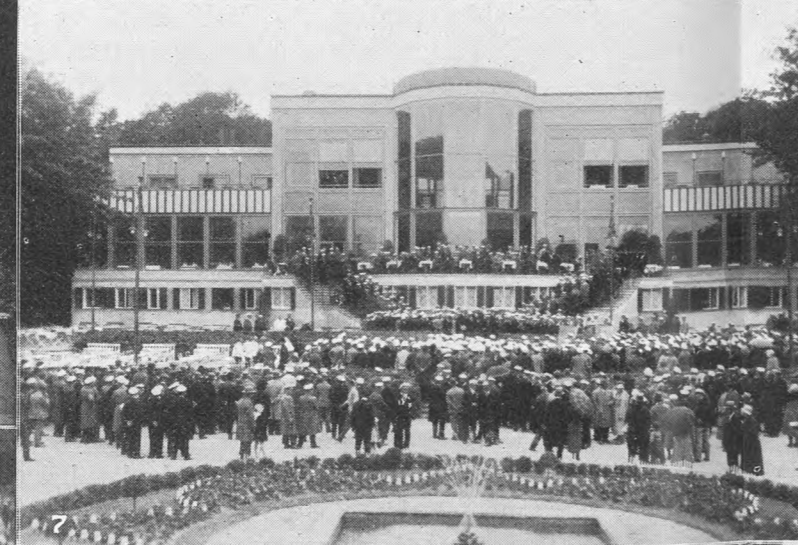
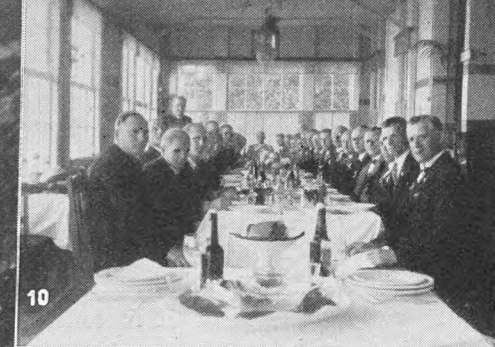
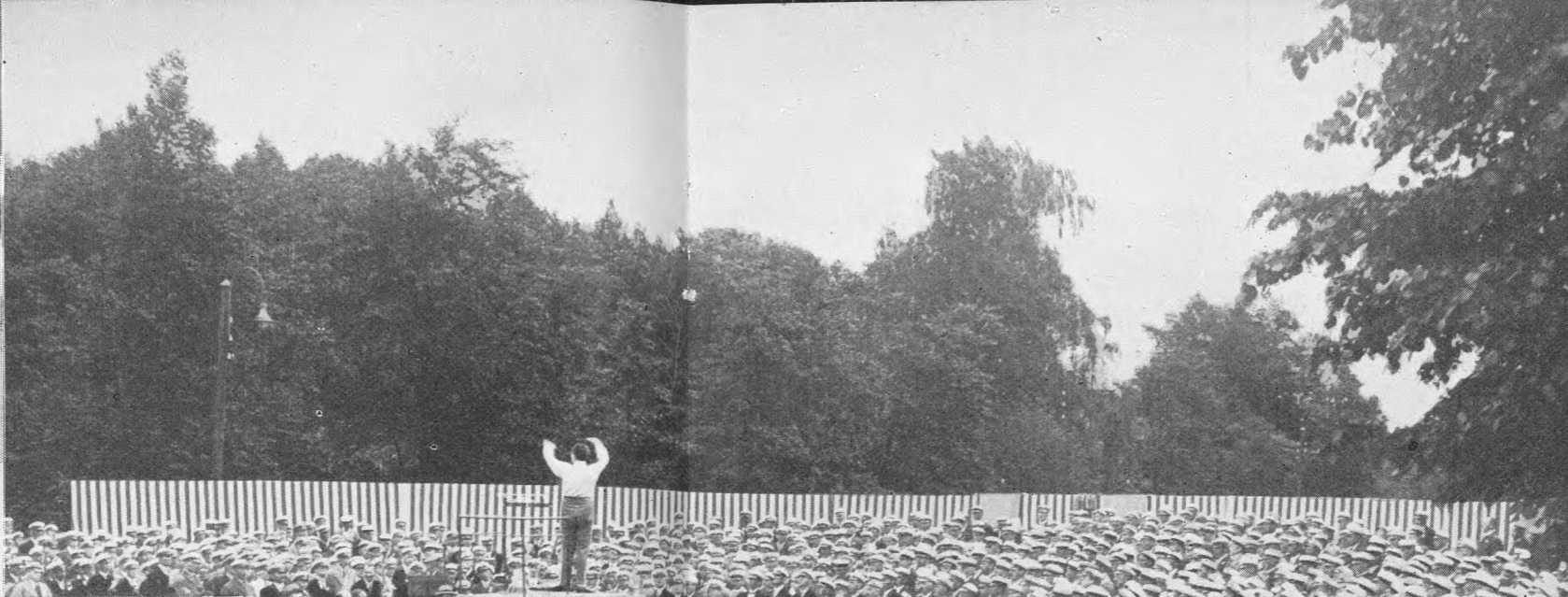
TH. COLLEMORTEN

22-10 1878

23-10 1937

Danske Arbejdersangere satte dette Minde.

Før og efter Højtideligheden bragte Sangerne fra D. s. k. A. Collemorten den sidste Sangerhilsen, og efter at de sidste Toner var svundet, bragte Abraham Jensen de Tilstedeværende en Tak fra Fru Collemorten.«

1. Processionen stiller op ved Odensestævnet, 1938.
 2. Tre Landsdele hilser Velkommen ved Formændene i Odense 1938.
 3. A. C. Poulsen, Jens Christiansen, Louis Clausen, Abraham Jensen, Odensestævnet, 1938.
 4. Borgmester Werner byder Velkommen.
 5. Aalborg By hilser ved Landsstævnet i 1932.
 6. Georg Fjelrad ved Generalprøven i »Kilden«, 1932.
 7. »Kilden«, Aalborg.
 8. Jysk Centralisationsstævne i Vejle, 1936. »S. C.« fører an.
 9. Tre Sangerbrødre fra Aarhus over sig til Klatreeksperter.
 10.-11. Arbejdernes Fælleskor fra Aarhus i Lemvig, 1936.
 12. Jysk Sangerstævne i Vejle, 1936. »Paraplykoret«.
 13. Procession ved Sangerstævnet i Haderslev, 1936.

LANDSSANGERSTÆVNET I ODENSE 1938

Nu stod Landsforbundets 3. Landssangerstævne for Døren. Arrangementkomiteen i Odense havde i lang Tid været i fuld Aktivitet, og Programmet var nu endeligt bestemt. Stævnet skulde finde Sted i Dagen Søndag den 12. og Mandag den 13. Juni, og Programmet lød saaledes:

Søndag den 12. Juni: Kl. 9,30 Aabningsfest i Kongens Have. Kl. 10,00 Udflugt for Damerne. Kl. 10,15 Generalprøve for Fælleskoret i Fyns Forum. Kl. 14,00 Centralisationsprøver. Kl. 15,45 Konkurrencekoncert i D. N. F. Kl. 18,30 Opstilling til Procession paa Flakhaven. Kl. 20,00 Koncert i Fyns Forum. Efter Koncerten Sangerfest i Fyns Forum og Den nye Forsamlingsbygning.

Mandag den 13. Juni: Kl. 10,00 Sangerfrokost i Fyns Forum. Kl. 13,00 Udflugt til Svendborg (Christiansminde). Kl. 18,00 Tilbagekomst til Odense. Kl. 18,30 Forevisning af Stævnefilm og Afslutning paa Landstævnet i D. N. F.

Odense Byraad havde bevilget et Tilskud paa Kr. 500 til Landstævnet.

Stævnets Præsidium var: Borgmester Werner, Politimester Seldorff og Redaktør Johs. Christensen, Odense.

Dommerkomité i Konkurrencesangen: Organist Kai Senstius, Mag. art. Povl Hamburger og Førstelærer K. D. Madsen.

Overdirigent for Landsstævnet: Komponisten Oluf Ring, Skaarup Seminarium.

Fællesprogram ved Stævnekoncerten:

LANDSSANGERSTÆVNET 1938

Overdirigent for Landsstævnet: Komponisten *Oluf Ring*

Fællesprogram:

I AFDELING

Edv. Grieg . . . Fremad
C. Kreutzer . . . Hyrdens Søndagsang
Pringsheim . . . Arbejdersang
N. W. Gade . . . Morgensang af „Elverskud“
Alf. Strandquist Smedevise
Louis Mølholm. Høstmarch
Oluf Ring . . . Spillemandene
(Solist: *Holger Byrding*, Musik)

II AFDELING

F. A. Reissiger . . . Olav Trygvason
W. Petterson-Berger . På fjellet i sol
Carl Nielsen Danmark i tusind Aar
(Kor og Orkester)
(Solistafdeling: *Holger Byrding*)

III AFDELING

Fr. Schubert . . . Aftensang i Skoven
(Kor og Orkester. Arr.: *Oluf Ring*)

Programmet sluttede med en Arbejdersang

For De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Vedkommende havde 300 Sangere meldt deres Deltagelse i Stævnet, en stor

Del af disse var imidlertid arbejdsløse, men ved Henvendelse til Bryggeriet Stjernen fik man ogsaa denne Gang dette Spørgsmaal ordnet ved et Tilskud paa Kr. 500.

Københavnerne afrejste fra København Søndag Morgen med Ekstratog, der naaede saa betids til Odense, at man kunde deltage i Aabningshøjtideligheden.

Foruden Jylland, Fyn, Bornholm og København deltog denne Gang ogsaa Sønderjylland i Landsstævnet, idet den sønderjyske Centralisation i den mellemliggende Tid havde tilsluttet sig Landsforbundet. Som ved de tidligere Stævner deltog ialt 1200 Sangere i Odensestævnet, men vi lader Pressen fortælle:

»Fyns Social-Demokrat« bragte følgende Forsidehilsen den 12. Juni:

»De mange hundrede Arbejdersangere og deres Damer, som i Dag fra hele Landet stævner til Odense, byder vi et hjerteligt Velkommen til vor By, og vi udtaler Haabet om, at de i de to Dage, Landssangerstævnet varer, maa føle sig godt tilpas i Fyns Hovedstad.

Da Arbejdersangernes Landssammenslutning i 1925 dannedes i Odense, var Odense endnu Etatsraadernes og Konservatismens faste Borg. De Dage er heldigvis forbi, og derfor kan vi med dobbelt Glæde byde Arbejdersangerne velkommen til Odense, Arbejdernes By.

Ingen mere end Arbejderne forstaar, at Sangen løfter og samler, og i en mørk og urolig Tid som den, vi nu lever i, føler vi, at Sangen, specielt Arbejdersangen, har dobbelt Betydning. Det er jo rigtigt, naar den norske Digter Bjørnstjerne Bjørnson i sin pragtfulde Hymne til Sangen siger, at Sangen har Lysning og Varme, saa den tør Stivheden og Frosten i de stivnede Sind samtidig med, at Sangen forener og forsoner og gyder over Arbejdet Forklarelsens Skin.

Jo, Sangens Magt er stor, og derfor hylder vi de mange Arbejdersangere, som i Dag fra fjern og nær samles i vor By for i fredelig Konkurrence efter Maaneders Slid at gøre en Indsats for at skabe nye Vækstbetingelser for Sangen blandt Arbejderne.

Arbejdersangere, velkommen til Odense!«

Om Stævnets Forløb skrev samme Blad den 13. Juni:

»A a b n i n g s h ø j t i d e l i g h e d e n .

Arbejdersangernes Landssangerstævne i Gaar i Odense blev fra først til sidst en skøn sanglig Oplevelse og et enestaaende Minde om straalende Humør og godt Kammeratskab.

Naturligvis havde det fine Sommergejr sin Del af Æren for Stævnets meget vellykkede Forløb, men det var dog Sangglæden og Begejstringen for Sangen, der gjorde Stævnet til den store, skønne Op-

levelse. Fra hele Landet, lige fra Frederikshavn til Tønder, fra Esbjerg til Bornholm var Arbejdersangerne stævnet til Odense, og Odense gav dem ogsaa en smuk Velkomst — vor gamle By værdig.

Stævnet indledes Kl. 9,30 i Gaar Formiddag i Kongens Have, der i det smukke Sommervejr præsenterede sig saa skøn som ingensinde før. Foran Slottet var rejst en stor Tribune, og om denne samledes de mange Sangere, deres Damer og Hundreder af Tilhørere. Ialt var der vel ved Velkomsthøjtideligheden samlet ca. 3000 Mennesker, og det var et betagende Syn at se de mange Sangere med deres hvide Huer i den smukke Park og med de gamle prægtige Træer som Baggrund.

Velkomsthøjtideligheden transmitteredes gennem Radioen.

Formanden for det odenseanske Arrangementsudvalg, Cigarmager Otto Skou, bød alle Sangerne hjertelig velkommen til Odense. Han udtalte Ønsket om, at Stævnet ikke alene maatte faa et godt sangligt Forløb, men at ogsaa det kammeratlige Samvær maatte blive saadan, at Sangstævnet i Odense blev en minderig Oplevelse for alle dets Deltagere.

Odense-Sangerne sang nu en smuk Sangerhilsen under Chr. Christensens sikre Ledelse. Den smukke sanglige Velkomsthilsen lønnes med stærkt Bifald.

Borgmester Werner holdt derefter den egentlige Velkomsttale. Borgmesteren bød alle Sangerne og deres Damer hjertelig velkommen til Odense, og en speciel Velkomst rettede han til de sønderjyske Sangere, som for første Gang mødte frem til et Arbejder-Landssangerstævne. Han rettede en Tak til Arbejdersangkorenes Landssammenlutning, fordi de havde lagt Stævnet til Odense. Vi glæder os til — udtalte Borgmesteren — at stifte Bekendtskab med de danske Arbejdersangere. Vi ved, at Sangerne har gjort et stort Stykke Arbejde for at kunne glæde os, som skal nyde Sangen. Vi ved ogsaa, at Sangerne har taget det ægte, gode Sangerhumør med, saa vi kan faa et Par gode og glade Dage her i vor gamle By.

Werner omtalte Odense Bys Seværdigheder og slog fast, at ingen By har en skønnere Park at modtage sine Gæster i end Odense i Kongens Have.

Borgmesteren sluttede sin smukke Tale med at udtale Haabet om, at Stævnets Samvær og Koncerter maatte skabe forøget Interesse om Sangen, til Gavn og Glæde for de mange aktive Sangere og til Gavn for vort Lands Kultur.

Tag mange gode og smukke Minder med hjem fra Odense — sluttede Werner — og gid det kammeratlige Samvær ogsaa maa give mange Minder.

Stærkt Bifald hilste Werners Tale.

Odense-Sangerne sang derpaa en Sang, hvorefter den konstituerede Formand for Arbejdersangernes Landssammenslutning, Jens Christiansen, København, takkede for Velkomsten.

Det er ikke en Tilfældighed, at vi har valgt Odense til Sangerstævne — udtalte Christiansen — vi har altid ønsket at komme til Odense, thi det var i Odense By, Landssammenslutningen dannedes i 1925. Han bragte en varm Tak til alle Sider for den smukke Modtagelse, der var blevet Sangerne til Del, og takkede Odense-Sangerne for det gode Arrangement, der var lagt. Formanden sluttede med et Leve for Odense By og dens Borgere. (Stærke Hurraraab.)

Idet han erklærede Sangerstævnet for aabnet, mindedes han i smukke Ord Landssammenslutningens afdøde, hæderkronede Formand, Th. Collemorten. Denne havde glædet sig meget til at komme med til dette Stævne i Odense, men det skulde altsaa ikke times ham. Vi er siden sidste Landsstævne — fortsatte Formanden — gaaet stærkt frem i Antal, og det vilde have glædet Collemorten at overvære dette Stævne, der tæller de fleste Arbejdersangere, der endnu har deltaget i noget Landssangerstævne. Han rettede en varm Velkomst til de sønderjydske Sangere og sluttede med et Leve for den danske Arbejdersang.

Odense-Sangerne sang nu »I Danmark er jeg født«, og den smukke Velkomsthøjtidelighed var forbi.

Sangerne hastede nu til Generalprøve i Fyns Forum. Prøven varede fra Kl. 10,15 til ca. 12,30, saa Sangerne fik allerede tidlig paa Dagen at mærke, at et Sangstævne i Virkeligheden er en streng Arbejdsdag for Sangerne.

Mens Sangerne var til Generalprøve, tog deres Damer paa Udflugt. Under Ledelse af den humorfyldte Odense-Sanger Martin Olsen sejlede de ad Odense Aa til Zoologisk Have, som de besaa med stor Interesse.

Efter en kort Middagspause begyndte Sangernes Lokalprøver til Eftermiddagens Konkurrence-Koncert, hvor Stævnets Laurbærkrans og Førsteprisen var det vinkende Maal.

Jyderne holdt Prøve i Forum og Københavnerne og Fynboerne i Den ny Forsamlingsbygning.

K o n k u r r e n c e - K o n c e r t e n .

Naar de gamle Hellenere hvert fjerde Aar fra Fastland og alle Øer med hellenske Kolonister stævnedes til Sportskampene i Olympia, da var det ikke Sølvpokaler eller gyldne Trofæer, der lokkede de unge Mænd til Deltagelse, men udelukkende Æresfølelsen ved at kunne være med i Kampen om Førstepladsen mellem ligestillede Landsmænd.

Og de unge Mænd, der vandt en Olivenkrans, bundet af det hellige Træs Blade, følte sig som Ædlinge i Hjembygden. Under saadanne Vilkaar er en Konkurrence forsvarlig, og det var netop under Devisen: Arbejdets Kvalitet frem for alt, de danske Arbejdersangkor mødtes i Gaar paa Den ny Forsamlingsbygning til Styrkeprøve, med Laurbærkransen som det synlige Ærestegn for den sejrende Part. Tilbage er saa kun at ønske, at Korene paa Anden- og Tredjepladsen ikke føler sig slaaet ud for Tid og Evighed, thi i saa Fald vilde selv en Laurbærkrans være for dyrebart et Hæderstegn for Danmarks Arbejdersangkor.

Konkurrence-Koncerten fandt Sted Kl. 15,45 i Salen i den ny Forsamlingsbygning. Det er nok en stor Sal, men den svandt ind til det bare ingenting i Forhold til den store Menneskemasse, som skulde placeres indenfor dens fire Vægge. Lydforholdene blev derfor saa ugunstige som tænkes kan, og det store, solide Arbejde, alle tre Landskor havde præsteret i Indøvelsen af Sangene, kom ikke til sin Ret med Hensyn til Klangvirkninger i de for snævre ydre Rammer, hvor der ingen som helst Støtte var at finde for Korklangen i Form af blot en lille Antydning af bævende Resonnans i Rummet. Det hele blev Storkorsang i en Kommodeskuffe.

Dommerkomiteen bestod af Herrerne Kai Sensstius, Odense, Povl Hamburger, København, og K. D. Madsen, Refsvindinge, og det skal siges straks, at Dommerkomiteens Bedømmelse af Præstationerne var saa tydeligt i Overensstemmelse med Publikums, at al Tvivl om dens Retfærdighed er udelukket. Jyderne sejrede atter, fordi de var de bedste.

Betingelserne lød paa, at hver Landsdels-Korgruppe skulde synge tre selvvalgte Sange samt som bunden Opgave Kreutzers: »Hyrdens Søndagssang«.

Københavnerne begyndte, og man imponeredes af Korets Størrelse. Kantor Louis Clausen ledede Sangen med overlegen Dygtighed, og med Hensyn til Klangstyrke naaede dette Kor højest, men de finere Nuanceringer formede sig noget tynde og magre i Klangen — en Svaghed, som i øvrigt gik igen hos de følgende Kor, dog mindst hos Jyderne. Valget af Lange-Müllers »Kornmodsglansen« som Led i Serien var heller ikke helt velbetænkt, da den er farlig uhaandterlig i sin Rytme for et saa stort Kor. Den mister let sit Serenadepræg og bliver for tung i Travet. Desuden kludrede Koret lidt med Teksten i andet Vers af »Havet omkring Danmark«, hvilket formodentlig ogsaa har indvirket paa Dommernes Bedømmelse af Koret.

Næste Hold var Fynboerne under Ledelse af Oluf Ring. Dette Kor havde egentlig de bedste Betingelser for at komme til Rette med Rummet, fordi det var det mindste og kunde samles foran Dirigenten. Det

Delegeretmødet i Odense 14. Juni 1938.

blev ogsaa Fynboerne, der skabte Eftermiddagens bedste klanglige Præstation i Udførelse af Oluf Rings »Auspicier«, men til Gengæld var Klangen for tør, da Turen kom til Rungs »Modersmaalet«, og Udførelsen af »Den Sømand han maa lide« var temmelig humørforladt.

De gæve Jyder førtes af Organist Georg Fjelrad, der aabenbarede sig som en Heksemester i Dirigentskikkelse. Nok saa frejdigt gik Koret løs paa Hakon Børresens prægtige og meget svære »Ballade«, gennemførte den rent og stilfuldt og opnaaede at skabe den rette Spænding over Afslutningen. Indtrykket af Korets Friskhed, Frejdighed og Paa-lidelighed holdt sig ubeskaaret under Udførelsen af de øvrige Sange. Man bør vel ogsaa bemærke, at det jyske Kor var endnu større end Københavnernes, og efter Sigende maatte et lille Hundrede Sangere blive udenfor, fordi det ikke var muligt at klemme dem ind paa noget Sted i Flokken.

Udenfor Konkurrencen deltog et Kor fra Sønderjylland under Ledelse af Ernst Hansen. Amdsraadsmedlem Hermansen var Korets Talsmand og skildrede kort Arbejdersangens Kaar i Sønderjylland før og efter Genforeningen, inden Sangerne tog fat.

De sang saa fordringsløst, disse Sønderjyder, og skabte en varm Sympati om sig i Kraft af det umiddelbare Præg, der var over deres Korsang. Med en »Kvadrille« af Ernst Hansen gjorde de saa stor Lykke, at de maatte gentage den.

Endelig kom Slutresultatet af Dommernes Votering. Jylland blev Nr. 1, Fyn Nr. 2 og København Nr. 3. Forskellen var ikke stor.

Sangertoget gennem Byen.

Før den store Aftenkoncert i Forum samledes Sangerne Kl. 19 paa Flakhaven for at gaa i Procession gennem Byen med Faner og Musik.

Fra Sangernes Side var der gjort meget for at gøre dette Sangertog saa smukt som muligt, og det var ogsaa naaet i fuldeste Maal. Adskillige af Sangertogets Afdelinger var rene Skønhedsaabenbaringer af Blomster og Grønt, og Toget vakte da ogsaa berettiget Opsigt, hvor det kom frem.

Sangertoget gik gennem Vestergade, Kongensgade, Østre Stationsvej, Nørregade, Overgade til Forum, og Tusinder af Odenseanere var mødt frem paa Fortovene for at se det smukke Optog.

Det var et Sangeroptog, som i høj Grad var Arbejdersangerne værdig.

Aftenkoncerten i Forum.

Aftenkoncerten for de samlede Kor foregik i Fyns Forum, og her fik Sangerne fuld Revanche for Eftermiddagens Kvaler med Klang- og Rumforhold. Her kunde de staa nogenlunde bekvemt, hele 1200 i en Flok, og fra sit høje Stade foran havde Dirigenten Oluf Ring frit Overblik over alle Sangerne, saa Vekselvirkningen mellem ham og Sangerne fik frit Spillerum. Og dejligt blev der sunget. Klangens svulmede under Kuppelhvelvingen, og man frydede sig paa Sangernes Vegne over, at de her fik Lejlighed til at vise, hvor smukt og rent de kunde fylde det vældige Rum med et Tonebrus, der var en Fryd for Øret. Om Konkurrencen havde fundet Sted her, vilde mangt og meget maaske være faldet anderledes ud.

I Pauserne mellem Korafdelingerne sang kgl. Kammersanger Holger Byrding, og et Orkester paa 25 Mand hjalp ogsaa til med at skabe Glans over det store Sangerstævne.

Afslutningen var pragtfuld. Sangerne tog Huerne af, Publikum rejste sig, og »Internationale«s manende Toner brusede fra Kor og Orkester, skabende en Stemning af betagende Magt.

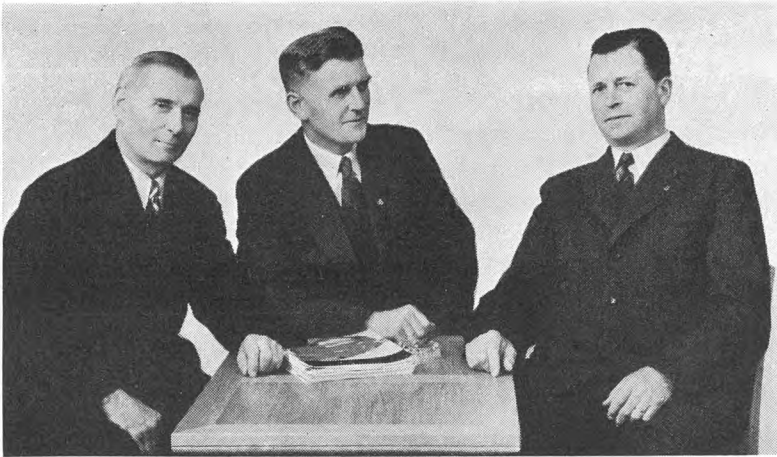
Sangerfesten i Forum.

Efter den store Koncert i Aftes var der Sangerfest i Forum. Her slog Sangerne for Alvor Gækken løs, og det gode Sangerhumør slog formelig Gnister.

Først hen paa de meget smaa Timer sluttede denne Fest, der sammen med Sangerstævnets andre Oplevelser sent vil gaa i Glemme blandt Deltagerne.

Mandagens Sangerfrokost og Udflugt.

Før de mange Sangere, der deltog i Landssangerstævnet i Gaar, i Middags drog paa Udflugt til Svendborg, holdtes en Frokost i Forum, hvor alle Sangerne deltog.

Landsudvalget 1938.

Fra venstre: H. P. Søndergaard, Kasserer, A. C. Poulsen, Formand, E. Christensen, Sekretær.

Under Frokosten blev der holdt en lang Række Taler. Den fungerende Formand for Landssammenslutningen, Jens Christiansen, København, hyldede bl. a. den tidligere fynske Overdirigent, Chr. Christensen, Odense, der var mødt som Gæst. Videre takkede Jens Christiansen Stævnets Overdirigenter for deres store Arbejde, »Fyns Social-Demokrat« og Sønderjyderne.

Formanden for De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, A. C. Poulsen, hyldede Arbejdersangernes Nestor, gamle A. C. Meyer, der gennem ham sendte en Hilsen til Sangerne, og de københavnske Sangere sang A. C. Meyers Vandresang »Den moderne Troubadur«.

Videre talte Formanden for de sønderjydske Arbejdersangere, Jens Møller, og Amtraadsmedlem Hermansen, Vojens.

Jens Christiansen hyldede til Slut de odenseanske Arrangører af Stævnet, og som et synligt Bevis for Sangernes Tak for det gode Arrangement overrakte Taleren de to odenseanske Arbejdersangere Otto Schou og P. Chr. Petersen, der havde trukket det største Læs ved Arrangementet, hver en smuk Gave.

Frokosten var meget fornøjelig og præget af straalende Sangerhumør.

Nu begav man sig til Sydfyns Banegaard, hvor Ekstratoget ventede. Og saa gik det til Christiansminde ved Svendborg. Her tilbragte man et Par dejlige Timer i straalende Solskin. Sang lød der overalt, og Kammeratskabet fik rig Lejlighed til at udfolde sig.

Atter gik det tilbage til Odense, hvor Sangerfilmen, der var optaget Dagen forud, fremvistes for Sangerne ved Afslutningsfesten paa D. N. F. Desværre var Filmen saa meget forsinket, at kun de færreste Jyder fik den at se.

Stævnet var nu forbi, og Hjemrejsen stod for Døren. Tilbage havde Sangerne nogle smukke Minder om et Par prægtige Stævnedage i Odins gamle By.«

Dagen efter Landsstævnets Afslutning afholdt Landsforbundet Delegeretmøde paa D. N. F. i Odense. Den fungerende Formand, Jens Christiansen, udtalte nogle smukke Mindeord over Landsforbundets afdøde Formand, Th. Collemorten.

Beretning og Regnskab godkendtes. Man drøftede forskellige Forhold angaaende Landsforbundets internationale Forbindelser og Oprettelse af et Sangerblad.

Det vedtoges at ophæve Konkurrencesangen og at afholde næste Landssangerstævne i København 1944.

Til Formand valgtes A. C. Poulsen, Kasserer H. P. Søndergaard og til Sekretær Einar Christensen, København.

INDUSTRIFORENINGENS 100 AARS JUBILÆUM

De københavnske Arbejdersangere fik ikke nogen lang Hvilepavse efter Odensestævnet. Der havde været ført Forhandlinger med Industriforeningen, som ønskede, at de københavnske Arbejdersangere assisterede ved Foreningens 100 Aars Jubilæumsfest i Tivoli Tirsdag den 12. Juli 1938. Forhandlingerne resulterede i, at Sangerne i et Antal af 450 skulde medvirke ved Festmødet paa Kunstnerplænen og bagefter i Aftenens Løb gruppevis holde Sangkoncerter i de forskellige Restauranter.

Programmet var følgende:

Kl. 20,50—21,40 Festmøde paa Plænen

Koncert af et 115 Mands Amatør Harmoniorkester (Arbejder-Musikkorps)
Korsang af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor (ca. 450 Sangere)
Jos. Scheu . . . Du høje Arbejd'

Velkomst ved Industriforeningens Formand, Direktør *Aug. Holm*

Taler af Direktør *K. Marcussen*, Aalborg, Møller *Hans Petersen*, Odense, og
Direktør *H. P. Christensen*, Helsingør

Korsang af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor
Alfred Strandquist . . . Smedevise
Amatør Harmoniorkestret

Tale af Formanden for De samvirkende Fagforbund, Folketingsmand *Chr. Jensen*

Korsang af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor
P. E. Lange-Müller . . . Kornmodsglansen

Tale af Statsminister *Th. Stauning*

Korsang af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor med Orkesterledsagelse
Carl Nielsen . . . Danmark i tusind Aar

Tale af Formanden for Industriforeningens Repræsentantskab,
Direktør *F. Preisler*

Industriforeningen havde stillet sig yderst smukt overfor D. s. k. A., idet man som en særlig Honnør til Sangerne gav disse et Værdimærke lydende paa Kr. 5, som kunde benyttes til Indkøb overalt i Tivoli.

Disse Værdimærker benyttedes paa den Maade, at man i de Restauranter, hvor Sangerne afholdt Aftenkoncerterne, fik arrangeret en Standard-Smørrebrødsanretning, som serveredes for Sangerne ved et Fællesbord.

Ved Aftenkoncerterne var Korene fordelt i Tivolis forskellige Restaurationer, hvor de underholdt Publikum.

Det blev en af D. s. k. A.s festligste Oplevelser, og som Honnør for Arbejdersangernes Indsats skænkede Industriforeningen efter Koncerten D. s. k. A. et smukt Beløb til Sammenslutningens Byggefond.

Om selve Festens Forløb skrev »Social-Demokraten« den 13. Juli:

»Ogsaa i musikalsk Henseende stod Industriforeningens Fest i det store Opbuds Tegn. Allerede Kl. 19,50 lagde Carlsberg Musikforening ud i Glassalen under Ledelse af Kapelmester R. C. Rasmussen. Umiddelbart efter startede Tuborg Musikforening i Promenade-Pavillonen under Villy Hansen. Men alt dette var dog for Præludier at regne. Først Kl. 20,50 gik det for Alvor løs.

Tivoli var Aftenen igennem præget af Arbejdermusik og Arbejdersang. Overalt mødte man de karakteristiske hvide Huer, men 10 Minutter i 9 samledes alle paa Plænen, Arbejdermusikkorpserne og Tivoli-garden under Kapelmester N. Bøker-Nielsen, og 450 Arbejdersangere fylkede sig under Kantor Louis Clausens Taktstok.

Men hvad var det saa, der blev spillet og sunget ved denne Lejlighed, Industriens hidtil største Mærkedag. Det var ikke de fornemme Symfonier, Klassicismens fine Kunst, der saa ofte blev til paa et Magtbud og til Forherligelse af Fyrstepragt og Enevælde, ej heller de Krigsmelodier, som andet Sted oplever saa farlig en Renæssance, — nej, det var Arbejdertoner og Arbejderdigtning, der kom til at danne Rammen om de festlige Taler. Det var gamle A. C. Meyers Hymne til Arbejdet, »Du høje Arbejd', Jordens Brud«, den, hvori det bl. a. hedder:

»Skønt Dumhed laa paa Jordens Bryst
og dæmped Gallilæis Røst,
gik Jorden dog sin Gang.
Dig Arbejd' hilser vi i Kor,
du driver frem den gamle Jord,
for dig, vor Sang!«

Musiken paa Plænen kulminerede, da Orkestret og Koret forenede sig i Carl Niensens og Valdemar Rørdams: »Danmark i tusind Aar«. Den, hvori det med uomtvistelig Aktualitet hedder:

»Danmark imod dig slaar
atter en stormfuld Vaar
med Liv og Død.
Strid eller Arbejdsdag,
her kræves haarde Tag.«

Og i sidste Strofe:

»Danmark i tusind Aar
Søhavn og Bondegaard
og fri Mænds Arv.«

Det var Øjeblikke af stor, af monumental Virkning, der ikke blot løftede, men i allerhøjeste Grad kaldte paa Eftertanken.

Senere delte det store Kor sig ud i Grupper, der sang omkring i Haven: Foran Koncertsalen, i Grøften, ved Divan II og Paafuglen. I den lune, lyse Sommeraften blev Arbejdersangene ved at lyde. — Lamperne blinkede omkring Søen, og Springvandsstraalerne skiftede fra gult til rødt og blaat. Fremmede Turister gik rundt og undrede sig: Hvad er det for en Have, og hvad er det for et mærkeligt Land: Alt er fortryllet her, sagde de. Og for dem maatte det vel tage sig saadan ud, men vi, der hører hjemme her, vi ved, at intet af alt det er Trolldom. Det er skabt ved Fordragelighed, ved Forstaaelse og Samarbejde Det er et lykkeligt Tidens Tegn i Danmark, at Arbejderne og Arbejderkunsten i første Række satte sit Præg paa Storindustriens store og straalende Fest«

Den 17. September 1938 afholdtes en Mindefest i Anledning af 100 Aarsdagen for Billedhuggeren Bertel Thorvaldsens Hjemkomst fra Italien. Festen blev afholdt af Københavns Kommune og var delt i to Afsnit, — første Del foregik paa Thorvaldsens Musæum, hvorfra Deltagerne i Følge med et Fakkeltog bestaaende af Studenter og Kunstnere marcherede til Raadhuspladsen. Ved Ankomsten hertil modtoges Processionen med Sanghilsen fra D. s. k. A.s 400 Mandkor. Paa Pladsen foran Raadhuset fortsatte nu Festlighederne, der bl. a. bød paa Mindetale af Borgmester Jul. Hansen, Koncert af Livgardens Orkester og Korsang af D. s. k. A.

Den store Folkefest havde samlet en meget anseelig Tilhørerskare og blev i alle Maader yderst vellykket. Dagen efter skrev et af de førende Dagblade om Korsangen: — — det var en ovenud stor Nydelse at høre Studenter-Sangforeningen synge paa Pladsen foran Muslingeskallen! Større Ros kunde de københavnske Arbejdersangere ikke gøre Krav paa.

Paa Delegeretmødet i Odense havde man vedtaget, at Landsudvalget skulde undersøge Mulighederne for at faa startet et Medlemsblad

for Sangerne. Denne Opgave løstes i September 1938, idet man fik et Annoncebureau til at interessere sig for Tanken. Bladet udkom med første Nr. i September under Navnet »Arbejdersangeren« og fremdeles hver Maaned det første halve Aar. Efter den Tid maatte Annoncebureauet opsigte Kontrakten, da det viste sig umuligt at tegne de nødvendige Annoncer. Sangerbladet fortsatte dog med en ny Interessent endnu et Par Maaneder, hvorefter det midlertidigt blev nedlagt.

Kun et Par Maaneder varede denne Standsning, thi det havde vist sig, at Værdien af at have sit eget Meddelelsesorgan ikke kunde underkendes, og over hele Landet var man begejstret for Bladet. Landsudvalget i København arbejdede derfor videre for snarest at faa Bladet i Gang igen. Resultatet blev, at Bladet atter saa Dagens Lys, og det er nu saa sikkert et Aktiv i Landsforbundet, saa man tør tro dets Udgivelse sikret langt ud i Fremtiden.

»Arbejdersangeren«, der er paa mindst 8 Sider, udkommer hver Maaned og tilstilles alle Landsforbundets Kor i Medlemstal gratis og portofrit. Dets Oplag er i Dag 3000 Eksemplarer.

DET SKANDINAVISKE RADIO-ARBEJDETS SANGESTÆVNE

I D. s. k. A. havde man taget den store Tanke op at ville forsøge at faa arrangeret et skandinavisk Stævne blandt nordiske Arbejdersangere ved en Fællesudsendelse gennem Radioen.

Tanken vakte stor Interesse, hvad naturligt var. Arbejdet var ikke helt ringe. For det første maatte man skabe Forbindelse med Arbejdersangkor i de øvrige nordiske Lande, og dernæst maatte man, dersom Ideen interesserede disse, søge at faa Radiostationerne i de forskellige Lande interesseret.

Paa den anden Side laa her en Koncert af en særegen Karakter, der paa Forhaand vilde have Lytternes Interesse, og som desuden betød en Styrkelse af Skandinavismen. Man gik derfor til Arbejdet. Skrev paa Lykke og Fromme til de 3 øvrige nordiske Hovedstæder (til det stedlige Arbejdersangerforbund), og efter at have hørt disses varme Interesse for Sagen gik man til Udtagelse af Program.

Ved Forhandling med Statsradiofonien her havde man fundet en Forstaaelse og Bistand, uden hvilken Stævnet maaske ikke havde ladet sig realisere. I særlig Grad bør her nævnes Statsradiofoniens Musikchef Hr. P. Gram, der var levende interesseret i Forsøget og i denne Forbindelse paatog sig meget Arbejde med det Resultat, at »Stævnet« blev afholdt den 24. Februar 1939 Kl. 19,30—20,30.

I et Interview skriver »Social-Demokraten« d. 8. Februar:

»I al Stilhed har Formanden for Arbejdersangkorernes Landsforbund, A. C. Poulsen, syslet med og udklækket Planen til et Sangstævne

af højst usædvanlig Art. Fredag den 24. Februar vil ca. 2200 Arbejdersangere i Oslo, Stockholm, Helsingfors og København være samlet om Mikrofonerne.

.. — Hvordan har De faaet Idéen? spurgte vi i Gaar den energiske Formand for de danske Arbejdersangere, og hvordan har De kunnet realisere den?

— Det er en Tanke, jeg længe har haft, sagde A. C. Poulsen; men først en Gang i November—December kom jeg frem med den, og jeg havde ærligt talt ikke troet, det skulde lykkes os at gennemføre den saa hurtig. Naar det alligevel er sket, skyldes det selvfølgelig i første Række, at de forskellige Landes Radiofoniers Ledelse, ikke mindst den danske Afdelingschef, Komponisten Peder Gram, har vist Tanken stor Forstaaelse. Men trods det skal jeg ikke lægge Skjul paa, at der har været store Vanskeligheder at overvinde. For det første maatte vi finde et egnet Repertoire, og dernæst maatte Tiden jo passes ind. Der har ogsaa været Lokale-Vanskeligheder. I Oslo medvirker der ikke mindre end 1000 Sangere, deriblandt Oslo Arbejdersangerforbunds Damekor, som tæller 300 Damer, og Nordmændene har ganske simpelt maattet leje det største Lokale, som findes i Oslo.

Udsendelsen kommer til at foregaa med det, som man kalder aabne Mikrofoner, det vil sige, at de Medvirkende kan høre, hvad der sker paa de andre Steder. Naar de synger i Stockholm, kan det høres af de opstillede Arbejderkor baade i Oslo, Helsingfors og København og omvendt, — det bliver altsaa faktisk, som om vi var samlet under det samme Tag, blot at vi ikke kan se hinanden.

Her i København medvirker foruden De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Mandskor ogsaa Arbejdernes Folkekor. Desværre er vort Damekor ikke saa stærkt for Tiden, at det kan forsvares at lade det medvirke mod de øvrige Landes store Damekor, og det var egentlig rart, om dette Radio-Sangstævne kunde give Stødet til, at ogsaa Kvinderne samlede sig.

Vort Radio-Sangstævne bliver i øvrigt en Slags Signal til et stærkt øget skandinavisk Samarbejde i Fremtiden. Jeg kan f. Eks. fortælle, at vi den 17. Maj faar Besøg af 100 Sangere fra Oslo, de skal være her et Par Dage. Lidt senere kommer der et lignende Besøg fra Horten, og den 4. Juni tager de københavnske Arbejdersangere med eget Skib til Malmø for at mødes med deres skaanske Sangerbrødre. Planerne til denne Udflugt er allerede saa godt som færdige, og rundt om i Korene er man begyndt at samle ind, for at vi kan faa alle vore arbejdsløse Kammerater med. — Naa, men det skal jeg fortælle om en anden Gang. Foreløbig er der altsaa Radio-Sangstævnet den 24. — det bliver trods alt lidt af en Begivenhed.«

Hele det store Arrangement klappede tilfredsstillende. De københavnske Sangere sang fra Salen i Grundtvigs Hus og overværede her samtidig, i øvrigt gennem et daarligt Højttaleranlæg, Sangerhilsnerne fra deres nordiske Kammerater.

Programmet var følgende:

DET SKANDINAVISKE RADIO - ARBEJDETS SANGERSTÆVNE

Fra Danmark:

Hilsen ved *A. C. Poulsen*

Jørgen Nielsen Staten

Arbejdernes Folkekor (Dirigent: *Jørgen Nielsen*)

Carl Nielsen Danmark i tusind Aar

Louis Clausen Naar et Dagværk er endt

De samvirkende københavnske Arbejdersangkor

(Dirigent: *Louis Clausen*)

Fra Sverige:

Hilsen ved *Paul Magnuson*

Karl Nordström Arbejdersangforeningens March

Aug. Söderman Nog mins jag när det var

Stockholms Arbejdersangforening (Dirigent: *Sven Lilja*)

F. Gille Hälsningssång

Svensk Folkevis Vil int du så vill fall ja

Stockholms kooperative Damekor (Dirigent: *Fritiof Gille*)

Fra Norge:

Hilsen ved *G. Eriksson*

Sigurd Lie Sangerhilsen

Oslo Arbejdersangerforbunds Damekor (Dirigent: *Ole Ekhaugen*)

Per Reidarson 1. Majsang

Oslo Arbejdersangerforbunds Mandskor (Dirigent: *T. Torstensen*)

Sparre Olsen Norsk Sang

Oslo Arbejdersangerforbunds Fælleskor (Dirigent: *Hans Solum*)

Fra Finland:

Hilsen ved *Metsäsaari*

Eino Linnala Muinalen Käeni

Damekor fra Helsingfors Arbejdersangerforbund (Dirigent: *Taru Linnala*)

Väino Pessola Nousomme rotkoista

Mandskor fra Helsingfors Arbejdersangerforbund (Dirigent: *A. Virre*)

A. Järnefelt Ajan aallot

E. Kauppi Hymni työlle

Blandet Kor fra Helsingfors Arbejdersangerforbund (Dirigent: *M. Juvonen*)

Om Forberedelserne til Koncerten i København skrev »Social-Demokraten« den 25. Februar bl. a.:

»Der var Trængsel i Aftes omkring Søjlerne i Grundtvigs Hus' store Hal. Allerede Kl. 18,30 begyndte Arbejdersangerne at myldre ind,

og i Løbet af et Kvarter var de samlede alle 600 Mand. Rummet var for en Gangs Skyld omdannet til Radiostudie. Statsradiofonien disponerede ikke over nogen Sal, der var stor nok til at kunne tage saa stort et Opbud af Sangere.

Henimod Kl. 19,00 stod Arbejdernes Folkekor opstillet omkring Etablissementets gamle Fortepiano, som man end ikke havde følt sig foranlediget til at stemme i Dagens Anledning. Jørgen Nielsen vilde tage en hurtig og sidste Prøve med sine Folk og lige gennemgaa Korværket »Staten«, inden der blev aabnet for Mikrofonerne.

Mens Folkekoeret prøvede, fangede vi Formanden for Landssammenslutningen, A. C. Poulsen, huggede en Finger i Knaphullet paa ham og trak ham hen til en Side.

— Ja, er det ikke storartet — sagde han — naar man tænker paa, hvordan Forholdene er ude i den store Verden, med Oprustning og Hetz, og saa samles vi her, mere end 2000 Arbejdersangere i hele Norden, til en fredelig Kappelstrid for at vise hinanden, hvor langt vi er naaet frem paa dette Afsnit af den kulturelle Front. De kan stole paa, jeg glæder mig, og vi glæder os allesammen. Det er en stor Begivenhed for os dette her.

Mens vi har talt med A. C. Poulsen, er Louis Clausen sprunget op paa Podiet og har samlet de mange hundrede Arbejdersangere foran sig. Han vil lige tage et Vers igennem. Stilhed et Sekund — og saa er det, som om Loftet i Hallen løftes, da det lyder, baaret frem af stærke Mandsrøster: »Danmark i tusind Aar«, sunget paa Carl Nielsens Melodi.

Da Louis Clausen har slaaet af, giver A. C. Poulsen sine sidste Direktiver.

— Kammerater, siger han — i dette Øjeblik staar vore norske, svenske og finske Brødre samlede som vi i de nordiske Hovedstæder og venter paa, at der skal blive lukket op for Mikrofonerne. De er taget hjemmefra med Følelsen af at gaa til en Fest, akkurat som vi selv har gjort det. Og lad os nu være enige om hver især at gøre vort yderste, for at dette nordiske Sangerstævne, der er saa enestaaende i sin Art, kan faa et smukt og værdigt Forløb.

Fra en Højtaler, der var installeret for Tilfældet, saa Sangerne kunde høre Udsendelserne fra de andre nordiske Hovedstæder, lød Pavesignalet efter Radioavisen. Stiltørdigt og uden mindste Panik indtog alle deres Pladser, alle 600 var parat, da Speakeren meldte: »Vi bringer i den kommende Time det nordiske Arbejdersangstævne.«

Det er vanskeligt at forklare den Følelse, der raadede blandt Sangerne under den Udsendelse, der nu fandt Sted, den var nærmest at betragte som en Højtid, og som det var med Københavnerne, var

det vel ogsaa med de øvrige skandinaviske Arbejdersangere. Udsendelsen fik et straalende Forløb, og faa Dage efter denne modtog D. s. k. A. Takkeskrivelser og Hilsener fra de øvrige skandinaviske Korgrupper, der havde medvirket, ligesom vor Centralisation ogsaa sendte Hilsener og Tak til disse.

Om Transmissionen skrev Ludv. Mouning i »Arbejdersangeren«s Marts Nr. bl. a.:

»Naar den skandinaviske Transmission blev til Virkelighed, kan vi takke A. C. Poulsen derfor. Hans var Idéen og Initiativet. Han gennemførte sin Tanke paa Trods af alle de Vanskeligheder, der taarnede sig op.

Det blev Succes, og man mærkede straks, da man befandt sig i Grundtvigs Hus, hvorfra Transmissionen af den danske Del foregik, at alle var kommet for at yde deres bedste. Sangerne var oplagte og havde forstaaet Opgaven. Sjældent har D. s. k. A. sunget bedre. Men hvem sang smukkest af de fire Lande, ja, hvem tør sige det. Vi, der nød hele Transmissionen, syntes lige godt om al Sangen. Og at det var en vidunderlig Oplevelse, var vi alle enige om. Den gav os Troen paa, at Broderskabsfølelsen endnu ikke er død, thi dette Stævne i Æteren blev et Udtryk for den skandinaviske Arbejderklasses Ønsker om at være med i den skandinaviske Samfølelse paa det kulturelle Omraade, og vort Motto maa være, som A. C. Poulsen sluttede sin Indledningshilsen: For Venskab, Fred og Fordragelighed!«

Generalforsamlingen i D. s. k. A. samme Aar vedtog at arrangere en skandinavisk Turné i 1942. Denne Turné skulde bl. a. omfatte Stockholm og Oslo, og man vil give Arbejdersangerne fra det øvrige Land Adgang til at kunne deltage. De verdenspolitiske Forholds Udvikling satte en Stopper for Tankens Realisering, og Turnéen er derfor udsat, til Forholdene engang bliver bedre.

Arbejdernes Fællesorganisation, som stod foran sit 50 Aars Jubilæum, havde rettet Henvendelse til D. s. k. A., hvis Assistance man ønskede ved denne Lejlighed. Forhandlingerne resulterede i, at D. s. k. A. medvirkede med 7 Korgrupper ved Aftenfestlighederne, der fandt Sted den 1. Maj 1939 i: Idrætshuset, Rømersgade og paa Enghavevej, Jagtvej, Ølandshus, Bellahøj og Gimle, hvor tilsammen 400 Sangere medvirkede.

SANGERBESØGET FRA OSLO 17.—20. MAJ 1939

I lang Tid havde der været ført Forhandlinger med norske Arbejdersangkor, der ønskede at gæste København. To af disse, Bryn og Vålerengens Mannskor fra Oslo, ankom den 17. Maj og modtoges her

med Sang af Sporvejsfunktionærernes Sangforening. Programmet for Opholdet i København var følgende:

Onsdag 17. Maj:

- 10,00 Ankomst (Larsens Plads)
- 11,30 Frokost (Hotel „Folke-Ferie“)
- 13,00 Besøg paa Københavns Raadhus, Thorvaldsens Museum og Ny Carlsberg Glyptoteket
- 16,00 Autorundtur i København
- 18,00 Middag
- 21,15 Aftenfest i »Norsk Forening« – Hotel d'Angleterre

Torsdag 18. Maj (Kr. Himmelfartsdag)

- 9,00 Afrejse fra Hovedbanegaarden til Klampenborg
- 11,00 spises medbragt Frokost i »Raadvadport« Skovløberhus
- 16,00 Hjemrejse
- 17,00 Middag i Restaurant »Lodberg«
- 18,30 Koncert i »Glassalen«, Tivoli

Fredag 19. Maj:

- 9,30 Besøg paa »Social-Demokraten«s Trykkerier
- 11,00 spises medbragt Frokost i »De smaa Haver«, Pileallé
- 13,00 Besøg paa Arbejdernes Bryggeri »Stjernen«
- 18,00 Middag, Rømersgade 22
- 20,00 Norsk-Dansk Kammerataften, Rømersgade 22

Lørdag 20. Maj:

- 9,00 Besøg i Zoologisk Have
- 12,00 spises medbragt Frokost i Zoologisk Have
- 14,00 Koncert i »De gamles By«
- 16,00 Besøg i Idrætsparken og Svømmehallen
- 18,30 Hjemrejse til Oslo fra Larsens Plads

Indkvartering i »Hotel Folke-Ferie«

Som en første Hilsen til de norske Sangerbrødre skrev A. C. P. i »Arbejdersangeren«:

»Til Bryns og Vålerengens Mandskor!

Norske Sangfæller!

Med Forventning og Glæde er I draget ud paa denne Sangerfærd — ned til vort lille Land for at lære dette og dets Befolkning at kende i Tillid til, at det Broderskab, der er Sangerverdenen egen, ogsaa findes her.

I har hørt om disse Forhold i Jert Hjemland og vil nu selv opleve Sangerfærdens Eventyr.

Vi har ikke den storladne Fjældnatur med styrtende Fosser og brusende Elve, som Jert eget Land er saa rigt paa; men I vil sikkert finde, at ogsaa vort Land har en Rigdom af Skønhed i sin smilende, fagre Natur, som er værd at elske.

Saaledes har alle Lande hver for sig sine Naturejendommeligheder, der hver for sig kranser vore Barndoms minder, og som vi, naar vi har dem ude af Syne, længes tilbage til.

Naar vi ved dette — og alligevel paa Trods heraf — fatter en særlig Kærlighed til de skandinaviske Lande, naar vi faar Lejlighed til at lære disse at kende, ligger det sikkert i vort Fællesskab i Sprog, Kultur og Mentalitet.

A. C. Poulsen byder Bryn og Vålerengens Mandskor Velkommen.

Midt i en Verden af Krigslarm og Angst for Morgendagens eventuelle Ragnarok lever disse nordiske Landes fredselkende Folk, og midt i denne onde Tid drager I til os for at tolke Jert Sindelag, for at styrke og befæste de Baand, der knytter os nordiske Frænder sammen.

I kommer som Repræsentanter for den store arbejdende Klasse, for at knytte endnu stærkere Venskabsbaand med Eders danske Kammerater.

Vi vil da modtage Jer som Sangerbrødre og Venner, og igennem Tonernes vidunderlige Redskab, Sangen, vil vi gensidigt give Udtryk for vore Følelser — styrke Troen paa den herlige Aandens Idræt, der fik vor Interesse, og med fornyet Kraft vil vi, naar vi skilles, hellige os Sangens Sag for Højnelse af Venskab og Fordragelighed.

Velkommen til Danmark, norske Venner! — Maatte I faa gode Minder med Jer hjem til gamle Norge!»

Om dette Besøg skrev Ludv. Mouning i »Arbejdersangeren«:

»Norske Arbejdersangere paa Besøg i København.

I Dagene fra den 17.—20. Maj gæstede Vålerengens og Bryns Mandskor, Oslo, med Damer D. s. k. A. Korene blev modtaget med Sang af Sporvejsfunktionærernes Sangforening, der havde Fridag.

A. C. Poulsen bød i varme og smukke Ord Korene velkommen og udtalte Haabet om, at det maatte blive en god Tur. Derefter begav Deltagerne sig ud til Folkeferie-Hotellet, hvor der var skaffet Plads til de 76 Deltagere.

Om Aftenen var alle Deltagerne Gæster i Norsk Forening.

Torsdag var der Udflugt til Klampenborg. Allerede paa Klampenborg Station mødte der Deltagerne den første Overraskelse — paa Stationen havde Raadvad-, Søborg- og Ballerup-Sangkorene taget Opstilling og modtog Gæsterne med Sang, og vore norske Kammerater blev saa begejstrede, at de omgaaende kvitterede med et Par raske Sange og gjorde selvfølgelig stor Lykke. Derefter gik Turen med Fane i Spidsen over Dyrehavsbakken og Eremitagen, som blev meget beundret af Deltagerne. Den næste Overraskelse mødte Gæsterne i Raadvad, hvor man skulde spise sin medbragte Mad, idet der var smukt pyntet og sørget for Plads, saa alle kunde komme til med det samme, og under de sædvanlige gode kammeratlige Former spiste man, alt imens der blev sunget og holdt Taler. Forretningsudvalget for D. s. k. A. fik under meget højtidelige Former overrakt de norske Sangeres Stævneemblem.

Hjemturen foregik over Trepilelaagen, hvor de derværende Gæster blev meget glade for Sangerbesøget.

Om Aftenen sang Korene i Tivoli, men vi har desværre ikke her i Bladet Plads til at gengive alle de smukke og rosende Ord, der i den Anledning blev talt og skrevet om Korenes Præstation, men alle de københavnske Blade var enige om, at det var længe siden, at Byen havde haft Besøg af et Kor med saa høj Sang-Standard. — Aftenen var fri.

Fredag besøgte Social-Demokraten og Arbejdernes Bryggeri »Stjernen«, hvor de Besøgende som sædvanlig blev ovenud godt behandlede. Om Aftenen var der kammeratlig Sammenkomst i Rømersgade, hvor D. s. k. A. havde indbudt de norske Deltagere med Damer til Kaffe og Underholdning. Under Koncerten holdt A. C. Poulsen en Tale for Nordmændene og for Venskabet mellem Nordens Folk og sluttede Talen med at fæstne Faneskjold paa de to norske Faner. De norske Formænd takkede bevæget for alt det gode, de havde mødt her i Danmark, og udtalte deres Tvivl om, at det kunde lade sig gøre at gengælde D. s. k. A. al den Gæstfrihed, de havde mødt her, og overrakte til Slut D. s. k. A. et meget smukt norsk Bord-Banner til Erindring om Besøget.

Efter Underholdningen var der Kaffebord, hvor der selvfølgelig ogsaa blev holdt mange Taler. Blandt Talerne var Direktøren for »Folkeferie« Johs. Sperling, som talte for Damerne. Desværre har vi ikke stenografisk Referat af Talen, den vilde sikkert have glædet mange.

Derefter kvitterede Fru Asbjørn Andersen, den norske Dirigents Hustru, med en velformet og straalende vittig lille Tale. I øvrigt blev der her som alle andre Steder talt og sunget meget, og Festen sluttede sent med Fællessang.

Lørdag sang Korene i »De Gamles By«. Vi, der overværede dette, vil sent glemme de gamle Menneskers Glæde over Besøget.

Om Aftenen slog Hjemrejsens Time, og ved Damperen blev der vekslet mange gode Ord og takket for alt det gode, Deltagerne havde mødt i Danmark. Medlemmer af D. s. k. A. sang fra Kajen »Du høje Arbejd«, og Nordmændene svarede fra Damperen med en Sang. Den sidste, vi saa højt over de øvrige Nordmænd, var Dirigenten Asbjørn Andersen; her, som paa hele Turen, var det ham, man særligt lagde Mærke til — denne joviale Dirigent var noget for sig selv. Sjældent har man set en Dirigent gaa op i sit Arbejde med en saadan Glæde, det var vidunderligt at se ham være Kammerat med sine Sangere uden at sætte sin Autoritet til; han var den fuldendte Kordirigent.

Skal vi gøre Resultatet af Besøget op, maa det blive dette: Vi danske Arbejdere, der elsker Sangen og betragtede det som en af vore Opgaver at bringe Glæde og Kendskab til Sangens Toner ud til de Tusinder, som ikke kender den Glæde og Lykke, det er gennem Sangen at bringe Bud om den Kammeratskabets Aand, der er det bærende i Arbejdersangkorene og giver et Pant paa, at mellem os vil der altid herske Fred og Fordragelighed midt i en Verden af Ufred.

Vi haaber og ønsker, at de norske Venner stadig, som vi, vil bevare Minderne om dette Samvær, og vi vil ogsaa gerne benytte de Ord, som de mange Gange under Besøget udtalte, og som var det sidste, Dirigent Asbjørn Andersen sagde, inden han gik ombord paa Skibet, ved Afrejsen:

»Vi har truffet Jordens dejligste Mennesker.«

Efter Hjemkomsten sendte de norske Kor følgende Tak:

Til D. s. k. A.

Når vi minnes de herlige og begivenhetsrike dage i Kjøbenhavn, så blir det vanskelig å tolke våre følelser i ord, idet disse ikke kan gi det rette billede av vår takknemlighet ovenfor våre danske sangerkammerater, og den hjertelighet og samhørighet vi blev mött med.

I den urolige og nervespendende tid vi lever i er det rent opfriskende, at 2 nasjoners folk kan mötes i gjensidighet og forståelse, og av 4—5 dage kunne knytte så kraftige, så inderlige bånd, som tilfelle var med vårt felles arransjemang. Sangerideen og sangerånden har påny manifestert sig sin kulturelle og opdragende betydning i arbeide for en bedre forståelse mellem nasjonerne, og vi kan trygt si, at en bedre og verdigere representasjon kan neppe finnes, som når sangere,

besjelet av den rette ånd og innstilling, møtes for å gi av den rike og sprudlende gave som er gitt oss mennesker.

Vi har minnene tilbake. Minner som vi sent vil glemme om de dage som vi lærte dere å kjenne, og som knyttet de kraftigste bånd, og vi kan forsikre dere ingen vil mere og hjerteligere end os understreke den forhåpning om, at vi igjen skal møtes enten på norsk eller dansk side, og at vi da kan sammen gjenopfriske alle de hyggelige stunde vi tilbragte sammen nu i sommer.

Danske Sangerkammerater!

Måtte den tid vi tilbragte sammen bidra til, at vi yderligere må arbejde for den ide vi kjemper for, at vår tro på vår sak måtte yderligere bli festet og at vi alltid må holde sangens fane pletfri og ren.

Vi sender dere alle en takk for det arbeide hver især har gjort for oss, både med forhåndsarbeide og under vårt opphold, og vi forsikrer at dere med det arbeide dere nedla, skaffet dere en bred og sikker plass i samtlige norske deltageres hjerter for årene fremover.

Og husk, kjære sangerbrødre! Det en sanger gir av hele sitt hjerte det går uvergelig tilbake til ham selv, og gir ham glæde og tilfredshet. Det er netopp hovedstenen i den sak, vi alle arbeider for. — Lev vel og forhåpentlig på snarlig gjensyn i »sangens have«.

Med sangerhilsen til dere alle danske sangerbrødre fra

Bryn og Vålerengen Mannskor' Sangere

Anton Sønsteby, Sekretær.

De norske Sangeres Besøg gav os Minder, vi aldrig glemmer. Men det var en travl Sommer for D. s. k. A. Allerede Dagen efter maatte Sangerne atter i Ilden. Det var ved Socialdemokratiets Folkemøde i Fælledparken Søndag den 21. Maj. Her medvirkede det store Kor mellem Talerne fra den store Tribune og bagefter ved Afsløringen af det store Minde-Monument for F. J. Borgbjerg. Og 14 Dage efter drog de københavnske Arbejdersangere til Stævne i Malmø.

MALMØSTÆVNET SØNDAG 4. JUNI 1939

Der havde været ført Forhandlinger med Arbetarnes Bildings Förbunds Kören i Malmø om et Fællestævne i Sommerens Løb, og det besluttedes at afholde det den 4. Juni.

Der var stor Tilslutning til denne Malmøfærd. I straalende Sol afrejste Københavnerne fra Havnegade Søndag Morgen. Sammen med Sangerne deltog Tuborg Musikforening med sit 30 Mands Orkester i Udflugten. Ankommen til Malmø modtoges Danskerne af de svenske Sangerbrødre, og efter en Sangerhilsen fra begge Sider stillede Pro-

cessionen op. Over 1000 Personer deltog i denne, og ind imellem vajede de svenske og danske Sangforeningsfaner og Bannere. I Teten stillede »Sagostunder«s Musikkorps, Malmø, derefter kom en Række Kor og derpaa Tuborg Musikforening, og endelig Processionens resterende Kor.

Følgende Program var udtaget:

- 7,30 Afrejse fra Havnegade med eget Skib (»Sct. Ibb«)
- 9,30 Afmarch fra Malmø Havn til »Folkets Park«
- 10,00 Medbragt Frokost spises i »Folkets Park«
- 11,30 Besøg i »Solidar« og A. B. F.s nye Hus samt Udflugter i Staden, bl. a. »Pildammen« og »Kungsparken«
- 16,00 Korkoncert i »Folkets Park« af Arbetarnes Bildings Förbunds Kören (Dirigent: *Zettergreen*), Arbejdernes Folkekor (Dirigent: *Jørgen Nielsen*) og De samvirkende københavnske Arbejdersangkor (Dirigent: *Louis Clausen*)
- 17,15 Lunch. (Fællesspisning i Moriska Pavillonen og Sportshallen, »Folkets Park«)
- 19,00 Orkesterkoncert i Parken (Tuborg Musikforening)
- 19,30 Sangerbal i Parken
- 22,00 Hjemrejse til København

Om Ankomsten skrev »Social-Demokraten«, København, bl. a.:

»— — Klokken var kun 9 i Gaar Morges, da Øresundsselskabets store nye Baad »Sankt Ibb« flagsmykket stod ind i Malmø Havn med mere en 700 feststemte københavnske Arbejdersangere og deres Paarørende ombord. Endnu før Skibet havde lagt til Kajen, klang Griegs »Sangerhilsen« fra mere end 150 Struber: svenska sångarbröderna, der stod og ventede udenfor Toldspærringen med Bannere og Musikkorps. Fra Skibet blev der svaret med »Du gamla, du fria«, og Tullmændene maatte gi' Fa'n i al Tull; der var ikke andet at gøre end at lade Afspærringerne falde. I et Sangertog, langt som en Første-Maj-Demonstration, med flyvende Faner i Juniblæst og med klingende Spil gik det mod »Folkets Park«. Det var ikke Meningen, at der skulde have været sunget før ved Koncerten om Eftermiddagen, men allerede under Frokosten blev der etableret Mandskor, der sang rundt omkring i Haven, Arbejdersange og Bellmanske Toner i skøn Blanding.

Det var tydeligt helt fra Turens Begyndelse, at A. C. Poulsen vilde faa Succes ogsaa med denne nye og dristige Plan, og der er ikke Tvivl om, at det Kammeratskab, der udfolder sig under disse Sangstævner, er af stor Betydning for det nordiske Samarbejde. Vi saa det nylig, da Oslo-Korene var i København, og den samme hjertelige Stemning prægede Malmø-Stævnet i Gaar.

Efter Frokosten var der tilrettelagt forskellige Smaaudflugter, forinden Sangerne Kl. 16 mødtes til Koncert og Sangerdyst i »Folkets Park«. Tuborg Musikforening deltog med stor Hæder i Turen, og efter

Fællesspisningen spillede de gæve Musikanter op til Bal, en rask og munter Sangersvingom i den lyse Juniaften, og Festen varer ved, endnu medens disse Linjer skrives.«

Malmø-Stævnet blev ogsaa en af D. s. k. A.s store mindeværdige Oplevelser. Selve Koncerten havde samlet et stort Publikum, og de forskellige Korgrupper høstede fortjent Bifald for deres Præstationer. Størst var Bifaldet, da de svenske og danske Sangere forenedes i A. Paulsens »Naar Fjordene blaaner«.

Den store Fællesspisning havde nær sprængt alle Rammer, dog lykkedes det tilsidst at skaffe Plads til de ca. 900 Deltagere. Ved Bordet holdtes en Række Taler, ligesom der blev sunget bravt og meget. Under Spisningen fik Formanden for Arbetarnes Bildings Förbunds Kören, Albert Nilsson overrakt en pragtfuld Buket Roser med hvide og røde Baand, ligesom han udnævntes til overordentligt Medlem af D. s. k. A. som Tak for hans Indsats i Forbindelse med Arrangementet.

Da Opbrudet stod for Døren, var det efter en festlig Oplevelse. Ved Skibets Afrejse var de svenske Sangere og et meget stort Antal Malmø-Borgere mødt op ved Havnen. Og saa lød Afskedssangene iblandet Raabene: »Paa Gensyn« og »På återseende«. En minderig Dag var til Ende.

SANGER OG MUSIKER BESØGET FRA HORTEN

12.—14. JULI 1939

Aarets skandinaviske Stævner var endnu ikke til Ende. Fra Horten havde D. s. k. A. faaet Anmodning om at være behjælpelig med Tilrettelæggelsen af et Besøg i København i Dagene 12.—14. Juli. Et Program i Lighed med Oslo-Korenes var tilrettelagt.

Ialt ankom 113 Gæster fra Horten. De tilhørte Horten Damekor, Arbejdernes Mandskor og Arbejdernes Musikkorps, Horten. Selskabets Rejseleder var Redaktør Paul Bentsen, Horten. Om Besøget skrev »Social-Demokraten« bl. a.:

»— — Larsens Plads havde i Gaar en af sine store Dage, da »Kronprins Olav« lagde til Kajen med de hvidhuede kvindelige og mandlige Arbejdersangere og et Arbejder-Musikkorps fra Horten. Medens Landgangsbroerne blev sat til, intonerede det norske Sangerkor staaende under det norske Flag paa Agterdækket »Dette Norge, vårt hjem«.

Paa Kajen stod Modtagelseskomiteen og københavnske Arbejdersangere med Formanden for de samvirkende københavnske Arbejdersangkor, A. C. Poulsen, i Spidsen samlet om Korets Banner, og da de norske Gæster kom i Land, tonede Griegs »Sangerhilsen« fra de kø-

benhavnske Sangeres Struber, ledet af Carl Hansen fra Sporvejs-sangerne.

Medens Solen brød frem mellem Regnskyerne, bød A. C. Poulsen Sangerne og Musikerne Velkommen, idet han udtalte Haabet om, at denne Sanger- og Musikerfærd maatte blive et Minde for Livet for alle Deltagerne. Og saa tog det norske Fælleskor fat under Ledelse af den stoute Komponist og Sangdirigent Adolf Andersen, og prægtigt lød »Den var vor, denne Jord«, baaret frem af smukke og friske Kvindestemmer og malmfulde Mandsrøster. Den norske Rejsekomité's Formand, Redaktør Paul Bentsen, takkede i klingende norske Ord for Velkomsten og udtalte sine Landsmænds Glæde over, at deres Besøg i den danske Hovedstad skulde styrke Ven-skabsfølelserne mellem de danske og norske Sangerbrødre.

Efter at de københavnske Sangere havde sunget »Du høje Arbejd'«, blev der blæst til Samling, og saa marcherede de norske Gæster gennem Byen til deres Indkvarteringssted, Hotel »Folke-Ferie«.

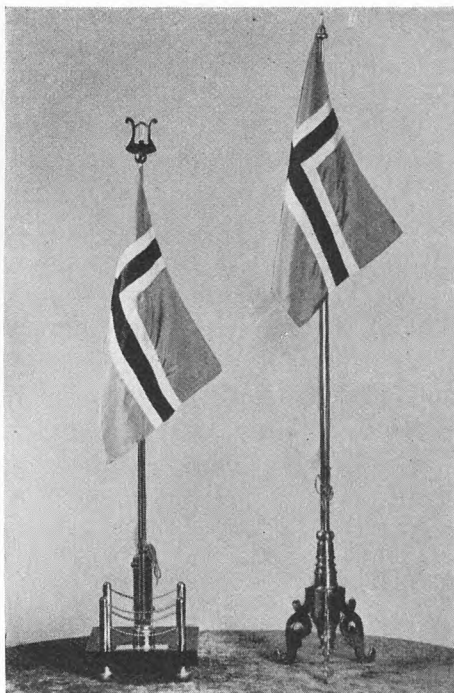
I »Arbejdersangeren« skriver »Referenten« bl. a.:

»Saa gik det mod Hotel »Folke-Ferie«, der med stort Held havde ordnet Indkvarteringssspørgsmaalet.

Efter Frokosten fulgte et Par Museumsbesøg, og en Autorundtur i Staden sluttede første Dags Program.

Torsdag bød paa Udflugt til Klampenborg med Frokost i »Trepile-laagen«. Trods det mindre heldige Vejr denne Dag var Stemningen udmærket, og selve Skovturen sluttede med Pony Ridning ved »Peter Lieps Hus«.

Om Aftenen afholdtes en vellykket Koncert i »Glassalen«, Tivoli. Et stort Publikum var fremmødt og belønnede de forskellige Præstationer med velfortjent Bifald. »Social-Demokraten«s Referat af Koncerten blev følgende: De kvindelige og mandlige norske Arbejdersangere fra Horten Arbejder Musikkorps sang og spillede i Aftes i Tivolis Glassal.

Norske Bordbannere skænket
D. s k. A. 1939.

Banneret til venstre af Bryn og Vålerengens Mandskor, Oslo. Banneret til højre af Arbejdersangerne og Musikerne, Horten.

Det blev en overmaade vellykket Koncert, der samlede et stort Publikum baade indenfor Glassalen og udenfor. — Arrangementet kunde maaske have været noget bedre, idet Sangerne i første Afdeling ikke stod Front mod Promenaden, men sang ind imod den ene Veranda, saaledes at man ikke fik det fulde Udbytte af de udmærkede Kor.

Efter at Musikkorpset under E. Bjørnstads udmærkede Ledelse havde spillet nogle Numre, indledede Damekoret med H. Kjerulfs: »Brudfærden i Hardanger«, og man hørte straks, at man stod overfor et endda usædvanlig fint Damekor, hvis friske og smukke Stemmer smeltede sammen i den skønneste Harmoni og haarfine Nuancering, dygtigt ledet af den kendte Komponist og Sangdirigent Adolf Andersen. Prægtigt lød »Kvindernes Internationale«, arrangeret af A. Andersen, og hans egen malmfulde Korsang »Byg Norges Land« blev sunget af Mandskoret, kraftigt og velafstemt. Og da det kvindelige og mandlige Kor slog sig sammen og bl. a. sang Niels W. Gades: »I Østen stiger Solen op«, A. Paulsens: »Naar Fjordene blaaner« og »Dette Norge, vårt hjem«, vilde Bifaldet ingen Ende tage, det kulminerede, da Sangerne med fuldt Bryst sang »Der er et yndigt Land« og »Ja, vi elsker dette Landet«. Til Calle Schewens morsomme Vals spillede J. Bentsen Harmonika, og til »Hver fure plogen brøt« blev Klaverstemmen udført af A. Riis fra Arbejdernes Folkekor.

Mange københavnske Arbejdere havde indfundet sig for at høre paa deres syngende og spillende norske Partifæller, for hvem Tivoli-besøget sikkert vil være et smukt Minde.

Fredagen begyndte med Besøg paa »Social-Demokraten«s Trykkeri, som med stor Interesse blev beset. Efter Frokosten, som spistes i »De smaa Haver« i Pileallé, tog hele Selskabet til Dr. Olgasvej, hvor Bryggeriet »Stjernen«s store Virksomhed toges i Øjesyn. Efter Gennemgangen blev der budt paa Forfriskninger, og Sangerne kvitterede begejstret med nogle Sange.

Om Aftenen afholdtes Norsk-Dansk Kammerataften i Festsalen, Rømersgade 22, hvor der var mødt 4—500 Mennesker. Som Medvirkende havde foruden de norske Foreninger, B. & W.s Sangkor »Vulkan«, Det sociale Kvindesangkor, Jazzorkestret »The Happy Band«, »Gluntarne« d' Hrr. L. Mouning og B. Christiansen og »Lejf — Ole — Erik« fra Arbejdernes Folkekor hver deres Del af det righoldige Program at udfylde. Fra først til sidst raadede der en festlig Stemning under hele Underholdningen.

Ved Festens Begyndelse bød D. s. k. A.s Formand Velkommen til de norske og danske Gæster, blandt de sidste havde man den Glæde at finde Overdirigenten fra sidste Landssangerstævne Oluf Ring og Sangdirigent Thor fra Aalborg. Efter en Fællessang bragte A. C. Poulsen de norske Gæster en Hilsen fra Københavns Arbejdersangere og

omtalte Betydningen ved saadanne Samvær for Styrkelse af Solidaritetsfølelse og Venskab mellem Nationerne. Poulsen sluttede med at paahæfte de norske Foreningers Bannere et Sølvskjold til Minde om Københavnerfærden, hvorefter Taleren dekorerede Formænd og Dirigenter fra Norge med D. s. k. A.s Emblem.

Formanden for den norske Komité, Paul Bentsen, tog derpaa Ordet, tolkede i varme Ord den Glæde, der besjælede alle de norske Gæster over den Modtagelse, der var blevet dem til Del. For dem havde Færden til nu været en Række Oplevelser og Beviser paa Kammeratskabsfølelse, som de aldrig vil glemme. Taleren fandt heri Beviset paa Sagens vidunderlige Magt som Formidler mellem Nationerne, og det var med fornyet Styrke og Tro, de rejste tilbage til Norge, hvor de engang haabede at se de danske Kammerater. Overrakte derpaa den danske Formand et norsk Banner og bad D. s. k. A. modtage dette som en Erkendtlighed fra de norske Gæster og som en Tak for, hvad man havde udrettet for deres Besøg her i København. Udnævnte til Slut A. C. P. til Æresmedlem af Arbeidernes Mannskor, Horten.

Og saa gik Underholdningen Slag i Slag, Kor, Musik og Solister vekslede, alt under stort Bifald. Efter Underholdningen deltog ca. 300 i et fælles Kaffebord under festlige Former, og hvor Talerne fortsatte, til et Par Timers »Svingom« kaldte paa Deltagerne.

Om Lørdagen besøgte Zoologisk Have, derpaa afholdt Nordmændene Koncert i »De gamles By«, besaa Fælledparken (Borgbjerg Monumentet), Københavns Stadion og Svømmehal, og Kl. 18,30 var vi igen samlede ved Larsens Plads. Afskeden var svær, thi mange Bekendtskaber var sluttet under det herlige Samvær. Fra Land og Skib veksledes Sange — og saa gled »Kronprins Olav« ud fra Kajen, norske og danske Venner skiltes, men paa begge Sider blev der Minder tilbage, Minder hvorom vi vil værne og frede.«

Hjemkommen til Horten efter Færden til København sendte Redaktør Paul Bentsen følgende Tak til »Social-Demokraten«:

»Vel hjemme igen efter 4 herlige Dage i København vil vi have Lov til paa denne Maade at takke saa hjerteligt for Opholdet. Aldrig havde nogen af os tænkt sig Muligheden af, at man kunde blive modtaget paa en saadan Maade. Aldrig havde nogen af os tænkt sig at kunne faa se og opleve saa meget af København paa 4 Dage. Vi takker hjerteligst Sangerbrødrene, som tog imod os med Sang, og vi takker de Sporvejsfunktionærer, som ofrede Dage af deres Ferie for at følge os rundt alle Steder. Vi takker hjerteligst De samvirkende københavnske Arbejdersangkor og deres prægtige Formand A. C. Poulsen for alt, som blev gjort for os paa alle Maader. Vi takker »Folke-Ferie« og Hotellet for dets Betjening. Vi takker Det Forenede Dampskibsselskab

for hyggelig Rejse og alle andre, som har været medvirkende til, at hele Turen blev os en stor og glædelig Oplevelse. Og til Slut takker vi »Social-Demokraten«, som har været enestaaende i sin Elskværdighed mod os. I dyb Taknemlighed og med Ønsket om fortsat Samarbejde og Forstaaelse til Værn om Frihed og Fordragelighed sender vi vor bedste Hilsen.

Arbejder-Sangerne og Musikerne i Horten.«

Endnu et norsk Besøg var ved at tilrettelægges, det var Rjukan Damekor, der ønskede at gæste København i Sommeren 1940. Forholdene muliggjorde ikke dette Besøg, skønt alt i Enkeltheder var tilrettelagt.

Indenfor D. s. k. A. var 1939's koncertmæssige Arbejde nu overstaaet, men der laa andre Opgaver og ventede. Saaledes vedtoges det at sætte en kraftig Agitation i Gang for at faa de udenforstaaende københavnske Arbejdersangkor til at indmelde sig i S sammenslutningen, og denne Agitation blev heller ikke uden Resultater.

Ligeledes vedtoges det at lade en vis Procentdel af S sammenslutningens Indtægter tilfalde Byggefondet, og naar Tiden var til det at undersøge Muligheden for en ministeriel Tilladelse til Afholdelse af et Lotteri til Fordel for Byggefondet.

I Efteraaret udbrød den ulykkelige Krig, og dens Virkninger sporedes hurtigt, ogsaa her i vort lille Land. En Koncert blev afholdt i Idrætshuset den 3. Februar 1940, og den 10. Marts afholdt D. s. k. A. en Finlands-Koncert i Raadhushallen til Fordel for De samvirkende Fagforbunds Finlandsindsamling.

Da den 9. April oprandt, besluttede D. s. k. A.s Forretningsudvalg øjeblikkelig at indkalde til Repræsentant- og Dirigentraadmøde for at tage Stilling til Situationen. Paa Mødet herskede den bedste Stemning, og Mødet konkluderede i, at alle Repræsentanter og Dirigenter gav deres Tilsagn om at tilpasse sig Tiden, som nødvendigt var, for ikke at risikere et eventuelt Forbud mod Korenes Virksomhed. I »Arbejdersangeren« bragtes følgende Artikel i denne Forbindelse af A. C. P.:

»Den Tingenes Tilstand, vi nu oplever, havde vi aldrig drømt om. Som et Lyn fra en klar Himmel var den over os, og med det samme var det, ligesom en vis Pessimisme og Tvivl greb os — ligesom at den Idealisme og Tro, vi nu engang var besjælede af, rokkedes i sin Grundvold, thi aldrig havde vi troet, eller vilde ikke tro, at vort lille Land skulde faa Krigens Alvor saa nær ind paa Livet, som Tilfældet blev.

Efterhaanden som vi saa, at Garantien for vor politiske Frihed og Overholdelse af Landets Retssystem og Love loyalt fulgtes, og vi har

kun Grund til at tro dette fortsat, indordnede vi os med en beundringsværdig Tilpasningsevne — en Tilpasningsevne, der kun kan tillægges vor Kultur, Mentalitet og Fornuft — Forholdene, som de nu engang var. Der er ingen, som vil forhindre os Arbejdersangere i vor Tro paa Sangens Mission for Solidaritet, Fordragelighed og Samfundslykke, og heller ingen vil forbyde os at fortsætte denne Kulturgerning, men det er givet, at vi som alle andre maa bøje os for Kendsgerningerne og indordne os under de nuværende Forhold, det vil sige: ubetinget efterkomme de Paabud og Foranstaltninger, Regeringen og Arbejderbevægelsens Organisationer beslutter sig til — gør vi dette, vil Enighed og Vilje ogsaa føre os gennem denne svære Tid. Det vil derfor være en daarlig Tjeneste, vi gør os selv og Fremtiden, om vi henfalder til Lige-gyldighed og Sortsyn — Livet skal nu engang leves, ogsaa paa de foreliggende Vilkaar.

I høj Grad berøres Arbejdersangkorenes Virksomhed af Situationen, saaledes rammes vi haardt af Forbudet vedrørende offentlige Arrangementer, saaledes at Friluftskoncerter og Sangerstævner foreløbig maa udgaa. Vore store Centralisationer, der havde planlagt Afholdelse af Sangerstævner i den kommende Sommer, havde allerede i denne Forbindelse udført et stort Arbejde, dette Arbejde maa nu betragtes som spildt, ligesom den Glæde og de Forventninger, der forud for disse Stævner havde besjælet Sangerne, nu er borte. Mest havde vore jyske Sangerbrødre vel glædet sig, idet disse stod foran Afholdelse af deres 25. Landsdelsstævne.

Forbudet rammer ikke vore almindelige Foreningsfester og Udflugter, ligesom Koncerter i veldædigt Øjemed, f. Eks. paa Alderdomshjem, Sanatorier, Hospitaller o. l., kan afholdes som hidtil.

Hvad vi Arbejdersangere imidlertid særlig bør vie vor Opmærksomhed, er vort Repertoirevalg, der maa være af en saadan Karakter, at det ikke kan opfattes som provokerende eller udlægges som uheldigt overfor de værende Forhold, og det maa man gøre sig klart i alle vore Kor, at her forventes den største Forstaaelse, thi Tilsidesættelse heraf vil kunne medføre de alvorligste Konsekvenser, eventuelt Forbud, ikke alene for det Kor, der unnlader dette Hensyn, men for hele vor Bevægelse.

Det maa derfor tilraades, at man indenfor hvert Kor undersøger, hvilke Sange man for Tiden bør unnlade.

Mange Sange drejer det sig ikke om, og vore Kor har jo et alsidigt Repertoire og heri et Utal af Sange, der ingenlunde vil kunne berøres, saaledes kan flere af vore Arbejdersange, Fædrelandssange, Stemnings- og Humorsange samt Sangermarcher udmærket benyttes, saa vi behøver ikke at savne Repertoire, og samtidig faar vi Lejlighed til at opfriske mange af vore ældre Sange, ligesom nye Sange ogsaa kan

indstuderer. Men lad os være enige om en kritisk Gennemgang af Repertoiret og hellere udskyde en tvivlsom Sang end medtage den, udfra det gamle Ord: Det er lettere at forebygge end at helbrede.

De ændrede Forhold i Handel, Industri og Erhvervsliv og den dermed forøgede Arbejdsløshed i Forbindelse med Dyrtiden influerer ogsaa paa Sangforeningslivet, idet mange af vore Hjem i Dag knuges af de med ovennævnte Onder forbundne Byrder, og man desaarsag maa spare paa alle Omraader, dette i Forbindelse med Mørklægningsforanstaltningerne, der i mange Hjem Landet over har skabt en naturlig Nervøsitet, har bevirket, at Sangerne ofte ikke i samme Grad som tidligere møder op i deres Sangkor, ja, der gives maaske ogsaa Kor, der desaarsag midlertidigt helt har indstillet Sangøvelserne, og her ligger en alvorlig Fare, thi er der noget, vi maa i denne Tid, er det at holde Sangen og vort Foreningsliv vedlige.

Ovennævnte Betragtninger kan betragtes som Konklusionen af et i København Søndag den 28. April afholdt Fællesmøde af Kordirigenter virkende under D. s. k. A. og sammes Repræsentantskab. Til dette udmærkede Møde, som talte ca. 40 Deltagere, var Kordirigentforeningens Formand, Hr. Organist Alf. Pedersen, særlig indbudt. Paa nævnte Møde, hvor man i øvrigt sporede en varm Interesse for vor Bevægelse fra Kordirigenternes Side, lovede saavel disse som Repræsentanterne med alle Evner og med Vilje og Forstaaelse at imødegaa Tidens Vanskeligheder, ogsaa de økonomiske, for Sangkorene og derved bidrage deres til Korenes fortsatte Trivsel.

Lad dette Tilsagn og denne Forstaaelse af Tidens Alvor gaa igen i alle Forbundets Kor, saaledes at vi alle samler os om Sangen, nu hvor alle Kræfter er behov. Vi har lært at elske Sangen, thi vi har i den fundet en underbar Vej frem til Livsglæden ved gennem Toner og Ord at udløse de Stemninger og Følelser, der rører sig i os, og vi ved, at Sangen fremelsker de gode Egenskaber og beforder Solidaritetsfølelsen hos os Mennesker — disse kulturelle Værdier er i Sandhed en Indsats værd.«

Fredag den 21. Juni afholdt Dansk Forfatterforening en Velgørenhedsfest i Tivoli, og her medvirkede D. s. k. A.s Mandskor med en Koncert fra Plænen og Damekoret »Lyria« ved en Koncert i »Glas-salen«.

Landsforbundet stod nu foran sit 15 Aars Jubilæum, og i denne Anledning ansøgte man Statsradiofonien om en Udsendelse fra flere forskellige Byer. Resultatet blev, at en Transmission kom i Stand paa Stiftelsesdagen den 12. Juli 1940, og Udsendelsen kom til at omfatte Arbejdersangkorene i: København, Haderslev, Odense og Aarhus.

Foto: Aftenbladet

Alsangstævnet i Fælledparken 14. August 1940.

ALSANGSTÆVNERNE 1940

En af de største Begivenheder i D. s. k. A.s Historie blev sikkert Alsangstævnerne i 1940. Fra Aalborg læste man i Bladene om, at de derværende Sangere havde afholdt nogle saakaldte Alsangstævner, det vil sige Sangstævner, hvor Byens Borgere samledes i fri Luft og med Sangerne som Forsangere afsang en Række Fædrelandssange fælles. Tilslutningen i Aalborg havde været ovenud stor, og da flere af Provinsbyerne med samme gode Resultat havde optaget Tanken, fremførtes den indenfor D. s. k. A. med det Resultat, at Forretningsudvalg og Repræsentantskab enstemmigt tilsluttede sig den.

Man fandt det ligeledes naturligt, at dersom Studenter-Sangerne i København kunde vindes for Tanken, vilde dette betyde et stort Plus, thi det kunde da blive Haandens og Aandens Arbejdere, altsaa ligesom Rammen af hele Københavns Befolkning, der stod for Arrangementet, og i øvrigt vilde det billedligt være det bedste Udtryk for selve Stævnets Karakter.

Hvad der var af lige saa stor Betydning for at samle et Publikum af store Dimensioner, var at faa den rigtige Mand paa Dirigentposten. Efter foretagne Undersøgelser faldt Valget her naturligt paa kgl. Kapelmester Johan Hye-Knudsen, der gennem sine store kommunale Fælledparkkoncerter havde opnaaet netop den store Popularitet, der var ønskelig.

Forhandlinger blev optaget med Studenter-Sangforeningen, gennem dens Formand, Landsretssagfører Viggo Friderichsen og Kapelmester J. Hye-Knudsen, og med det Resultat, at begge Parter gik ind for Tanken, og at man fælles skred til det videre Arbejde. De økonomiske Udgifter bl. a. med Hensyn til Tekstprogrammer, Orkester, Højttaler-

anlæg o. s. v. lovede Københavns Kommune at afholde, og det første københavnske Alsangstævne fandt da Sted i Københavns Fælledpark Onsdag den 14. August 1940, Kl. 19,30.

Programmet lød paa:

ALSANGSTÆVNET 14. AUGUST 1940

Hans J. Larsen: Danske Toner (Orkestret)

Velkomst (Formanden for De samvirkende københavnske Arbejdersangkor,
A. C. Poulsen)

Hilsen til Sangen (Overborgmester *Viggo Christensen*)

ALSANG

Carl Nielsen Du danske Mand

A. Møller Jeg elsker de grønne Lunde

I. P. E. Hartmann Flyv Fugl, flyv

Fini Henriques: Forspil til »Vølund Smed« (Orkestret)

P. Heise Jylland mellem tvende Have

H. Rung Moders Navn er en himmelsk Lyd

H. Rung I Danmark er jeg født

Carl Nielsen: Forspil til »Moderen« 7. Billede (Orkestret)

E. Hornemann Natten breder sine Vinger

Aksel Agerby Jeg er Havren

Carl Nielsen Jeg bærer med Smil min Byrde

Hye-Knudsen: Den danske Bondes nye og gamle Melodier (Orkestret)

Carl Nielsen Den danske Sang er en ung blond Pige

H. E. Krøyer Der er et yndigt Land (Alsang og Orkester)

Frølich: Riberhus-March (Orkestret)

Om Stævnet skrev Pressen bl. a.: (»Berlingske Tidende«)

»Vi er danske. Vi er eet med vort Land og vor Kultur, og vi ønsker at bevare vor Egenart som en fri og selvstændig Nation! Disse Ord udtalte Københavns socialdemokratiske Overborgmester, Viggo Christensen, i den Hilsen til Sangen, hvormed han bød 80,000 Mennesker Velkommen til det første Alsangstævne i Fælledparken.

Tallet blev fastslaaet af A. C. Poulsen, Formanden for De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, der havde taget Initiativet til Stævnet og opfordret Studenter-Sangerne til at være med.

Maatte Alsangen styrke Fællesfølelsen, sagde A. C. Poulsen. Maa-ske kun ved Kong Christians Regeringsjubilæum for 3 Aar siden har Befolkningen vist større Trang til at faa Luft for Fællesfølelsen. Denne tætpackede Menneskemængde paa 80,000 er i hvert Fald i Fælledparken uden Sidestykke.

Allerede ved 7-Tiden var alle Sporvogne, der gled mod Trianglen, stuvende fulde, og paa Cyklestriberne stimedede Ungdommen i Retning af Østerbro. Folk smed Cyklerne midt ude paa Plænerne og strømmede

fra alle Sider hen mod den store Musiktribune. Set oppe fra Dirigentpodiet virkede Menneskemassen som et uroligt Hav. Oppe i Træerne hang Smaadrenge med Tarzan-Fornemmelser og bimlede med deres bare Ben. Børn kravlede op paa Bautastenen. Cigaretrøg lagde sig som en blaalig flimrende Taage over højtragende Hoveder med blondt Haar. Hvide Sangerhuer lyste. Medlemmerne af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor og Studenter-Sangerne havde ikke taget Opstilling i Grupper, men fordelte sig blandt Mængden.

Præcis Kl. 19,30 slaar Kapelmester Johan Hye-Knudsen an til Hans J. Larsens festlige Fantasi over danske Toner, som munder ud i Hymnen »Kongernes Konge«. Bifaldet bruser ind imod ham som en Brænding.

Det er Folk af alle Samfundslag, der udgør de 80,000, ingen bestemt Klasse. Ansigterne er solbrændte. Man ser, at Københavnerne er vendt hjem fra Ferien.

Solen er gaaet til Bunds i graaviolette Skyer ude bag Nørrebros Tage. Tusmørket lister sig frem af Trægrupperne og Buskadser. Heroppe paa Dirigentpodiet viger Kapelmesteren nogle Minutter Pladsen for A. C. Poulsen og senere for Overborgmester Viggo Christensen, hvis Tale fremkalder tusindstemmige Hørraab:

— I Aften skal Sangen lyde som et mægtigt brusende Hyldestkor til alt det, vi elsker i gamle Danmark. Vi synger til daglig alt for lidt. Men nu er det, som om vi alle har en umiddelbar Trang til at udtrykke Kærligheden til vort Land, vort Sprog, vor Kultur og vor Nation! Stærkest har jeg altid fornemmet Sangens Magt i det Fremmede, naar jeg var sammen med Udvandrere — Landsmænd, hvis Hjerte og Længsel gik mod Hjemlandet!

Nu træder Johan Hye-Knudsen frem paa Podiet. Han har taget Studenterhuen i Haanden, og det røde Silkefor gløder i Skumringen.

— Som Solen kan sprede tunge Skyer, siger han, saaledes kan Sangen sprede tunge Tanker!

Kgl. Kapelmusikus Vilh. Aarkrogh, rund og smilende, giver paa Trækbasun Tonen til den indledende Sang, Carl Nielsens djærve: »Du danske Mand«, og Johan Hye-Knudsen dirigerer med bredt favnende Armbevægelser. Stemmerne stiger mod den lyse Aftenhimmel — først ligesom lidt tøvende, men efterhaanden overvinder Folk deres Hæmninger og kaster sig ud i det: Som en Sten, der plumper i Vandet og fremkalder større og større Ringe paa Overfladen, saaledes naar for hvert Vers Melodien længere og længere ud. Tilsidst synger Folk med langt borte paa Plænerne og omme bag Buskadserne.

— Det kan blive bedre endnu, siger Johan Hye-Knudsen gennem Mikrofonen, naar alle de, som har Tobak i Munden, smider Cigaretterne og synger med!

Folk ler — og lyster! Tobakstaagen driver bort. Ingen har mere Lyst til at ryge. Alle vil i hvert Fald vise Viljen til at synge.

De 10,000 Teksthæfter er straks blevet revet bort. Der burde have været 50,000. Men det forbavsende er, at mange af disse Mennesker kan Teksterne — de gaar ikke (som mange af os) i Staa efter første Vers. Kærligheden til Danmarks Sange er dog dybere, end man har troet. Midt i Mængden rager en Kæmpe op, han er Chauffør, det ser man paa hans Uniform! Med en mægtig Bas fører han an i Sangen, og der er for hans Vedkommende aldrig Kludder i Teksten: Drachmann, Chr. Winther, H. C. Andersen og N. F. S. Grundtvig flyder over hans af Cigaretter sprukne Læber. Hans brede Bringe udvider sig enormt under Sangen. Han synger virkelig af karsken Bælg . . .

Det maa ogsaa imponere, hvor godt denne Folkemængde holder Takten — uden at falde af, uden at dræve! Selv i en saa vanskelig Sang som »Flyv Fugl, flyv . . .«. Og netop som gamle Hartmanns Romance bruser fra det store Kor (større end Komponisten nogensinde har drømt om), flyver en Maage lavt hen over Fælleparkens Træer — hjem til sin fjedrede Mage et eller andet Sted ude ved Sundet. Thi snart kommer Natten saa sort. Maanen titter lige frem bag en drivende Sky.

For bedre at kunne se Johan Hye-Knudsen og holde Takt med ham finder en lille Mand, som er gaaet helt til Bunds i Menneskehavet, paa at holde sit Lommespejl op over Hovedet og kikke i det som i et Periskop. Idéen fænger. Nogle Minutter senere er der hundrede smaa Lommespejle løftet op i Rummet, og saa bliver de pludselig til Tusinder. Spejlene fanger Dagens svindende Skær og staar underligt lysende i Tusmørket.

Sang følger paa Sang, og for hver tredie Hymne til Fædrelandet spiller Orkestret et Stykke dansk Musik. De 80,000 jubler. Og Modet til at brumme med vokser selv hos dem, der er ganske blottet for Musikalitet og som maaske aldrig før har turdet blande deres Stemme med andre Menneskers. Efterhaanden lykkes det virkelig at faa dem alle til at synge med — Følelserne! Yderst i Periferien staar tre—fire gamle Damer. De er bange for Trængsel, de kan ikke lide at komme i Klemme! Men deltagelse i Sangen vil de — og de piper med smaa spæde Næb. For os andre lyder det maaske ikke af noget videre. Selv føler de Hjerterne svulme og bruse og er overraskede over den Dristighed, de viser ved at være her.

Hvor er de Aakjærske Viser dog elskede af alle Danske! Det hører man paa Klangene i »Jeg er Havren« og »Jeg bærer med Smil min Byrde«. I den førstnævnte er det virkelig en Havremark, en uendelig Ager med 80,000 Straa, der har faaet Bjælde paa . . .

Saa lyder til allersidst i Mørket »Der er et yndigt Land« og tre

Hurra-Raab for Danmark. Frølichs »Riberhus-March«, spillet af Orkestret, tænder usynlige Fakler. Der er Ild i Hjerterne. Og de 80,000 tager de hvide Armbind paa og vandrer hjem gennem skumle Gader, stadig nynnende. Sangen har for en stakket Stund spredt tunge Tanker. Alsangstævnet havde virkelig udløst et brusende Hyldestkor til alt det, vi elsker i gamle Danmark.«

Og i samme Aand talte hele den københavnske Presse om det første københavnske Alsangstævne. Nogle enkelte Notitser vil dog maa-
ske være paa sin Plads.

»*Aftenbladet*«: »— — Tag en Landskamp. Læg dertil en mere end velbesøgt Fælledparkkoncert. Læg dertil Tilskuerpladserne fra Ordrupbanen, Travbanen og Ordrup Mose paa en stor Søndag. Saa kan De — omtrent — forestille Dem, hvor mange Mennesker der var i Fælledparken i Aftes, da den første Alsang-Aften blev afholdt — —«

»*Kristeligt Dagblad*«: »— — Hvor mange Mennesker stod der foran Fælledparkens store Tribune i Aftes? Ja, spørg lige saa gerne, hvor mange Krusninger der er paa en Sø. Ingen har Tal paa dem. Men Folk med Forstand erklærede, at den store Alsang-Aften havde faaet langt over 100,000 Københavnere ind paa Sletten mellem de grønne Træer

Og den blev en ubestridelig Succes.

Maaske aldrig nogen Sinde før har der været samlet saa mange Mennesker noget Sted i Danmark, og aldrig nogen Sinde før har et saa vældigt Kor sunget vore danske Sange. Det blev en Oplevelse, som ingen af de Tusinder vil glemme. En national Tilkendegivelse i tunge Tider, præget af Alvor, men ogsaa af det bedste i det danske Smil«

»*Politiken*«: »— — Saa oplevede København sin første Alsang-Aften! — Alsang — nej, Ordet er hverken kønt eller godt, men nu er det der engang, og det har bidt sig fast som Betegnelse for det nye, der er opstaaet om det gamle Begreb Fællessang, dette at man kommer sammen og synger sig sammen i et stort Fællesmøde, baaret af denne mærkelige Massefølelse af at føle det samme og faa Lov til at synge det ud — som en Befrielse, en Lettelse, en Løftelse. Det er ikke dig eller mig, der synger, det er os begge to, min Sidemand og hans Sidemand, os allesammen, et tonende Fællesskab, der rækker langt ud og højt op. Vi har, hver og en, en Trang til at strække Hænderne op mod en Haabets Stjerne, der et Steds svimlende højt oppe i det Blaa tindrer med alle vore inderligste Ønsker — men den Gestus undgaar vi blufærdigt. Sangen, Alsangen har dette usynlige Stræk i Sindet, som

vi trænger til — altsaa kald paa os, vi kommer, og vi synger af Hjertens Lyst«

»*Social-Demokraten*«: »— — Og saa tog man fat paa at synge. Adskillige havde forud talt om Alsangen med et lille skævt og skeptisk Smil — var det virkelig muligt at tromme Københavnerne sammen om saadan noget — og hvis de kom, vilde de saa ikke tie bomstille og ikke være til at slaa en Tone af? Danskerne udleverer sig nødigt, end ikke i Sang.

De blev gjort til Skamme, alle Skeptikerne, for Københavnerne ikke blot kom, de sang ogsaa. Og mens disse 100,000 sang, klarede Vejret op. Smaa hvide Sommerskyer, guldrandede af Solnedgangen, sejlede hen under en dyb og aftenblaa Augusthimmel.

»Du danske Mand af al din Magt syng ud om vor gamle Mor« Myndigt stod Johan Hye-Knudsen oppe paa sit Podium og dirigerede. Han sang selv for gennem Højttalerne, og de mange hvidhuede Sangere, der havde fordelt sig omkring i Parken, var ikke sene til at fange Tonen. Snart lød Drachmanns djærve Ord, baaret frem paa Carl Nielsens Melodi af lyse Kvindestemmer og stærke Mandsrøster.

Indtrykket var betagende, slet og ret. Der var ingen, som forblev uberørt, hverken af dem, der selv sang med, eller af dem, der til en Begyndelse forholdt sig afventende.

De 10,000 Sanghæfter slog hverken halvt eller helt til. Men efterhaanden var der ingen, der tav, blot fordi man havde glemt Ordene — man lavede sig selv nogle andre, eller man stod bare og nynnede. Sangen fængede, det sprang fra Mand til Mand som Gnister, og ingen var i Stand til at holde sig udenfor«

»*B. T.*«: » — — Haanden paa Hjertet. Havde De ventet, at der vilde komme 80—90.000 Københavnerne til den første Alsang-Aften i Fælledparken? Arrangørerne havde det ikke. De havde kun trykt 10,000 Teksthæfter. Og spurgte man Aftenens Gæster, hvor mange de havde ventet, laa Tallene mellem 10,000 og 30,000. Deltagelsen overtraf saaledes alle Forventninger og slog uigendriveligt fast, at Tiden har tømret os fastere sammen og styrket vor Kærlighed til gamle Danmark og til alt, hvad der er dansk«

Den ovenud store Succes resulterede i en Masse Henvendelser til saavel Studenter-Sangforeningen som De samvirkende københavnske Arbejdersangkor med Takkeskrivelser fra alle Befolkningsslag, ogsaa flere Sange, forfattede under Inspiration af Alsang-Stævnet, modtog man med Ønsker om at faa disse fremført ved kommende Alsangstævner, thi at en Gentagelse maatte finde Sted, var alle enige om.

Studenter-Sangforeningen og D. s. k. A. arbejdede derfor videre med en Gjentagelse for Øje.

Herom skrev »National-Tidende«:

»— — Alsangen i Fælledparken i Onsdags blev en af Sommerens største og mest gribende Oplevelser. Aldrig har man herhjemme tænkt sig, at man kunde faa saa stor en Skare til at synge sammen. Den officielle Angivelse af de Syngendes Antal ligger omkring de 80,000, men det var før Sangen endnu rigtig var kommet i Gang. Det virkelige Tal ligger uden Tvivl et godt Stykke over de 100,000.

Den Tanke, at Onsdagens Alsang-Aften skulde være Sommerens eneste, har derfor efter den overvældende Succes været Arrangørerne meningsløs, og Lederne af de to Sangerkredse, der gjorde Alsangen til Virkelighed i København, Hr. A. C. Poulsen fra De samvirkende københavnske Arbejdersangkor og Landsretssagfører, Hr. Viggo Friderichsen fra Studenter-Sangerne, er straks gaaet i Gang med at skaffe Udvej for Afholdelsen af endnu et Alsang-Stævne, der dog paa Grund af det svindende Aftenlys maa henlægges til en Søndag Eftermiddag. At det igen bliver kgl. Kapelmester Johan Hye-Knudsen, der skal faa os til at synge, er en Selvfølge. Alsang kan ikke ledes bedre, end han gjorde det.

Arbejdersangernes Formand fortalte os i Gaar lidt om Planerne for Gennemførelsen af den næste Alsang-Sammenkomst.

— Vanskeligheden ligger i at faa den placeret paa et passende Tidspunkt. Aftentimerne duer jo ikke mere. Men en Søndag Eftermiddag skulde det vel kunne lade sig gøre. Jeg tror, vi tør regne med en lige saa enestaende velvillig Imødekommenhed fra Magistratens Side næste Gang som forleden. Om Søndagen kunde Sangen lægges i Tilslutning til Fælledparkkoncerten. Lader Sagen sig realisere, skulde det næste Alsang-Stævne blive Søndag d. 1. September. Vi haaber, at Radiofonien vil transmittere, og yderligere har vi Planer om at opfordre Provinsen til at arrangere Alsang-Stævner samme Dag, saaledes at hele Danmark mødes i Sang«

I Radiofonien blev afholdt et Interview, hvori Redaktør Karl Bjarnhof, Formanden for Arbejdersangerne og Formanden for Studenter-Sangerne deltog. Her udviklede man nu den foreliggende Tanke at samle hele Danmark i Alsang Søndag den 1. September. Under Drøftelserne her fremsatte Landsretssagfører Viggo Friderichsen Idéen til, at alle Deltagere i Stævnet Landet over Kl. 16 pr. samledes i »Moders Navn er en himmelsk Lyd«.

Den efterfølgende Tid lagde fuldt Beslag paa de to Sangorganisationers Bistand med Hensyn til Raad og Vejledning i Anledning af det

nu forestaaende Lands-Alsang-Stævne. For Københavnernes Vedkommende var følgende Program fastsat:

LANDS-ALSANGEN 1. SEPTEMBER 1940

Folkesangen aabnes ved Formanden for Studenter-Sangforeningen,
Landsretssagfører *Viggo Friderichsen*

Velkomst ved Borgmester *Alfred Bindslev*

Folkesang

Carl Nielsen Du danske Mand
A. Møller Jeg elsker de grønne Lunde
P. Heise Jylland mellem tvende Have
H. Rung I Danmark er jeg født
Carl Nielsen: Forspil til »Moderen« 7. Billede (Orkestret)

Folkesang

Aksel Agerby Jeg er Havren
Carl Nielsen Jeg bærer med Smil min Byrde
Carl Nielsen Den danske Sang
Hye-Knudsen: Den danske Bondes nye og gamle Melodier (Orkestret)

Folkesang

Dansk Folkevise Roselil og hendes Moder
— Agnete og Havmanden
Niels W. Gade Paa Sjølund's fagre Sletter
J. Hye-Knudsen: Københavnermusik (Orkestret)

Raadhusklokkerne

Folkesang

H. Rung Modersmaalet
H. E. Krøyer Der er et yndigt Land

»Berlingske Tidende« skrev bl. a. om dette Alsangstævne:

»750.000 til Alsang Danmark over.

Alsang-Dagen for hele det danske Folk var en Idé, der faldt i god Jord. Fra alle Egne af Landet indløb der Meldinger om Stævner med Tusinder af Deltagere. Da Optællingen sluttede i Aftes, regnede man med, at 750.000 Mennesker havde taget Del i den danske Alsang. Kl. 18 lød Raadhusklokkernes Timeslag gennem Radioen, og de Tusinder og atter Tusinder Danmark over forenede sig nu om at synge.

Kærnen i Dagens Alsang blev det store Stævne i Fælledparken, hvorfra Transmissionen foregik. Her var 150.000 Deltagere samlet, samtidig sang 40.000 i Frederiksberg Have og 15—20.000 i Gentofte, saaledes at mere end 200.000 Københavnerne tog Del i Alsangen. Men ogsaa i Provinsbyerne og ude omkring i Landet var der Stævner med imponerende Tilslutning.

Da Københavnerne sang de danske Sange.

Langt de fleste af Deltagerne fulgte med fra først til sidst i 2½ Time.

To Timer førend vi skulde synge, var Tilstrømningen i fuld Gang. Klokken 16 slog Hye-Knudsen an til sin næstsidste store Koncert derude i den grønne Park. Danske Toner, blide, snart ildnende. Fejende Marcher og Fini Henriques' yndige Toner til den blide Sang om, at »to maa man være«. Og tænk hvilket vidunderligt Publikum paa halvandet Hundrede Tusinde, som kunde være musestille til den lille Sang. De Unge stod og holdt hinanden i Haanden, og Pigehaanden fik et ekstra Tryk, og der var ingen Tvivl hos nogen af dem om, at det er rigtigt, at det er godt at være to.

Og hele Tiden voksede Kredsen. Saa naaede vi til Dagens store Øjeblik, hvor Københavnerne skulde synge. Foran alle de fine Instrumenter paa Tribunen, ved hvis Fod Arbejdersangkorere og Studenter-Sangforeningen havde Plads, talte Studentersangernes Formand, Landsretssagfører Viggo Friderichsen, og bød Velkommen, og efter ham Borgmester Bindselev, som begyndte med en Hilsen til Aalborg, Alsangens Moderby, og i sit gode og velbehandlede Sprog talte om Sangen, der forener alt dansk Sind, alt dansk Blod.

Og saa sang Københavnerne. De havde den elskede Hye-Knudsen til Dirigent. Han kunde ses fra hver eneste Plads paa den grønne Slette, han tog let og uhøjtideligt paa Opgaven, og det er slet ikke rigtigt, at det var for let, selv om det kunde lyde saadan i Radioen. Han havde os alle med sig, og han hjalp over alle Vanskeligheder, naar det kneb med at holde Tonen, som vi skulde præstere, mens det var ham, der skulde give Takten. Københavnerne sang til.

Carl Nielsens »Du danske Mand« var den første af Sangene, og Sangen lød magtfuldt og naturligt, og ingen Septemberstorm kunde overdøve os. Og saa var vi paa Vej gennem den lange, men aldrig for lange Kavalkade af Danmarks Sange. Vi sang om de grønne Lunde, om Jylland — og sikken Københavnerne kan denne H. C. Andersens Kærlighedserklæring til Hovedlandet. Og vi var stadig i det allerbedste Selskab med Danmarks store Digter, da vi fortsatte med »I Danmark er jeg født« — mon ikke det yndigste Digt, den blideste og skønneste Lovsang, der er skrevet til vort lille Rige? Men ogsaa Aakjær kan vi synge, og *Havren* kan man i Danmark næsten bedre end nogen anden Sang, ja, dens Tekst vistnok bedre end selv vore egentlige National-sange. Og da vi sang om Havren, der faar Solens sidste lange Blink, saa var det ved at blive Aften, og Solen blinkede endnu blot i et Strejf ned over den blæsende By og alle dens Børn, som stod og sang, mens Vinden ruskede til i Grene, og Sanghæfterne bølgede som Skumtotter paa et Hav.

Nu var det Danmarks Hjerte, der slog —

Men vi skal ikke nævne alle disse Sange, for en hel Time sang vi, og ingen syntes, at det var for meget. Saa kvækkede det lidt i Radioen, og Byens egne Klokker lød ud over Fælleparken, og nu skulde vi halvandet Hundrede Tusinde synge, men hele Danmark sang om *Modermaalet*, og skønt der slet ingen Ting var at mærke, som var anderledes end før, saa følte vistnok hver eneste, at nu var Kredsen sluttet, nu var det virkelig Danmarks Hjerte, der slog, og Danmarks Stemme, vi hørte.

Vi havde sunget en Time, men intet Øjeblik kraftigere, mere bevæget end nu. De lyse Kvindestemmer hørtes gennem Bruset af Mandstemmerne, og der var smaa søde Barnestemmer.

Og dør stod saa Københavnerne uden blot en Antydning af Forskel, Byens egne Børn og dem, der er kommet udefra — og hvor mange Tanker er ikke gaaet fra Landet ind til København og fra Byen ud til alle Danmarks Egne? Hvor dybt bevægende var det ikke.

Der stod en ung Mand og sang ved Siden af mig, og en lille Dreng hang om Halsen paa ham, mens en Brormands snavsede Drengenæve fandt sin Mors slidte, lidt magre Haand, og der var endda en Barnevogn med to, der saa ud til at være Tvillinger ved Siden af. Det var ingen smuk ung Mand, ingen køn Pige, som man kikkede paa af den Grund. Slidte i Tøjet, slidte maaske ogsaa i Sind, men de sang om Danmark, og Mand og Kone og Rollinger og en ramponeret Barnevogn var noget smukt og gribende. Slidt paa alt var der, undtagen paa Kærligheden til Danmark!

Og der var ogsaa unge Mennesker af den Slags, som man nok lidt for ofte ser hænge i Gadedørene, og de havde glemt alle Unoder og sang med og følte netop det, man venter, at Danske skal føle i Dag. Jeg saa kun een, der ikke sang, og det var af gode Grunde. En lille, dejlig Unge paa et Par Aar, brun af Sol og maaske ogsaa af Snavs, med brune Øjne og en Baskerhue skævt paa Hovedet, og han sad paa sin Hale i det grønne Græs og saa aldeles stum af Forbavselse op paa alle de Syngende, og han havde Munden aaben og en lille stumpende Overlæbe og var bare en af dem, der skal synge om Danmark, naar vi ikke gør det mere.

Saa gik det mod Slutningen af den Dag. Vi sang »Der er et yndigt Land«, Hye-Knudsen fik Blomster, og da Titusinder spredtes, saa smeldede *Flaget*, og Københavnerne, som havde staaet op i henimod tre Timer, de sang, lige saa længe Musikken naaede dem. Og saa var det ved at være forbi med Søndagen, og Sporvognene ved at revne af Trængsel igen. I Dag skal det nok hænde her og der ved Drejebænken og Kontorpulten, at Tankerne flygter fra Arbejdet nogle Sekunder, mens Danmarks Toner lyder i Øret, og da vil maaske ogsaa

det Haandtryk, København og alt Landet derude gav hinanden i Gaar, kunne fornemmes endnu.

Ja, saa er det Hverdag, og vi er i Gang igen — i Danmark.«

»Arbejdersangeren« bragte følgende 2 Artikler:

»Danmarks Sangerstævnet.

Søndag den 1. September 1940 blev en historisk Dag for Sengen i Danmark, thi ingensinde før har vort Land, ja maaske ingen Nation i Verden, forholdsvis saa talmæssigt samlet sig om Sengen, som Tilfældet blev denne Dag — det var Danmark, der sang!

Gennem de tilsendte Oplysninger fra 208 officielle Sangstævner Landet over var det samlede Deltagerantal 738.794, men hertil kommer alle de Stævner, hvorfra Oplysninger savnes, (bl. a. Rønne med ca. 7000 Deltagere), ligesom ingen Meddelelser foreligger fra de utallige Sygehuse, Alderdomshjem, Forsamlingshuse, Skoler o. l. eller alle de tusinde Hjem, hvor man havde arrangeret Fællessang eller gennem Radioen deltog i Sengen.

Det er saaledes umuligt at give et blot nogenlunde Overblik af Deltagerantallet, men drister man sig til at vurdere Deltagelsen til ca. 1½ Million, bliver dette vist ikke meget galt, og det vil sige, at mere end hver 3die Dansker havde fulgt Opfordringen til at mødes i Sengen denne Dag.

Tidens Alvor og de tunge Byrder, der i Dag knuger vor Nation, har givet den væsentlige Aarsag til dette kæmpemæssige Opbud, og det var saaledes, at man gennem denne Fællessang følte en Udløsning for alt det tunge, der laa os paa Sinde, følte den under de nuværende Forhold stærkt vakte Fællesfølelse styrkes og gro, thi her mødtes Borgere af alle Samfundslag, besjælede af de samme Følelser og Tanker, i et enigt Udtryk for Kærlighed til deres Land og i Viljen til fælles at bære kommende Byrder.

Uden de mindste Gnidninger eller Demonstrationer af nogen som helst Art forløb dette Danmarks Sangstævne saa typisk og godt svaerende til dansk Kultur og Mentalitet — at Sengen har skuret fælt i visse i dansk Politik betydningsløse Elementers Øren maa staa som et Udtryk for disses Opfattelsesevne og saakaldte »Fædrelandskærlighed«.

Forud for den 1. September havde mange danske Byer afholdt deres lokale Stævner, og overalt var Befolkningen mødt talrigt op. Som en stærkt om sig gribende Bevægelse forplantede den sig fra Ideens Morderby, Aalborg, hvorfra Initiativet ved Formanden for Arbejdersangkorene, Konditor Anker Møller, var taget, over det ganske Land.

Anker Møller fortjener stor Anerkendelse for det tagne Initiativ, og han havde vel aldrig drømt om en saadan Udvikling.

Rundt om i Landet har Arbejdersangkorene været i Teten for disse Arrangementer, saaledes ogsaa i København, hvor De samvirkende københavnske Arbejdersangkor tog Initiativet og straks fik begejstret Studenter-Sangforeningen for Ideen, hvad der resulterede i et værdifuldt og upaaklageligt Samarbejde disse to Sanggrupper imellem, ikke mindst i Forbindelse med den store Danmarks Sangdag Søndag den 1. September. Studenter-Sangforeningens Formand, Landsretssagfører Viggo Friderichsen, der iøvrigt var Fader til Ideen om, at hele Landet paa samme Tid mødtes i Grundtvigs: Moders Navn er en himmelsk Lyd, skriver efter dette Samarbejde bl. a.:

Kære A. C. Poulsen!

Tak for Deres første Opfordring til at være med til vores store fælles Opgave og for Deres senere storartede Medarbejderskab; heldigvis havde vi det saadan, at vi kunde baade rose og kritisere hinanden uden Misforstaaelse, og den Fordeling af Arbejdet — der var kæmpestort, og som vi i vore Samtaler ganske af os selv fandt ud af, kan man vist kun karakterisere som ideel; saa ganske fri for Mistro og personlige Fornemmelser af enhver Art.

Med venlig Hilsen

Deres hengivne

Viggo Friderichsen.

Den danske Arbejdersangerbevægelse har saaledes haft stor Ære af den Sangvækkelse, der i en svær Tid gik gennem vor Nation, og som forhaabentlig ikke er en midlertidig Foreteelse.

Frem i Tiden vil Sangen sikkert, helt anderledes end tidligere, dominere ved vore Sammenkomster og Koncerter, og ikke mindst indenfor vore egne Rammer skal vi af alle Evner bidrage til at holde den nyvakte Interesse vedlige — det vil ogsaa blive til Gavn for dansk Arbejdersangerbevægelse.«

»Arbejdersangerne og Alsangen.

Naar de danske Arbejdersangere gik saa kraftigt ind for Alsangen, som Tilfældet blev, skyldes dette ikke en pludselig Ændring i Arbejdersangernes Idé, men en af Tidens Alvor opstaaet Udvikling, der bl. a. ogsaa havde Bud til hele Arbejderklassens nationale Indstilling.

Paa Baggrund af Tidens Byrder og Krav til det danske Folk var Samlingsregeringen med Repræsentanter for de store politiske Partier blevet dannet for i Fællesskab at imødegaa bestaaende og kommende Vanskeligheder, Særinteresser maatte i mange Tilfælde vige til Fordel for det livsvigtige Samarbejde, og alle Partier maatte bringe Ofre.

Men Regeringen førte her an i en Politik, der havde Bud til alle

Befolkningslag, og som manede til Samarbejde og Samling og til fælles at bære Tidens Byrder og slaa Kreds om vort danske Hjem.

Med Tidens Vanskeligheder voksede naturligt Kærligheden til vort Land, ligesom Fællesfølelsen i vort Folk styrkedes, og da Alsangen samlede det danske Folk om de rige danske Sangskatte, fik man et synligt Bevis herpaa.

Ved et Tilfælde fandt man her den Form for et moralsk Samarbejde, der bedre end noget andet evnede at samle hele Folket i Fællesfølelsens Aand.

Man bør i denne Forbindelse erindre, at Alsangen var en ny dansk Foreteelse, og at Arbejdersangerne saaledes ikke sluttede sig til en ældre, af andre Samfundskredse tidligere praktiseret Idé, men tværtimod i mange af Landets Egne kom til at staa som Foregangsmænd og Initiativtagere.

Og at Arbejdersangerne her greb rigtigt an ved sin Stillingtagen til Alsangen bevises bedst derved, at hele den øvrige Arbejderbevægelse ved alle sine efterfølgende indendørs Sammenkomster og Festligheder som et fast Led paa Programmet havde Al- eller Fællessang.

Den danske Arbejderklasses Kærlighed til Land og Folk er ikke af ny Dato, den har altid bestaaet, idet dens Kamp har været baseret paa Retfærdighed og Velfærd for hele det danske Folk, men den er først gradvis blevet synlig, efterhaanden som de ved Arbejderorganisationernes Indsats for Arbejderklassen opnaaede Goder sporedes, og den sociale Udvikling er skredet frem. Og ved Krigens Udbrud var det virkelig saaledes, at man, trods det at Arbejderklassen endnu havde mange uopfyldte Ønsker, havde Lov til at betragte Danmark som hele Folkets Fælleseje.

Alsangen havde desaarsag en god Jordbund i det danske Folk, og den har ogsaa Fremtiden for sig, men maa altid tilrettelægges saaledes, at hele Befolkningen naturligt kan samles om den i Fællesskabets Aand.

Naar det gælder om at vække Nationens Interesse og Kærlighed til den danske Sang, bør derfor ogsaa de danske Arbejdersangere være at finde aktive.

Arbejdersangernes første Formaal er som hidtil at styrke Interes- sen for Sangens agitoriske Betydning indenfor Arbejderbevægelsen, og med dette Formaal for Øje vil vi fremdeles tilpasse vort Virke.

Ved Arbejdernes egne Arrangementer skal vore friske og fængende Arbejdersange klinge som hidtil, og naar Offentligheden og Autori- teterne kalder paa os, skal vi møde med et Repertoire, der er tilpasset Anledningen.

Vi tror paa en kommende Verden, hvor Folkene i Modsætning til det Krigsragnarok, vi nu oplever, i Frihed og Fordragelighed og paa

et retfærdigt Grundlag kan samarbejde til Gavn og Ære for Menneskeheden og dens Kultur, og i Bestræbelserne herfor vil vi danske Arbejdersangere altid være at finde, men derfor er vi ikke fædrelandsløse.

A. C. Poulsen.«

I September 1940 overtog Komponisten Oskar Gyldmark Overdirigents hvervet i De samvirkende københavnske Arbejdersangkor. — Efter Louis Clausens betydningsfulde Indsats i S sammenslutningen gennem mange Aar fik Oskar Gyldmark en tung Arv at løfte. Men det skal med det samme siges, at bedre Mand til at overtage denne Post end netop Oskar Gyldmark fik man ikke let.

I den korte Tid, Gyldmark har virket som Overdirigent, har man allerede adskillige Gange faaet Beviser for, hvilke rige Evner baade som Musiker og Sangpædagog denne Kunstner besidder. Ved sin klare, koncise Forklaringsteknik og sit Musikkundskab har han alle Betingelser for at bringe Arbejdersangerne frem paa det højeste Korsangstade, der kan bibringes disse.

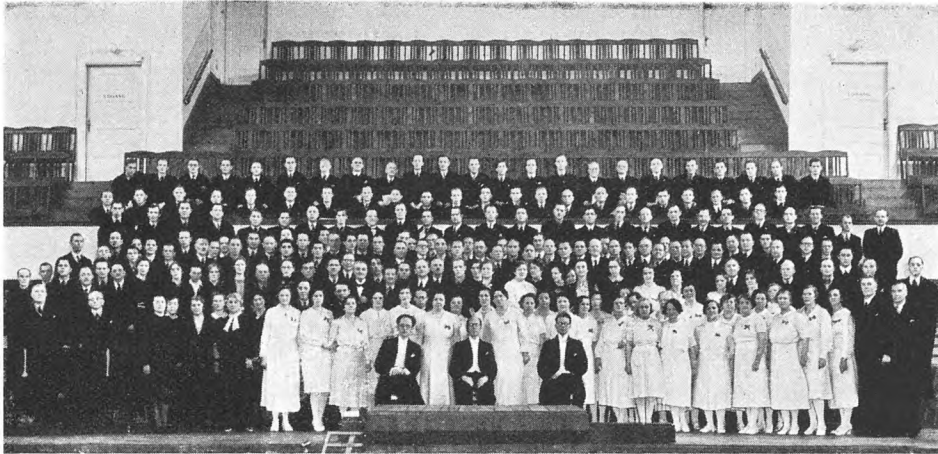
Blandt Arbejdersangerne er Oskar Gyldmark meget populær, alle værdsætter de hans rige Evner og beundrer hans vennesæle og joviale Optræden. Mange store Opgaver har Oskar Gyldmark allerede løst, og med ham som musikalsk Leder ser vi Fremtiden fortrøstningsfuld i Møde.

Den 27. Oktober medvirkede D. s. k. A. ved Socialdemokratisk Forbunds Kæmpemøde i Forum. Her blev holdt et stort Agitationsmøde, der var saa stærkt besøgt, at ogsaa Tivolis Koncertsal straks blev lejet, da det viste sig, at Folk paa langt nær slet ikke kunde faa Plads i Forum, og dog maatte mange Tusinder tage hjem igen, da det var umuligt at opdrive Pladser. Festen i Forum bød paa Talere, Musik- og Solistnumre samt Alsang. Ved Alsangen medvirkede D. s. k. A. med 400 Sangere fordelt mellem Publikum.

I November optoges Forhandlinger mellem Dansk Sangerforbund og Arbejdersangkorenes Landsforbund med et fremtidigt Samarbejde for Øje vedrørende Spørgsmaal, der kunde have fælles Interesse for de to Landsforbund. Som et første Resultat heraf vedtog man at anbefale

Oskar Gyldmark.

Fællesprøven i Idrætshuset 9. Februar 1941.

begge Forbunds Kor fremtidigt at afholde en aarlig »Sangens Dag« som Propaganda for Korsangen i Danmark. Denne Dag skulde finde Sted hvert Aar den første Søndag i September og skulde samtidig finde Sted over hele Landet.

Den 9. Februar 1941 afholdt D. s. k. A. en Koncertmatiné og Films-fremvisning i Idrætshuset med Titlen: Kender du dit Land?

Ved »Social-Demokraten«s billige Koncerter i Tivolis Koncertsal medvirkede denne Sæson 7 Korgrupper à 75 Sangere.

Paa Initiativ af De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, og i Samarbejde med De samlede Sangforeninger af 1859 (Dansk Sangerforbund) og Københavns Folke-Musikskole, arrangeredes Søndag den 16. Marts et Alsangstævne, hvortil Udgifterne afholdtes af Københavns Kommune. Det blev en straalende Succes, og Samarbejdet mellem de arrangerende Foreninger var saa ideelt som tænkes kan, gennempræget af Viljen til at skabe et Alsangstævne i Fællesskabets Aand.

Som Hovedtalere medvirkede Professor Hal Koch og Københavns nye Sangkonsulent Rudolf Grytter velvilligt. Førstnævnte talte om dansk Fællesfølelse og sidstnævnte om den danske Sang, begge Foredrag var ypperlige og lønnedes med fortjent Bifald. Københavns Koncertforening under Ledelse af Kapelmester Martellius Lundquist ydede den musikalske Indsats. Overdirigenterne Anders Rachlew og Oskar Gyldmark ledede Fællessangen.

I Velkomsttalen udtalte A. C. Poulsen bl. a. efter at have budt Velkommen og takket Københavns kommunale Myndigheder og de Assisterende:

»Ved Sommerens store Alsangstævner vakttes der i det danske

Folk hidtil slumrende, værdifulde Følelser, der blev til stor Gavn for den Fællesskabets Aand, Tiden krævede, ligesom de styrkede Kærligheden til vort Land og vore rige danske Sangskatte.

Alsangen er en Hjertesag, og den vil altid staa som en naturlig Udløser for et Folks Følelser. Alsangen bør derfor ikke alene dyrkes, naar Alvoren og Modgangen møder os, men ogsaa i lyse og lykkelige Dage; men en Livsbetingelse for Alsangens fortsatte Trivsel er, at den tilrettelægges saaledes, at alle Befolkningslag naturligt kan samles om den, i modsat Fald gaar man imod Alsangens Aand: Fællesfølelsen, og da vil Interessen for Alsangen uvægerligt før eller senere dø hen.

Danske Kvinder og Mænd: Vi lærte meget af Tiden, lad denne Lære præge vor Gerning i Fremtiden, ogsaa saaledes, at Sangen altid maa samle os og blive til Gavn for vort Folk og dets Kultur, for Frihed og Retfærdighed for alle Samfundslag, — ogsaa naar Danmark igen oplever sollyse Dage.«

De 2600 Adgangskort til det ypperlige Stævne var bogstavelig talt revet bort, og mange maatte desværre gaa forgæves.

Korsangen oplevede nu en Renæssance, og for at udnytte denne udsendte Arbejdersangkorenes Landsforbund følgende Opraab til danske Arbejdersangkor, der endnu stod udenfor Landssammenslutningen:

Til danske Arbejdersangkor!

Sangen har slaet Rødder i det danske Folk. Alsangbevægelsen er et Udtryk for dette. Intet har som Sangen kunnet samle Folket i en tung Tid.

Indenfor Arbejderbevægelsen hersker et rigt Sangliv baade i Samvirksomheden: Arbejdersangkorenes Landsforbund, der i Dag omfatter 86 Kor med over 2200 Sangere, og i de Arbejdersangkor, der staar udenfor denne Sammenslutning.

Det er Samling, der præger Dagen i Dag. Og vi mener, Tiden nu er inde til, at alle Arbejdersangkor samles.

Ikke blot ved Arbejderbevægelsens egne Arrangementer har der været Bud efter de samvirkende Arbejdersangkor, men ogsaa udenfor disse Rammer har man kaldt paa Arbejdersangerne, f. Eks. i København ved Industriforeningens 100 Aars Jubilæum, Dansk Forfatterforenings Velgørenhedsfest i Tivoli, Mindefesten for Billedhuggeren Thorvaldsen paa Københavns Raadhus, Alsangstævnerne i Fælledparken og andre større Koncerter og Stævner, og paa lignede Vis har Korene i Provinsbyerne virket ved lokale Arrangementer.

Store Opgaver kan kun løses i Samling. Vi mener, Tiden nu er inde til denne Samling af alle danske Arbejdersangkor, ikke en Samling, der griber ind i de enkelte Kors eget Initiativ og Selvstændighed, men

en Samling, der manifesterer sig i, at vi kan møde med *alle* Arbejdersangere, naar der kaldes paa os.

Lad os skabe denne store Samling og gøre det *nu* — til Gavn for dansk Korsang og til Gavn for dansk Folkesang i det Hele.

For Arbejdersangkorenes Landsforbund:

A. C. Poulsen,

Formand

Ovenstaaende Opraab tiltrædes af:

Th. Stauning,
Statsminister

Viggo Christensen,
Overborgmester.

Erik Abrahamsen,
Professor i Musikvidenskab ved
Københavns Universitet.

Alsing Andersen,
Formand for Socialdemokratiet.

Laur. Hansen.
Formand for De samvirkende
Fagforbund.

H. P. Sørensen,
Chefredaktør ved Social-
Demokraten.

Harry Søiberg,
Formand for Dansk Forfatter-
forening.

Knudåge Riisager,
Formand for Dansk Komponist-
forening.

Ravn-Jensen,
Direktør for »Koda«.

Hedtoft-Hansen,
Folketingsmand.

Chr. Christiansen,
Forretningsfører for Arbejdernes
Oplysningsforbund.

Oskar Gyldmark,
Komponist.

Ludvig Christensen,
Formand for Arbejderbevægelsens
Erhvervsraad.

Robert Nielsen,
Formand for Arbejdernes Fælles-
organisation i København.

Oskar Hansen,
Forfatter.

Resultatet udeblev heller ikke. Mange Kor indmeldte sig, i særlig Grad var dette Tilfældet i København.

»SANGENS DAG«

Søndag den 7. September 1941 oprandt den første »Sangens Dag« i Danmark. Forberedelserne her i København havde været store, værst havde det været med at ordne den økonomiske Side af Sagen, men ogsaa det lykkedes. Ved Fællesprøverne, hvor Sangerne fra De samlede københavnske Sangforeninger af 1859 og De samvirkende københavnske Arbejdersangkor var mødt mandstærkt op, herskede den bedste Stemning, og de sanglige Resultater tegnede godt. Den store Musiktribune i Fælledparken, hvorfra Koncerten fandt Sted, var festligt flag-smykket, og efterhaanden samledes ca. 20,000 Tilhørere paa den store Plæne foran Tribunen. Programmet gengives Side 136.

Af Pressens Udtalelser efter Koncerten skal følgende anføres:

Social-Demokraten: »... og det var Sang, dansk og skøn, der i videste Forstand gennem Radio gav Genlyd Landet over. Der var baade Stemning og Bevægelse i den store Tilhørerskare. Vore Sangere fik bekræftet, at Sangglæden lever stærkere end nogensinde, og der var forrygende Bifald. Sangens Dag fik Succes i sin Start, og Æren herfor er ligefuldt de herlige Sangeres og de dygtige Korlederes.«

SANGENS DAG . 7. SEPTEMBER 1941

Velkomst ved *A. C. Poulsen*, Formand for De samvirkende københavnske Arbejdere Sangkor

DE SAMLEDE KØBENHAVNSKE SANGFORENINGER AF 1859 OG K. F. U. M.-SANGERNE

Overdirigent: *Anders Rachlew*

Carl Nielsen Du danske Mand
Aksel Agerby Stille Hjerter, Sol gaar ned
Oskar Gyldmark Ved Vesterhavet
Jysk Folkemelodi Go' Javten

DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERE SANGKOR

Overdirigent: *Oskar Gyldmark*

Østby Saadan er Danmark
P. E. Lange-Müller Kornmodsglansen
Oskar Gyldmark Danmark, hør dit Hjerter slaar
Carl Nielsen Havet omkring Danmark

FÆLLESKORENE

Overdirigent: *Anders Rachlew*

Edv. Grieg Sangerhilsen
Oluf Ring Spillemandene

Overdirigent: *Oskar Gyldmark*

Niels W. Gade Morgensang af „Elverskud“
A. Paulsen Naar Fjordene blaaner

Afslutning ved *Chr. Weile*, Formand for De samlede københavnske Sangforeninger af 1869

Oskar Gyldmark Sangerhyldning

Politiken: »Det var i Gaar Sangens Dag i Danmark, og en Mangfoldighed af prægtige Mandsstemmer løftede sig til brusende Fællessang, bl. a. i Fælledparken, hvor de københavnske Sangere afholdt et enestaaende Sangerstævne. Mange Tusinder af Københavnerne samledes i Solskinnet uden om den store Tribune og lyttede til Sangen, der naaede sit Højdepunkt, da 800 Mandsrøster forenedes i Griegs: Sangerhilsen. Programmet indeholdt en Række af vore bedste og mest kernefulde danske Sange. Højtalere sørgede for, at Sangen naaede viden om. Fælleskorenes 800 Mandsstemmer gav Stævnet Glans af det usædvanlige, og de tusindtallige Tilhørere var meget taknemmelige for denne kunstneriske Ydelse og sagde Tak med varmt Bifald.«

»Sangens Dag« 7. September i Fælledparken.

Aftenbladet: »Sangens Dag i Gaar formede sig her i Byen som et storstilet Sangerstævne i Fælledparken, hvor Tusinder af Mennesker var forsamlet foran den flagsmykkede Tribune. Sangere fra over 40 Sangkor deltog, saa man tør sige, at Stemmerne kunde høres ud over hele Fælledparken.«

Berlingske Tidende: »Allerede længe før Koncerten, som forøvrigt transmitteredes af Statsradiofonien, skulde tage sin Begyndelse, stime Folk mod Tribunen. Fra alle Indgange trak Menneskestriben sig over de store Plæner. Sangernes hvide Huer gav Mængden et festligt Præg. Det blev en virkelig Fest, de københavnske Sangkor bød paa, og utvivlsomt tillige en god og sund Propaganda for Korsangen som samlende og folkeopdragende Moment.

De københavnske Sangere havde Ære af Korstævnet i Gaar; de fortjener ogsaa at faa Glæde af Sangens Dag, for det er rigtigt, hvad A. C. Poulsen sagde i sit Indledningsord: der er alt for faa Danskere, som tilfulde kender den Glæde og det Sammenhold, Sangen skaber hos sine Udøvere, selv om de sidste Tider har faaet Sangen til at klinge stærkere i Danmark. Den maa komme til at klinge endnu stærkere: Sangforeningerne er parate til at modtage endnu mange flere Medlemmer.«

Den 14. December overværede Formanden Studenter-Sangforeningens Aarskoncert og deltog som Indbudt i det efterfølgende Rusgilde, det vil sige: Optagelsesceremonien for Aarets Studenter-Sangrusser. Blandt Talerne var A. C. Poulsen, der bragte følgende Hilsen fra de danske Arbejdersangere:

»Højtærede Rektore, Medgæster og Studentersangere!

Paa De samvirkende københavnske Arbejdersangkors og Arbejdersangkorenes Landsforbunds Vegne er det mig en Glæde at overbringe Studenter-Sangforeningen vor hjerteligste Hilsen ved denne deres største Fest.

Koncerten i Dag har yderligere bekræftet, at Studentersangerne paa Korsangens Omraade staar i højeste Klasse, vel har de 2300 danske Arbejdersangere Landet over vanskeligt ved at naa samme Teknik og Fuldkommenhed, men vi nedlægger dog et maalbevidst Arbejde for at dygtiggøre os i Korsangen, og store Resultater har vi allerede naaet, og ad den Vej vil vi fortsætte med Studentersangforeningen som Forbillede. Hvad enten vi er Studenter- eller Arbejdersangere har vi dog samme Maal, nemlig dette gennem vor Sang at bane Vej for Frihed og Fordragelighed mellem Menneskene, og her vil vi aldrig give op.

Naar jeg imidlertid her i Aften særlig fyldes med Glæde ved Samværet, er det i Erindringen om det ideelle Samarbejde mellem københavnske Studenter- og Arbejdersangere ved Sommerens store Alsangstævner i 1940, hvor vi sammen paa en værdig Maade i en skæbnesvanger Tid samlede det danske Folk om den danske Sang og gennem denne vakte hidtil slumrende Følelser i vort Folk. Thi denne Oplevelse, der som intet andet formaaede at samle hele den danske Nation i Fællesskabets Aand, blev et synligt Bevis paa Sangens undergørende Magt. I Erkendelse heraf bør vi Studenter- og Arbejdersangere derfor med øget Kraft fortsætte vor kulturelle Gerning.

Ikke alene paa nationalt Grundlag skal vi dog virke, thi ogsaa paa det skandinaviske Omraade har vi rige Erfaringer om Sangens Værdi. Intet har som Sangen kunnet forbrødre vore Nationer, og ubrydelige er de Venskabsbaand, der fulgte Sangens Kølvand, naar Studenter- og Arbejdersangere gæstede de skandinaviske Lande indbyrdes.

Lever vi end i en Mørketid, vil Solen dog en Dag igen bryde igennem, og vi ved, at vore Venner i de øvrige nordiske Lande med samme Glæde og Forventning som vi ser hen til denne Lysets Tid, og at vi, naar den kommer, hærdede og med forøget Styrke da vil genoptage dette Forbrødringsarbejde, der blev os saa værdifuldt. Vi vil fortsætte med at bringe Sangen ud til alle Samfundslag i vort Folk, tolkende vore Følelser for Retfærdighed og Fordragelighed og dermed med-

virke til at styrke den Fællesskabets Aand, Tiden vakte. Hver Sanger maa imidlertid gøre sin yderste Indsats, Tiden og Sagen forpligter os dertil, Troen paa os selv og den kommende Tid maa fylde os, men gør den det, og gør vi en Indsats ud fra denne Overbevisning, da er Fremtiden ogsaa vor.

Jeg lykønsker Aarets Russer til Optagelse i Studenter-Sangforeningen og dermed til den lykkelige og glædesfyldte Gerning, der dér venter dem.

Endnu en Gang beder jeg Studenter-Sangforeningen modtage Arbejdersangernes Hilsen og udtaler til Slut Haabet om, at vi ogsaa i Fremtiden maa udføre vor Gerning i Retfærdighedens og Fordragelighedens Aand til Gavn og Ære for vort Land.

Jeg beder Dem alle forene Dem med mig i et Leve — Sangen! og i Ønsket om, at vi atter snart maa mødes med vore skandinaviske Sangerbrødre.«

Det svundne Aar havde været et af Sammenslutningens mest arbejdsfyldte, og som et Udtryk herfor taler Formandens Aarsberetning paa Generalforsamlingen den 8. Marts 1942. Formanden udtalte ifølge »Arbejdersangeren« bl. a. her:

»Danmark har nu i snart 2 Aar levet under uønskede Forhold, Forhold der i høj Grad har virket hæmmende paa alt Foreningsliv, og Forhold, der har krævet den største Hensyntagen og Tilpasningsevne, om man da vilde gaa uskadt gennem Krisen.

Det er givet, at indenfor den danske Arbejdersangerbevægelse virkede disse Forhold ogsaa hæmmende, og paa mange Omraader maatte vi helt se bort fra Fortidens Idealer, og ligesom alle andre tilpasse os Tiden.

Ser vi imidlertid paa Resultaterne af denne vor Nyorientering og Tilpasning, har vi kun Grund til at være tilfredse, thi de Veje, vi for snart 2 Aar siden tiltraadte og det sidste Aar har fulgt, har saavel sangligt som moralsk og økonomisk styrket vor Organisation.

Den Haand, vi Arbejdersangere udtrakke til Samarbejde med andre Sangerorganisationer i Danskhedens Aand, var ærlig og redelig, den var et Udslag af Tidens Krav om Samling som det bedste Middel til at imødegaa Tidens Vanskeligheder i Erkendelse af, at Samling betyder Styrke, og jo stærkere en Nation staar, desto mindre Jordbund levnes til de politiske Chancemagere, der kun har Muligheder for at hævde sig i Tilfælde af Folkets Splittelse. Kan vi gavne Danskheden og Arbejderbevægelsen med vor Sang, og det kan vi, skal vi sætte alle vore Kræfter ind. Vi har Rod i dansk Arbejderbevægelse, og der vil vi altid være at finde.

At vi valgte den rette Kurs, viser Kendsgerningerne; saaledes har D. s. k. A. i Aaret, der svandt, haft en Tilvækst paa 7 nye Kor, saaledes at vi i Dag mønstrer 909 Sangere fordelt i 34 Kor.

Det store Agitationsarbejde, som Korene saavel som S sammenslutningen har optaget, har baaret rige Frugter i Form af øget Tilgang til Korene, saaledes har bl. a. Damekoret »Lyria« øget sit Medlemsantal fra 25 til 40.

En Fabriks Personale i Valby har anmodet om at faa Bistand til Oprettelse af et blandet Kor, og endelig har der været ført Forhandlinger med en Arbejderklub i Lillerød om Start af et Mandskor. Sidstnævnte Kor begynder den 26. ds. med 20 Mand og vil med det samme søge Tilslutning til den sjællandske Provinscentralisation. I Ballerup afholdt det stedlige Kor et Agitationsmøde med Bistand fra Landsforbundet og Sporvejsfunktionærernes Sangforening; Resultatet blev en Fremgang paa 100 pCt. eller fra 15 til 30 Sangere. Søndag den 15. Marts afholder »Overbyes Minde« en »Sangens Fest for Unge og Gamle« i Gentofte, med Underholdning — fælles Kaffebord og Dans; hertil er gratis indbudt 80 Gamle fra Gentofte Kommune, og allerede en Uge før har man udsolgt til denne Fest. Alle disse Agitationsformer tjener til Vejledning for vore Kor, der ligesom S sammenslutningen bør fortsatte Agitationen. Vort første Maal: 1000 Medlemmer i D. s. k. A. vil da snart kunne naas.

Med vore smaa Midler er det, skønt vi ingen indtægtsgivende Arrangementer har haft, lykkedes os at forbedre vor Status — en god Hjælp hertil er Fællesorganisationens Tilskud paa Kr. 250,00. Byggefondet er steget fra Kr. 731,47 til Kr. 1021,16.

Administrativt har vi virket som noget tidligere Aar; der har saaledes været afholdt 10 Forretningsudvalgs- og 7 Repræsentantskabsmøder; desforuden et Sangudvalgs- og 1 Dirigentmøde. Hertil kommer de forskellige Lejligheder, hvor enten hele Forretningsudvalget eller enkelte af disse har deltaget i Møder eller paa anden Maade har repræsenteret S sammenslutningen.

Søndag den 16. Marts havde vi, i Forbindelse med De samlede københavnske Sangforeninger af 1859 og Københavns Folkemusikskole arrangeret Alsangstævne i Raadhus hallen. Professor Hal Koch og Sangkonsulent Grytter talte. Magistraten afholdt Udgifterne. Det blev et udmærket Stævne, og vi havde en god Presse. Imidlertid lærte vi her, at Alsangstævner hører Sommeren og Friluft til.

1. Maj medvirkede 6 Korgrupper paa tilsammen 300 Sangere af vor S sammenslutning ved Fællesorganisationens Majfester i 6 af Byens Selskabslokaler.

I Juni forhandlede vi med Studenter-Sangforeningen om i Fællesskab og sammen med »1859« at arrangere et Alsangstævne i Fælled-

parken. Efter at have indhentet Oplysninger fra forskellig Side enedes man om at udskyde Tanken.

I Juli optog Landsforbundet Forhandlinger med Dansk Sangerforbund om »Sangens Dag«. Den blev berammet til at afholdes første Søndag i September hvert Aar, og paa denne Dag skulde begge Forbunds Kor lokalt arrangere fælles Korsangstævner i Landets forskellige Byer som Agitation for Korsangen herhjemme.

2. August afholdt vi Møde med vore Dirigenter for at interessere disse for en Indsats for »Sangens Dag«, og iøvrigt animere deres Interesse for hele vor Virksomhed, særlig med Henblik paa vort forestaaende 25 Aars Jubilæum og Landssangerstævnet i 1944.

7. September oprandt »Sangens Dag« og blev en stor Succes, saavel sangligt som agitationsmæssigt — over 500 københavnske Sangere medvirkede. — Hele Pressen var enig om at fremhæve denne Præstation som noget udover det almindelige, Sangerne og de to Overdirigenter til stor Ære. Udgifterne dækkedes ved Transmissionsafgift og Annoncer i Programmerne.

18. September afholdt vi Sangudvalgsmøde, hvor vi udtog de Sange, vi for Tiden mente burde ligge som fast Repertoire indenfor D. s. k. A.

14. December overværede Næstformanden, E. Christensen, og jeg Studenter-Sangforeningens aarlige Koncert, og jeg deltog i det efterfølgende Rusgilde, som blev en stor Oplevelse. Betydningen af dette Tillidsforhold mellem Studenter- og Arbejdersangere bør ikke underkendes.

I Januar afholdt vi Møde med Forretningsudvalget for de sjællandske Arbejder-Sangforeninger om Fællesstævnet i København den 5. Juli i Aar. Samme Maaned deltog jeg i et Møde paa Wivex med Danske Folkekors Ledelse og Repræsentanter fra sanginteresserede Kredse i København om Danske Folkekors paatænkte Stævne i København den 13. og 14. Juni.

Kordirigentforeningens Formand, Hr. Organist Alf. B. Pedersen, har forhandlet med mig om Arbejderkorenes Stilling til Konkurrence-Korsangstævnet; jeg præciserede vor Stilling hertil og betonedede Ønskeligheden i, at der havde været ført konkrete Forhandlinger med de stedlige Sangerorganisationer, ligesom jeg gjorde opmærksom paa, at en gruppevis Inddeling af Korene efter disses Deltagerantal sikkert havde været en klog Foranstaltning. Jeg benyttede Lejligheden til at anmode Hr. Pedersen om indenfor Kordirigentforeningen at gøre de af Foreningens Medlemmer, der havde Kor hos os, interesserede i vort Arbejde. Imidlertid lovede jeg at stille vore Kor frit overfor Spørgsmaalet om Deltagelse.

Kordirigentforeningens Formand var tilfreds med den Stilling, vi indtog til Konkurrencen, og med Hensyn til Dirigenternes Interesse

for vor Virksomhed fandt han det naturligt, at denne var saa stor som mulig, thi Kordirigentforeningen ønsker kun at være med i det store Arbejde, som f. Eks. D. s. k. A. saa virksomt og med stor Succes ogsaa yder en Indsats for, i fuld Erkendelse af, at Tidens Behov er positivt Arbejde i Enighed med alle, som forstaar og handler efter dette, og ikke negative Splittelser ved Uenigheder om sekundære Spørgsmaal.

For at sikre os økonomisk til D. s. k. A.s 25 Aars Jubilæum har vi rettet Henvendelser til Carlsbergs Mindelegat for Brygger I. C. Jacobsen og til Tuborg Bryggeri. Henvendelserne har resulteret i, at vi fra Carlsberg har faaet Kr. 3000,00 som Støtte til Udgivelsen af et Festskrift og fra Tuborg og Kongens Bryghus andre Kr. 3000,00 som Støtte til Jubilæumskoncerten. Denne Hjælp er meget betydningsfuld for os og muliggør, at Jubilæumskoncerten nu kan tilrettelægges paa en saadan Maade, at den vil savne Sidestykke indenfor D. s. k. A.s Historie.

Naturligvis vil vi ogsaa forsøge en Henvendelse til Arbejdernes Bryggeri Stjernen og haaber herfra at faa Støtte som Hjælp til vore arbejdsløse Kammeraters Deltagelse i Jubilæumsfesten.

Resultaterne indenfor Landsforbundet i det sidste Aar viser sig at være lige saa store og glædelige. Saaledes indmeldte i Maj De samvirkende sjællandske Provins-Arbejdersangforeninger sig i Landsforbundet med 252 Sangere; dette i Forbindelse med Medlemstilgangen, særlig i København, udvirkede, at Landsforbundets Medlemsantal steg fra 1950 til 2450 (dette Tal er allerede overskredet med 70) og Korenes Antal fra 73 til 91.

Forbundets Henvendelse til Fagforbundene resulterede i et Tilskud paa Kr. 1000,00. Den kulturelle Fonds Tilskud blev forhøjet fra Kr. 4050,00 til Kr. 4350,00, hvilket Beløb vi paa Grund af Stigningen i Medlemsantal og D. s. s. P. A.s Tilmeldelse har søgt forhøjet til Kr. 4850,00.

Sangerbladet, hvis Oplag nu er paa 3000 Ekspl., tilstilles nu gratis alle Korene Landet over i Medlemsantal; dette er blevet muliggjort ved Tegning af bidragydende Abonnenter, der har givet os en Indtægt paa Kr. 2000,00, ligesom Annoncetegningen har indbragt andre Kr. 2000,00.

Det er givet, at denne store Støtte har været os en kær Hjælp, der samtidig tør betragtes som et Bevis paa Offentlighedens og Autoriteternes Anerkendelse af vor Virksomhed og dens kulturelle Værdi.

De Veje, Landsforbundet anviste, og som senere er fulgt af alle Korene Landet over, har saaledes vist sig at være til stor Gavn og Ære for os, men uden Loyalitet, Tro og fælles Vilje var vi ikke naaet hertil.

For D. s. k. A.s Vedkommende retter jeg da i Dag en oprigtig Tak

for godt Medarbejderskab i Aaret, der svandt; dette gælder for saavel Forretningsudvalg som Repræsentantskab, og jeg beder Jer viderebringe denne Tak til Sangerne og Dirigenterne ude i Korene.

Vi ligger nu med store Opgaver foran os — lad os løse dem paa en værdig Maade:

1. Modtagelsen og Sangstævnet med vore sjællandske Kammerater den 5. Juli,
2. »Sangens Dag« med Dansk Sangerforbund i September,
3. Velgørenhedskoncert i Efteraaret,
4. D. s. k. A.s 25 Aars Jubilæumskoncert i Februar 1943, og
5. Landssangerstævnet i 1944 her i København.

Alle disse Opgaver kræver, at vi koncentrerer os om Sangrepertoiret, efterhaanden som det fremkommer. Fra Ledelsens Side vil der blive taget størst muligt Hensyn, saaledes, at hvor vi kan gøre det, vil vi benytte Repetitionsrepertoire.

Maatte Tiden være os gunstig til disse Arrangementers Gennemførelse, saaledes at de maa blive saa berigende og værdifulde for os og Sangen, som vi ønsker det.

En første Betingelse herfor er, at vi stadig styrker Samarbejdet indenfor vore Rækker. Om vi blot kendte vor egen Styrke og vilde udnytte den, kunde intet paa Korsangens Omraade herhjemme komme ved Siden af os. Om jeg blot kunde gøre alle Jer Bestyrelsesmedlemmer dette begribeligt, faa Jer til at gaa hjem i Korene og med alle Evner arbejde for Jeres Sammenslutning, I vilde da komme til at se Resultater, der i højeste Grad vilde forbavse.

Svære er de Forhold, vi arbejder under, men jeg ved i Dag nordiske Sangerbrødre, der vilde bæve af Lykke ved at kunne arbejde under vore Forhold — husk dette og gør Jer Skyldighed. Vi har naaet en Position, der er uden Sidestykke i vor Historie, og vi har Verdens stærkeste og enkleste Middel: Sangen som vor Hjælper, og vi har Tiden med os. Er vi maalbevidste Arbejdersangere, bør vi udnytte den.

Jeg ved, I vil gøre det, I vil staa fast om Jer Organisation og sætte alt ind paa at løse de kommende Opgaver paa bedste Maade, thi I har nu selv følt, hvorledes det gror. Vi er Døtre og Sønner af dansk Arbejderbevægelse; vi har set, hvad den har bragt os af Goder, lad os blive et værdigt kulturelt Led i denne Bevægelse, da indfrier vi kun vor Skyldighed. Vi vil derfor fortsætte vor solidaritetsbefordrende og samfundsnyttige Gerning i Kærlighed til Land og Folk, men først og fremmest til Ære og Gavn for dansk Arbejderbevægelse, og vi vil gøre det alle!

Hermed overgiver jeg Beretningen til Generalforsamlingen til Diskussion og Vedtagelse.«

Første Majdagen fejrede Fællesorganisationen ved at afholde 2 store indendørs Stævner, nemlig i K. B. Hallen og Idrætshuset. Foruden Talere og Solister medvirkede her 2 Korgrupper fra D. s. k. A. under Dirigenterne B. Wexøes og M. Beresowskys Ledelse.

STAUNINGS DØD OG BISÆTTELSE

Søndag den 3. Maj 1942 afgik Statsminister Th. Stauning ved Døden. I den Anledning skrev A. C. Poulsen i »Arbejdersangeren« følgende:

»Indenfor dansk Politiks Historie har intet Budskab i dette Aarhundrede været saa haardt og smerteligt for hele det danske Folk som Meddelelsen om Arbejderførelsen, Statsminister Th. Staunings Død, og for dansk Arbejderbevægelse blev Budskabet dobbelt tungt.

Naar den danske Arbejderklasse i Dag indtager den Plads i det danske Samfund, som den gør, med samme Frihed og Medbestemmelsesret som de øvrige Samfundslag og paa mange andre Omraader staar internationalt førende, skyldes det først og fremmest Th. Staunings Livsgerning.

Gennem sin Livserfaring, Retfærdighedssans og Klogskab og med sin stærke Tro paa det Godes Sejr, voksende med Opgaverne, fandt han de bedste Veje frem til Løsning af Problemerne. En gennem Oplysning og Forædling frigjort Arbejderklasse var hans Maal, og vi Arbejdersangere har i mange Tilfælde nydt godt af Staunings Forstaaelse og Bistand.

Th. Stauning var elsket og æret af hele den danske Arbejderklasse og store Dele af de øvrige Samfundslag, og selv hans politiske Modstandere maatte anerkende og respektere hans Dygtighed.

Med den danske Samlingsregerings Dannelselse i April 1940 valgtes Th. Stauning, hvis Autoritet og Popularitet da var stor i den danske Befolkning, som Regeringens Fører, og med sin Statsmandskløgt lykkedes det ham at føre Nationen, saa godt som Vilkaarene nu tillod det, igennem Tidens Hav af Vanskeligheder, kun higende efter Maalet: et frit og selvstændigt Danmark.

Det skulde ikke undes Stauning at opleve denne Dag. Stille sov han hen efter endt Stormandsværk.

Han blev en Fører af internationalt Format — og dog en dansk Mand, ved hvis Baare vi i dybeste Ærbødighed og Tak blotter vort Hoved, og hvis Minde vi bedst ærer ved at videreføre hans Gerning i hans Aand.

Lykkelige Nation, der oplevede Th. Stauning!«

De samvirkende københavnske Arbejdersangkor blev tildelt den Ære at bringe den afdøde Folkefører en sidste Sangerhilsen.

Staunings Bisættelse blev en gribende og storstilet Højtidelighed.

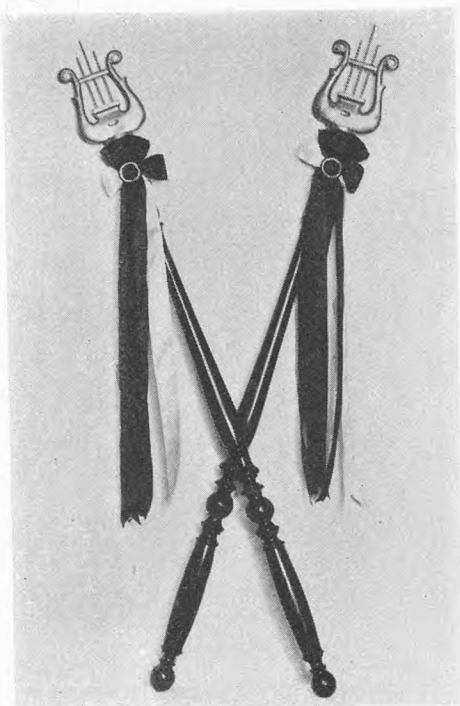

En Del af det store Kor ved Th. Staunings Bisættelse.

Sørgenhøjtideligheden i Forum, hele Folkets Farvel ved Opstilling langs Ligtogets Rute gennem Byen, hvor Arbejderbevægelsens Flag og Bannere, repræsenterende hele Landet, dannede Spalier, og Flagning over hele Landet blev et værdigt sidste Farvel til den store Folkefører.

Ved Bispebjerg Krematorium, hvor Socialdemokratisk Ungdom og D. U. I. i deres smukke blaa Bluser havde taget Opstilling, var der reserveret Plads til De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, der i et Antal af ca. 500 var mødt op for at bringe Stauning den sidste Hilsen. Det store Mandskor, der omrammedes af 25 Sangerfaner, var det lykkedes at samle trods kun 3 Dages Varsel, og Sangerne havde allerede Kl. 9 Søndag Formiddag afholdt Prøve i Folkets Hus, Jagtvej, hvor Formanden i en Tale mindedes Th. Stauning og hans Betydning ogsaa for Arbejdersangerne i Danmark.

Det blev et gribende Øjeblik for Arbejdersangerne og de omstaaende Tilskuere, da Ligfærden efter at være ankommen til Bispebjerg gjorde Holdt, og Kisten blev baaret ud af Rustvognen og umiddelbart foran Indgangen til Krematoriegaarden anbragtes paa 2 Bukke. Alle stod nu her forstemte, afventende den sidste offentlige Afsked, og saa tonede Axel Agerbyes: Stille Hjerte, Sol gaar ned, med Jeppe Aakjærs talende Tekst, dirigeret af Oskar Gyldmark, blidt, men gribende ud over Pladsen. Alle følte sig vemodsstemte, og mangt et Øje duggedes, og medens hele Sangen tonede, var D. S. U.s og D. U. I.s samt alle Sangerfanerne sænkede.

Marschalstave.

Skænket De samvirkende københavnske Arbejdersangkor af Hovedbestyrelsesmedlem i Landsforbundet Rasmus Johansen, Nyborg.

Endnu et Øjeblik stod man tavse og grebne, saa blev Kisten baaret ind til den sidste Højtid i Krematoriet.

De københavnske Arbejdersangere havde paa en smuk og ærefuld Maade repræsenteret de danske Arbejdersangere ved Staunings Bisættelse og var taknemmelige for, at der blev givet dem Anledning hertil. Til Højtideligheden i Forum var sendt Krans fra saavel Landsforbundet som De samvirkende københavnske Arbejdersangere.

Om Sangernes Medvirken skrev »Social-Demokraten«:

»Mens alle blottede Hovedet, blev Kisten løftet ud af Vognen for at bæres til Krematoriet. Men der var opstillet en Baare her, hvor Kisten blev sat, og nu lød pludselig fra mere end 500 Arbejdersangere Aakjærs »Stille Hjerte,

Sol gaar ned«. Det var en af de Sange, Stauning satte højst, og Sangen var af stærk gribende Virkning.«

»Politiken« skrev:

»Den sorte Vogn standsede foran Krematoriets Gitterporte. Her stod en Æresvagt af de yngste D. S. U. er i blaa Bluser. De sænkede Fanerne. Raadhusets Betjente i mørkeblaa Uniformer løftede den brune Kiste ud og stillede den i Ro paa to sorte Bukke. Og atter skinde Solen i de dejlige Kallaer paa Kistelaaget. Det lille Følge steg ud af Vognene. Foran Gitteret stod Byens Borgmestre med Raadmændene og tog imod Staunings Baare, alle tavse, bevæget af Øjeblikkets Alvor. Men her blev sunget. Et Kor intonerede stilfærdigt. Sangen steg, Ordene tonede, klart og tydeligt:

Stille Hjerte, Sol gaar ned,
Sol gaar ned paa Heden,
Dyr gaar hjem fra Dagens Bed,
Storken staar i Reden

Arbejderne havde samlet et fælles Kor, over 500 Mand. De stod

her i fri Luft og sang Jeppe Aakjærs smukke Aftensang over Staunings Baare, og Sangen greb alle om Hjertet. Tonerne løftede sig mod den blaa Himmel som en Hymne til Livets Skønhed, de nynnede om Fred, de kaldte til Hvile for alle, som arbejder og er besværet. Kallaerne duftede, Kongens Laurbær grønnedes mod de brune Egeplanker, Mænd og Kvinder aandede i Sangens Rytme:

Stille Hjerte, Sol gaar ned
stille, stille, Sol gaar ned —.

Tonerne svandt, og der hørtes ikke en Lyd paa Bispebjerg. Taarerne blinkede i mange Øjne, disse Minutter gav dyb Genlyd, og alle Fanebærerne blev staaende med sænkede Faner —«.

DET SJÆLLANDSKE OG KØBENHAVNSKE ARBEJDER- SANGERSTÆVNE I KØBENHAVN 4.—5. JULI

Mellem De samvirkende sjællandske Provins-Arbejdersangforeninger og D. s. k. A. havde der været ført Forhandlinger om at afholde et Fællesstævne i København i Sommerens Løb. Resultatet blev, at Stævnet berammedes til Afholdelse Lørdag den 4. og Søndag den 5. Juli. Følgende Program var lagt:

Lørdag den 4. Juli:

- Kl. 19,00 Kvartertildeling.
- Kl. 19,45 Velkomst ved A. C. Poulsen og Prolog ved A. Petersen (»Baldur«).
- Kl. 20,00 Fællesprøve og kammeratligt Samvær med fælles Kaffebord (Folkets Hus, Jagtvej 69) — Fremvisning af Stævnefilmen fra Landsstævnet i Odense 1938. Desuden Optræden af Luthsangeren Poul Dinesen (Sporvejsfunktionærernes Sangforening), Sangeren Ludvig Mouning (Cigararbejdersangforeningen af 1872) og Arbejderdigteren Oscar Hansen.

Søndag den 5. Juli:

- Kl. 10,00 Prøve for De samvirkende sjællandske Provins-Arbejdersangforeninger (Radioprogrammet) i »Slotsgaarden«, Pileallé 14 A.
- Kl. 11,30 spises medbragt Frokost samme Sted. D. s. k. A. Sangere og Kvarterværter er velkomne.
- Kl. 13,00 Besøg i Zoologisk Have.
- Kl. 18,00 De samvirkende sjællandske Provins-Arbejdersangforeningers Koncert fra Radio-Studiet, Rosenørns Allé 22.
- Kl. 19,15 Fælleskoncert paa »Bellahøj«-Dyrskuet af De samvirkende sjællandske Provins-Arbejdersangforeninger og De samvirkende københavnske Arbejdersangkor.

Om dette Stævne skrev Ludv. Mouning i »Arbejdersangeren«:

»I Dagene 4.—5. Juli havde D. s. k. A. Besøg af De samvirkende sjællandske Provins-Arbejdersangkor. Lørdag den 4. Juli ankom de første Sangere og blev modtaget af Formanden for D. s. k. A. paa Ho-

vedbanegaarden, hvorefter Turen gik til Jagtvejens Forsamlingsbygning, hvor først Indkvarteringspørgsmaalet blev løst. Mange af de københavnske Sangere maatte undvære et »Feriebarn«, da Listerne var overtegnede. Derefter tog man fat paa Fællesprøven til Bellahøjkoncerten, og det kan nok være, at Hr. Oskar Gyldmark fik sat Facon paa de forskellige Sange. Man var klar over efter Prøven, at vi stod veludrustede til Koncerten. Før Prøven bød A. C. Poulsen i et Par hjertelige Ord velkommen, hvorefter en Sangerbror fra »Baldur«, A. Petersen, i en meget smuk Prolog hilste Sangerne velkommen. Efter Fællesprøven samledes man til kammeratligt Samvær i den smukt pynkede Sal. Formanden for D. s. k. A. bød nu det rigtige Velkommen, og det er ikke for meget sagt, at sjældent er der blevet talt mere smukt og følelsesfuldt om Sangen og Sangens Betydning for Arbejderne. Da Formanden omtalte de norske Sangerbrødre, rejste alle de Tilstedeværende sig, og med bøjede Hoveder paahørte man Formandens smukke Ord. Formandens Tale hilstes med minutlangt Bifald.

Efter A. C. Poulsen talte Formanden for De samvirkende Fagforbund, Hr. Laur. Hansen (tidligere aktivt Medlem af Sangkoret »Lyren«, Slagelse). Han opfordrede Arbejdersangerne til at staa Vagt om Sangen. Udtalte Haabet om, at endnu mange flere Sangere maatte indmelde sig. Haabede, at enhver Arbejder med Sangstemme vilde betragte det som en Æressag at staa tilknyttet Arbejderkorene og derved medvirke til Højnelse af denne kulturelle Bevægelse.

Formanden for D. s. s. P. A., H. V. Jensen, havde derefter Ordet. Han gav i kort Rids D. s. s. P. A.s Historie og udtalte sin store Glæde over Tilslutningen til Arbejdersangkorenes Landsforbund. Begge Talerne høstede meget Bifald.

Indbudt til Festen var endvidere Oscar Hansen, Oskar Gyldmark og vore 2 Æresmedlemmer, Abraham Jensen og Jens Christiansen.

Under Kaffebordet sang 2 af D. s. k. A.s Medlemmer nogle Sange. Poul Dinesen fra Sporvejsfunktionærernes Sangkor sang til eget Luthakkompagnement nogle mindre Viser af Hans Hartvig Seedorf Pedersen, og L. Mouning fra »C. S. 1872« sang Sange af Oscar Hansen og Oskar Gyldmark. Begge gjorde Lykke og fik meget Bifald, men først og sidst maa nævnes Oscar Hansens Recitation af egne Digte. Alene dette var en Oplevelse. Aftenen sluttede med Afsyngelsen af »Danmark for Folket«. Hvor klinger den Sang dog herligt! Det var en virkelig Sangeraften, hvor man rigtig mærkede Kammeratskabet og Sangerbroderskabet.

Om Søndagen mødtes man igen i Slotskroen, hvor D. s. s. P. A. skulde have Fællesprøve til Radiotransmission. Vi Tilhørere glædede os over D. s. s. P. A.s smukke Forstaaelse af Sangene og var paa Forhaand klar over, at det vilde blive en Nydelse at høre Koret i Radioen,

hvilket jo ogsaa slog til. Efter Fællesprøven var der Frokost i Slotskroens Have, og som sædvanligt, naar Sangerne spiser Frokost i det fri, var der højt Humør og Stemning, og man skiltes først, da Tiden til Radiotransmissionen var inde. Fra Radiotransmissionen gik Turen til »Bellahøj«, hvor D. s. s. P. A. og D. s. k. A. afholdt Fælleskoncert og under Hr. Oskar Gyldmarks Ledelse sang Sangene sikkert og smukt ud over den store Plads. Formanden for hele Udstillingsarrangementet udtalte da ogsaa, idet han takkede baade Sangere og Dirigent, Ønsket om et Gensyn. Det var 2 dejlige Dage, og det gav os, der var med, Haabet og Troen paa, at den Tid, der kommer for dansk Arbejdersangbevægelse, bliver lige saa lys og lykkelig som den Tid, der er gaaet. Og vi kan og vi vil gøre Arbejdersangkorenes Landsforbund til en Faktor indenfor Arbejdersangbevægelsen i Danmark.«

»SANGENS DAG« 6. SEPTEMBER 1942

Den 6. September mødte Sangerne fra De samlede københavnske Sangforeninger af 1859 og De samvirkende Arbejdersangkor atter til Agitationsstævne i Fælledparken. Denne Gang var Rammerne for det koncertmæssige udvidet saaledes, at foruden Mandskorene medvirkede tillige D. s. k. A.s Damekor »Lucretia« og »Lyria« samt det blandede Kor: Arbejdernes Folkekor. Endvidere havde man denne Gang besluttet samtidig at gøre Stævnet til et Velgørenhedsstævne ved at forhandle et Tekstprogram, hvor Indtægten ubeskaaret skulde tilfalde Børnenes Kontor.

Programmet er gengivet Side 150.

Om denne Koncert skrev Ludv. Mouning i »Arbejdersangeren«:

»Sangens Dag blev ligesom sidste Aar en storslaaet Begivenhed. De Meddelelser, vi har faaet fra hele Landet, beretter om en vældig Tilslutning overalt. I København samledes ca. 40.000 Tilhørere i Fælledparken. Arbejdernes Folkekor under Ledelse af den nye Dirigent, Hr. Poul Sørensen, lagde for og tog straks Publikum med Storm. De 2 Damekor »Lyria« og »Lucretia« sang derefter under Ledelse af Hr. Oskar Gyldmark. De smukke, lyse Damestemmer klang smukt og fyldigt i den store Park igennem Højtaleranlægget. Herrekorene D. s. k. A., Korsammenslutningen af 1859 og K. F. U. M. under Ledelse af Hr. Oskar Gyldmark og Hr. Anders Rachlew bar Sangens smukke, stærke Toner ud over den store Forsamling og bragte Sangernes Bud ud til de mange Tusinde Tilskuere. Budet om vor Vilje til at være med til at bevare et frit og lykkeligt Danmark. Før Sangens Begyndelse talte Formanden for D. s. k. A., A. C. Poulsen. Han henviste til Sangens store Betydning som Kulturfaktor og udtalte Haabet og Ønsket om,

»SANGENS DAG« . 6. SEPTEMBER 1942

Velkomst ved A. C. Poulsen, Formand for De samvirkende københavnske Arbejdersangkor

ARBEJDERNES FOLKEKOR (bl. Kor)

Dirigent: *Poul Sørensen*

Oskar Gyldmark Vandresang
Jørgen Bentzon Døden og Brændehuggeren
Louis Clausen Naar et Dagværk er endt

DAMEKORENE LYRIA OG LUCRETIA

Overdirigent: *Oskar Gyldmark*

Langelsk Folkemelodi I Skovens dybe, stille Ro
H. Rung Moders Navn er en himmelsk Lyd
P. E. Lange-Müller Lykken

DE SAMLEDE KØBENHAVNSKE SANGFORENINGER AF 1859 OG MANDSKORET K. F. U. M.s SANGERE

Overdirigent: *Anders Rachlew*

E. Hornemann Kongernes Konge
I. P. E. Hartmann Jægerkor af »Syvsoverdag«
Jysk Dansevise Go Javten

DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERANGKOR

Overdirigent: *Oskar Gyldmark*

Oskar Gyldmark Sangerhyldning
Østby Saadan er Danmark
P. E. Lange-Müller Kornmodsglansen
Oskar Gyldmark Danmark, hør dit Hjerte slaar

DE SAMLEDE MANDSKOR

Overdirigent: *Anders Rachlew*

N. W. Gade Morgensang af »Elverskud«
Aksel Agerby Stille Hjerte, Sol gaar ned

Overdirigent: *Oskar Gyldmark*

Poul Hellmuth Stilhed
Oskar Gyldmark Ved Vesterhavet

Afslutning ved *Chr. Weile*

Formand for De samlede københavnske Sangforeninger af 1859

at mange flere vilde forstaa Sangens opdragende Betydning for vort Lands Befolkning. Til Slut talte Formanden for Korsammenslutningen af 1859 Bogtrykker Chr. Weile. Han opfordrede endnu mange flere til at melde sig til Sangkorene og derved være med til at bevare Danskheden og Kærligheden til vort Land. Hr. Chr. Weile sluttede sin Tale med Ordene: »Et syngende Folk — et lykkeligt Folk«.

Tekstprogrammerne til Sangens Dag blev i Aar solgt til Fordel for

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Forretningsudvalg ved Jubilæet.
 Staaende fra venstre: H. P. Søndergaard, Jens Rasmussen, Ludv. Mouning, Einar Christensen, Næstformand, Knud Eyrich.
 Siddende: Otto Jensen, Sekretær, Hedvig Jensen, A. C. Poulsen, Formand, og William Jensen, Kasserer.

De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Repræsentantskab ved Jubilæet.

Børnenes Kontor. Salget indbragte Kr. 510,21. Programmerne blev solgt af D. U. I. og Spejderne, som blev belønnet med Ispinde, der var skænket af »Kaddara«.

Med »Sangens Dag« den 6. September 1942 ender saa Beretningen om D. s. k. A.s Virksomhed gennem de svundne 25 Aar. Det er givet, at denne store Organisation ogsaa har haft sine vanskelige Perioder at kæmpe mod, baade af moralsk og økonomisk Art, ligesom Tiderne nu har været den gunstig.

Værst har det været, naar Dyrtid og Arbejdsløshed greb hæmmende ind. Men stort set overstraalet alle de lyse Begivenheder let de mørke. Minder fra alle de kammeratlige Samvær, hvor Sangens underbare Toner smeltede os til et Hele, blev den Løn, der blev Sangerne til Del. Sangen gav sine Udøvere et Indblik i Digtets og Tonekunstens Verden, der paa en Gang virkede berigende, opdragende og forædlende, og som tillige fremlevede Menneskets bedste Egenskaber.

Foran Sammenslutningens 25 Aars Jubilæum kan de københavnske Arbejdersangere se tilbage paa en smuk og anerkendelsesværdig Indsats i Korsangens Tjeneste, en Indsats af stor kulturel Betydning. Gennem deres Sammenslutning har Sangerne i høj Grad bidraget til kulturelt at højne dansk Arbejderbevægelse, og den københavnske Arbejdersanger er ført frem i første Række blandt Korsangens Udøvere.

De 25 Aar er blot en Milepæl i deres Historie, thi ingensinde har de staaet stærkere saavel talmæssigt som sangligt, som de gør i Dag. Forude venter nye Opgaver, først og fremmest Organisationens 25 Aars Jubilæumskoncert, der vil blive af en enestaaende Karakter, hvilket de allerede afholdte Fællesprøver har givet Udtryk for. I 1944, hvor det store Landssangerstævne skal afholdes i København, vil man finde de københavnske Arbejdersangere beredte til at modtage Sangerbrødrene fra hele vort Land. Og naar Tiden igen tillader det, vil de københavnske Arbejdersangere i Sangens og Fordragelighedens Aand mødes med deres skandinaviske Sangerbrødre. Arbejdersangernes Gerning vil blive fortsat til Ære og Gavn for vort Land og den danske Arbejderbevægelse og i Kampen for Frihedens, Retfærdighedens og Fordragelighedens Sag.

A. C. Poulsen.

DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERSANGKORS PROGRAMMER

Af Professor, Dr. ERIK ABRAHAMSEN.

MAN faar uvilkaarlig Respekt for det store Arbejde, der er gjort for og af Arbejdernes Sangkor herhjemme, baade paa det sanglige og det organiserende Omraade.

Imponerende er de mange Sangkor, Arbejderne efterhaanden kan møde frem med, og de mange Koncerter, Korene har præsteret. Men imponerende er ogsaa det organisatoriske Værk, Arbejderne gennem Aarene har ydet indenfor Sangen, og hvis bedste Pryd er De samvirkende københavnske Arbejdersangkor. Korsang er i sig selv et Stykke Organisation. At sammensvejs Arbejderkorene til et Opbud som det, De samvirkende københavnske Arbejdersangkor præsterer, er Organisation i højere Potens. De samvirkende københavnske Arbejdersangkor er et af de smukkeste Beviser paa det Fællesskab, som præger den danske Arbejderstand.

Det er interessant at se de Musikprogrammer igennem, der foreligger fra De samvirkende københavnske Arbejdersangkors Koncerter. De spænder over et ret betydeligt Musikrepertoire, naar man betragter dem som en Helhed, fra det ældste af dem og frem til de udtagne Sange til det store Stævne, der er planlagt i 1944. Glædeligt er det i denne Forbindelse at iagttage, hvorledes dette store Repertoire ofte er stillet til Tjeneste for Idéer, der ligger udenfor Arbejderkorenes egen Virksomhed: Velgørenhedskoncerter, Mindefester, Jubilæumsfester, Stævner o.l. Arbejderkorene har ikke sparet sig, naar det gjaldt andres Gavn og Glæde.

Det mest interessante ved Gennemsynet af disse Programmer er imidlertid, at der gør sig en vis *Udvikling* gældende i Programmernes Indhold. Denne Udvikling hænger sikkert i nogen Grad sammen med, at *Formaalet* med al Arbejdersang gennem Aarene har forskudt sig.

Hvad har Formaalet med at danne Arbejdersangkor oprindeligt været?

Besvarelsen af dette Spørgsmaal kan vist ikke gives i en enkelt Sætning. Der har sikkert ligget flere og forskelligartede Hensigter bagved.

En væsentlig Idé har vel været at søge sammen i Fællesskab om Sangens skønne Kunst. Man har følt Trang til at faa Udløsning for noget af det i Sindet, som kun kan udtrykkes gennem Tonerne, »det uudsigeliges Sprog«, som Musikken er blevet kaldt. En anden Idé har jo nok været at fremme Kammeratskabet gennem Sangsammenkomsterne. Bortset fra det rent kammeratlige Samvær er der snart sagt heller intet andet, der bedre kan øge Kammeratskab end netop Fællessang. I Fællessangen maa man samarbejde, saadan som Venner samarbejder. Tenorer og Basser maa indgaa som ligeberettigede Elementer i en højere Harmoni. Al Fællesdyrkelse af Musik kræver, at man støtter hinanden, viger for hinanden, fremhæver hinanden, styrker hinanden. I Korsangen ser vi som i et Spejl det gode Kammeratskabs Aand manifestere sig.

Men hertil kom det ligesaa vigtige — eller vel snarere det allervigtigste — at Arbejderkorene ved deres Start havde en agitatorisk Idé. Kampaanden var beredt ogsaa i Musikken. Arbejdernes Sange var i første Række politisk, ikke musikalsk bestemte.

Det er paa dette sidste Omraade, en Udvikling lader sig spore. Formaålet har ændret sig, hvilket tydeligt skinner igennem i Koncertprogrammerne, ogsaa de Koncertprogrammer, som stammer fra De samvirkende københavnske Arbejdersangkor, og som jo maa betragtes som Kvintessensen af den Aand, der behersker Arbejdersangen. Det agitatoriske er trængt tilbage i andet Plan (og det nationale bl. a. har faaet rummeligere Plads). Med de bedre Kaar, Arbejderne efterhaanden opnaaede, ændredes i det Hele taget baade »Tonen« og Tonerne ved Koncerterne. *Arbejderne har med Tiden faaet Stunder til at tænke paa Sangen for Sangens Skyld.* Det kunstneriske er blevet Hovedformaal. Ja, saa gennemgribende har denne Ændring været i Løbet af de 25 Aar, at Forholdet nu er akkurat modsat: Sangene er først og fremmest musikalsk, ikke politisk bestemte. Uden at forklejne den store Indsats, der i en politisk streng Tid er gjort gennem Arbejdersangen, maa det siges, at denne Udvikling er af det gode. Man maa haabe, at Forholdene nu vedblivende maa være saaledes herhjemme, at Arbejdersangkorene stadig har Raad til at tænke paa *Sangkunsten* i forreste Række. —

Det kan ikke fragaas, at de ældre Programmer fra De samvirkende københavnske Arbejdersangkor ofte viser svage Punkter med Hensyn til Udvælgelse af de Sange, Korene skulde synge. Man kan lidt mali-ciøst paastaa, at det som Regel var de medvirkende Solister, der skulde udfylde Sangkorenes Pause — for det meste Operasangerinder og

Operasangere fra vor kgl. Opera — som mødte frem med det pæneste Program, medens Korene ofte nøjedes med at synge Melodier af anden Rang. Disse Forhold har ændret sig, hvilket vel tildels hænger sammen med det allerede udtalte om Arbejdernes større aandelige Overskud, — dels vel skyldes den Kendsgerning, at hele Sangerbevægelsen blandt vore Arbejdere ledes af saa meget dygtigere Folk.

Denne Ændring i Forholdene maa Arbejderne hage sig fast i. Korene maa stedse have førsteklases Folk til at lede sig, og deres Koncertrepertoire skal udelukkende indeholde de største Komponisters Musik, ikke mindst vore store danske Mestres bedste Værker. Arbejderne maa paa dette Punkt lære at blive stædige og fordringsfulde.

Kikker man de forskellige Programmer, Indstuderingstaster m. m. fra Korene igennem, fremgaar det, naturligt nok, at de fleste Komponister, hvis Kompositioner har været sunget i de forløbne 25 Aar, er danske. Af særligt fremtrædende Navne lægger man især Mærke til de to store Navne i Ungromantikken: Kuhlau og Weyse, medens Højromantikken er repræsenteret bl. a. ved Gade, Henrik Rung, Horneman og Lumbye; desuden finder man Senromantikken to største Navne: Heise og Lange-Müller. Af særligt fremtrædende nyere danske Komponister træffer man paa Carl Nielsen, Fini Henriques, Emborg, Schierbeck, Jørgen Bentzon, Hellmuth, Oluf Ring, Aksel Agerby og Riisager. Det er blot et lille Udpluk af de danske Musikere, hvis Værker findes paa Programmerne. Men det viser, at Korene har været i god Kontakt med de skiftende Strømninger i dansk Musikhistorie. Denne Kontakt vil sikkert blive inderligere i de kommende Aar.

Næst i Rækken ligger naturligvis de norske og svenske Komponister: Halfdan Kjerulf, Grieg, Nordraak og Alf. Paulsen, samt Bellman, Wennerberg, Lindblad, Stenhammar og Petterson-Berger. Desuden er der sunget en hel Del nordiske Folkemelodier. Vore norske og svenske Brødre er altsaa helt smukt repræsenteret.

Af egentlig udenlandsk Musik af særlig lødig Karakter findes der Værker af de to store Overgangsskikkelser fra Klassicismen til Romantikken: Schubert og Weber. Desuden er Højromantikken omkring Midten af 19de Aarhundrede repræsenteret ved Mendelssohn-Bartholdy og Nyklassicismen ved Brahms. Ogsaa disse Navne er blot et Udpluk.

Som det vil ses, er det saaledes kun den nyere Tids (det 19de og 20de Aarhundredes) Musik, Arbejderne har dyrket. Det skyldes bl. a. den saare simple Ting, at Mandskorsang i sin Rendyrkning ikke er ældre. Før den Tid dyrkede man jo overalt i Europa Korsang med blandet Kor.

A. C. Poulsen.

VOR FORMAND

EFTER Th. Collemortens Død stod man overfor Spørgsmaalet om, hvem der skulde være hans Efterfølger paa Formandsposten. Indenfor D. s. k. A. havde vi jo mange stærkt interesserede og dygtige Kammerater, men hvem var den helt rigtige, og hvem turde vi lægge det stærkt krævende Formandsskab i Hænderne paa.

Paa Generalforsamlingen i Marts 1938 blev man klar over, at Sporvejsfunktionær A. C. Poulsen maatte være den rigtige Mand, og han blev da ogsaa enstemmigt valgt, og jeg tør dristigt sige, at et heldigere Valg kunde vi ikke have gjort.

A. C. Poulsen begyndte sin Sangerløbebane i 1914 i Arbejdersangkoret »Lyren«, Slagelse, fra 1915 sang han i Formernes Sangkor, København, til han efter sin Ansættelse ved Københavns Sporveje i 1920 blev optaget i Sporvejsfunktionærernes Sangforening, hvilket Kor han stadig staar som aktivt Medlem af.

A. C. P. var som Repræsentant for Formernes Sangkor Medstifter af D. s. k. A. i 1918 og har siden 1931 siddet i dettes Forretningsudvalg.

Hvad A. C. P. har udrettet i sin Formandsperiode grænser til det utrolige. Før Collemortens Død var man allerede gaaet i Gang med Forberedelserne til det store Landssangerstævne den 12.—13. Juni 1938 i Odense, og det blev nu A. C. P.s Opgave at føre dette Arbejde videre indenfor D. s. k. A. Denne Opgave løste A. C. P. med stort Held, her skal bl. a. blot nævnes, at trods det, at D. s. k. A. paa daværende Tid havde mange Arbejdsløse, lykkedes det ham dog at skaffe Midler, saaledes at de Arbejdsløse, der ønskede at deltage, ikke af økonomiske Grunde behøvede at blive hjemme.

Paa Delegeretmødet i Odense, der afholdtes i Forbindelse med Landssangerstævnet, skulde der ogsaa vælges ny Formand til Landsforbundet. Delegeretmødet valgte enstemmigt A. C. Poulsen til denne Post. Ogsaa denne Post røgter A. C. P. til alles Tilfredshed.

Hjemkommen fra Odensestævnet vilde der jo være god Grund for A. C. P. til at tage sig en Ferie for at hvile ud paa de allerede tjente Laurbær, men man fik snart noget andet at mærke, — nu skulde det slaas fast, at D. s. k. A. og Arbejdersangkorenes Landsforbund eksisterede.

For D. s. k. A.s Vedkommende optog A. C. P. Forhandlinger med alle Organisationer indenfor den københavnske Arbejderbevægelse, og hans Forhandlinger medførte altid mærkbare Resultater af saavel moralsk som økonomisk Art; ligeledes og med tilsvarende Held lykkedes det ham at befæste D. s. k. A.s Renommé og Omdømme i betydningsfulde interesserede offentlige Kredse.

Der oprandt nu en travl Tid for D. s. k. A., bl. a. bør nævnes Sammenslutningens Assistance ved Industriforeningens 100 Aars Jubilæum den 12. Juli 1938 og Korenes Medvirken ved »Social-Demokraten«s Søndagskoncerter og Fællesorganisationens første Majfester.

Der følger nu en Række Opgaver, som er ved at tage Vejret fra Sangerne, men som har det Resultat, at D. s. k. A. mere og mere vokser i Anseelse, og Befolkningen bliver klar over, at denne Korsammenslutning repræsenterer mere og noget andet end nogle Sangere, der mødes en Gang om Ugen til en Bajer og et Slag Kort.

Den skandinaviske Korsangstransmission i Februar 1939, hvor over 2000 Arbejdersangere fra de 4 nordiske Landes Hovedstæder mødtes i fredelig Sangerdyst, og som sikkert maa betragtes som en enestaaende Begivenhed indenfor Korsangbevægelsen i Skandinavien, var helt og holdent A. C. Poulsens Idé.

Det skandinaviske kulturelle Samarbejde laa ham altid stærkt paa Hjerte og voksede og styrkedes ved hans Initiativ og rige Arbejds-

kraft. Her skal blot nævnes de norske Sangerbesøg fra Oslo og Horten, og D. s. k. A.s Stævne med Malmøsangerne i 1939.

Det var ligeledes A. C. Poulsen, der tog Initiativet til Sommerens store Alsangstævner i 1940, hvor Studenter- og Arbejdersangere samlede den københavnske Befolkning til Stævner med Tilslutning af hidtil ukendt Størrelse.

Ogsaa med de borgerlige Kor optoges et lykkeligt Samarbejde, der betød meget i Bestræbelserne for Højnelse af den danske Korsang.

Som A. C. Poulsen skabte Resultater indenfor den københavnske Arbejdersangerverden, gjorde han det ogsaa indenfor Landsforbundet. Saaledes blev det en af hans første Opgaver at starte et Medlemsblad for de danske Arbejdersangere. Denne Opgave løste han paa en saadan Maade, at Bladet nu hver Maaned tilstilles alle Korene Landet over i Medlemsantal og fuldstændig gratis, men hvad det har kostet af Arbejde, Besvær og Ærgrelser, før man naaede hertil, er der sikkert ikke mange udover hans nærmeste Medarbejdere, der aner.

Gennem A. C. Poulsens Formandsperiode er Landsforbundet vokset fra 1800 til 2550 Medlemmer.

Det kunde være fristende at fortsætte med en Række af Eksempler, som prægedes af A. C. Poulsens Initiativ, men jeg skal nøjes med det fremførte og lade dette være betegnende.

Vi har i D. s. k. A. kun Grund til at være glade for, at det blev A. C. Poulsen, der blev Th. Collemortens Efterfølger, thi takket være hans Arbejde er D. s. k. A. naaet frem til en førende Stilling paa Korsangens Omraade i Danmark, og vi skal vide at bevare og udbygge denne Stilling til Gavn og Ære for den danske Arbejderbevægelse og Glæde for os selv og som Tak til A. C. Poulsen for hans betydningsfulde Indsats for Arbejderkorsangen i Danmark.

Ludvig Mouning.

DE SAMVIRKENDE
KØBENHAVNSKE ARBEJDERSANGKORS
TILLIDSMÆND

*

Formænd:

Th. Collemorten, *A. C. Poulsen,*
1918—1937. 1938—.

Næstformænd:

J. V. Jensen, *Abraham Jensen,* *Einar Christensen,*
1918—1923. 1923—1938. 1938—.

Sekretærer:

Abraham Jensen, *Jens Christiansen,* *Otto Jensen,*
1918—1919. 1919—1938. 1938—.

Kasserere:

Abraham Jensen, *Th. Johansen,* *William Jensen,*
1918—1922. 1922—1932. 1932—.

Forretningsudvalgsmedlemmer:

H. P. Søndergaard, *Jens Christiansen,* *Carl Rasmussen,*
1918—. 1918—1919, 1938—1939. 1918—1925.
C. Swoboda, *Bjerregaard,* *Lauritz Nielsen,*
1918. 1918—1932. 1923—1931.
Frk. Ziegler, *Fru Hedvig Jensen,* *A. C. Poulsen,*
1930. 1930—. 1931—1938.
Otto Jensen, *Einar Christensen,* *Ludvig Mouning,*
1932—1938. 1937—1938. 1938—.
Valdemar Sørensen, *Knud Eyrich,* *Jens Rasmussen,*
1938—1940. 1939—. 1940—.

Revisorer:

J. P. Johansen, *Flygara,* *E. Bruhn,*
1918—1928. 1918—1920. 1918—1930.
Danielsen, *Madsen,* *William Jensen,* *Th. Johansen,*
1920—1937. 1928—1933. 1930—1932. 1932—1935.
Marius Jensen, *Kai Hansen,* *Eriksen,*
1933—. 1935—. 1937—.

Bannerbærere:

Bjerregaard, *Otto Jensen,*
1926—1932. 1932—.

DE SAMVIRKENDE
KØBENHAVNSKE ARBEJDETSANGKORS
DIRIGENTER 1943

*

Overdirigent: Komponisten <i>Oskar Gyldmark</i> .	Kordirigenter: <i>M. Beresowsky.</i> <i>C. Lieberkind.</i> <i>S. Merklin.</i> <i>A. Madsen,</i> <i>Th. Jørgensen.</i> <i>N. C. Christensen.</i> <i>E. Raaberg.</i>	Vicedirigent: <i>B. Wexøe.</i> <i>Arne Nelsson.</i> <i>P. Sørensen.</i> <i>Tiemand-Sandorff.</i> <i>P. Hersom.</i> <i>V. A. Nehm.</i> <i>C. Nielsen.</i>
--	---	---

*

1918 — 1943

Forretningsudvalgsmøder	211
Repræsentantskabsmøder	103
Generalforsamlinger	25
Sangermøder	3
Dirigentraadsmøder	8

*

KOR- OG MEDLEMSANTAL 1918 — 1943

Aar	Antal Foreninger	Antal Medlemmer	Aar	Antal Foreninger	Antal Medlemmer
1918	20	431	1931	25	638
1919	25	575	1932	25	611
1920	27	613	1933	25	594
1921	28	645	1934	26	587
1922	25	613	1935	26	599
1923	26	650	1936	24	572
1924	29	703	1937	25	654
1925	28	684	1938	25	662
1926	34	828	1939	26	727
1927	34	804	1940	28	731
1928	35	858	1941	33	889
1929	34	838	1942	35	955
1930	27	717			

SKEMATISK OVERSIGT OVER
DE SAMVIRKENDE KØBENHAVNSKE ARBEJDERSANGKORS
VIRKSOMHED

(v/ E. MØLLER)

*

1918. 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken. 8.12. Medlemsfest, Studenterforeningen.	1925. 14.3. Karneval, Idrætshuset. 27.9. Koncert, „ 11.11. Medvirket ved Arbejder Sygekassernes Stiftelsesfest, Odd Fellow-Palæet.
1919. 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken. 30.7. Koncert, Rosenborg Have. 7.12. Medlemsfest, Studenterforeningen.	1926. 26.2. Medlemsfest, Studenterforeningen. 6.3. Karneval, Idrætshuset. 13.6. <i>Landssangerstævne</i>, København. Koncert, Raadhushallen, Eftm. „ Idrætshuset, Aften. 14.6. „ <i>Rosenborg Have</i>. 18.6. „ „ „ 10.9. Medvirket ved Jeppe Aakjærs 60-Aars Fødselsdag (Fakkeltog).
1920. 25.4. Koncert, Idrætshuset. 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken. 5.12. Medlemsfest, Studenterforeningen.	1927. 4.2. Medlemsfest, Enghavevej. 5.3. Karneval, Idrætshuset. 28.5. <i>Skandinavisk Stævne</i> (Norge-Sverrig-Danmark). Koncert, Idrætshuset. 25.9. „ „
1921. 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken. 24.7. Medvirket ved Social-Demokratiets 50-aarige Jubilæum, Fælledparken. 28.8. Koncert, Rosenborg Have. 30.10. „ Raadhushallen. 9.12. Medlemsfest, Studenterforeningen.	1928. 21.1. 10-Aars Stiftelsesfest, Tivolis Koncertsal. 3.3. Karneval, Idrætshuset. 10.6. Medvirket ved Social-Demokratisk Forbunds Filmsopvisning, Stadion. 23.6. Medvirket ved Biskop Absalons Grundstensnedlæggelse. 800-Aars Dagen. Medvirket ved Arbejdernes Teater, Søndermarken. 4.11. Koncert, Idrætshuset (Herre-, Dame- og Børnekoret). 6.12. Sangermøde-Filmsaften Rømersgade.
1922. 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken. 15.10. Medvirket ved Dansk Solistforbunds Koncert, Odd Fellow Palæet. 9.12. Medlemsfest, Enghavevej.	1929. 8.2. Medlemsfest, Enghavevej. 22.2. Karneval, Idrætshuset.
1923. 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken. 16.9. Koncert, Idrætshuset. 2.12. „ „	
1924. 25.5. Medlemsfest og Bannerafsløring, Enghavevej. 22.6. Udflugt med Skib til Helsingør.	

- 16.3. Medvirket ved D.S.U.-D.U.I.-Udstilling, Teknologisk Institut.
- 24.5. *Besøg af Der junge Chor fra Berlin.* Koncert, Rosenborg Have.
- 25.5. Afslutningsfest, Rømersgade.
- 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken.
- 23.6. Medvirket ved Skt. Hansfesten, Raadhuspladsen.
- 8.7. Medvirket ved Arbejdernes Idrætsklubs Stævne, Stadion.
- 21.7. Udflugt til Landskrona. *Besøg af svenske Sangere.*
- 31.8. „ „ tyske Sangere fra Hamburg (Hansen-Tebel Koret).
- 29.9. Koncert i Idrætshuset.
- 3.-6.10. Medvirket ved Blindesamfundets Udstilling, Industri Bygningen.
- 1930.
- 18.1. Karneval, Tivolis Koncertsal.
- 3.3. Børnekarneval, Rømersgade. Paaske-Koncert, Tivolis Koncertsal.
- 27.3. Konkurrencesang, Studenterforeningen.
- 5.4. Børnekorene. Medvirket ved Social-Demokratens Koncerter, Social-Demokratisk Forbunds Stiftelsesfest, De Unges Idræt.
- 5.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken.
- 2.-3.8. Sommerstævne i Brønshøj Tivoli.
- 6.12. Medlemsfest i Rømersgade.
- 1931.
- 22.3. Børnekorene. Koncert, Studenterforeningen.
- 1.11. Koncert, Idrætshuset.
- 1932.
- 7.6. Medvirket ved Grundlovsfesten, Søndermarken.
- 11.-12.6. *Landssangerstævne*, Aalborg.
- 1933.
- 11.11. Koncert, Odd Fellow-Palæet.
- 1934.
- 8.5. Koncert, Stærekassen.
- 1935.
- 16.7. Medvirket ved Indvielsen af Bellevue Parken.
- 1936.
- 10.10. Koncert, Odd Fellow-Palæet.
- 1937.
- 30.4. Medlemsfest, Rømersgade.
- 8.8. Medvirket ved Handels- og Kontor-medhjælper-Forbundets 40.Aars Stiftelsesfest.
- 5.9. Medvirket ved Dansk Musikstævne, Forum.
- 30.10. Medvirket ved Th. Collemortens Bisættelse, Bispebjerg.
- 1938.
- 5.2. Jubilæums Koncert, Idrætshuset.
- 2.4. 20-aarig Stiftelsesfest, Rømersgade.
- 13.5. Medvirket ved Th. Collemortens Mindestensafsløring.
- 13.-14.6. *Landssangerstævne*, Odense.
- 12.7. Medvirket ved Industriforeningens 100-Aars Jubilæum, Tivoli.
- 17.9. Medvirket ved Thorvaldsens 100-Aars Mindefest, Raadhuspladsen.
- 1939.
- 12.2. Medvirket ved Social-Demokratens Koncert, Tivolis Koncertsal.
- 24.2. *Skandinavisk Transmission*, Grundtvigs Hus.
- 1.5. Medvirket ved Fællesorganisationens 50-aarige Jubilæum.
- 17.5. *Besøg af norske Sangere* fra Vålerengens—Bryns Mandskor, Oslo.
- 21.5. Medvirket ved Social-Demokratisk Forbunds Stævne og Borgbjergs Mindestens Afsløring, Fælledparken.
- 4.6. Udflugt til Malmø.
- 12.7. *Besøg af norske Sangere* fra Horten, Musik- og Sangforeninger.
- 14.7. Kammerat-Aften med norske Gæster.
- 1940.
- 3.2. Koncert, Idrætshuset.
- 18.2. Medvirket ved Social-Demokratens Koncert, Tivolis Koncertsal.
- 10.3. Koncert til Fordel for Finland, Raadhushallen.
- 21.6. Medvirket ved Dansk Forfatterforenings Velgørenhedsfest, Tivoli.
- 12.7. Medvirket ved Landsforbundets 15-Aars Jubilæum.
- 14.8. Alsangstævne, Fælledparken.

1.9. Alsangstævne, Fælledparken.	7.9. Medvirket ved »Sangens Dag«, Fælledparken
27.10. Medvirket ved Social-Demokratisk Forbunds Stævne, Forum.	1942.
8.12. Medvirket ved Fællesorganisationen, K.B.-Hallen.	1.5. Medvirket ved Fællesorganisationens Majfester.
1941.	10.5. Medvirket ved Statsminister Stau- nings Bisættelse.
9.2. Koncert med Filmsforedrag, Idrætshuset.	5.-6.7. <i>Besøg af sjællandske Arbejder- sangere.</i>
16.3. Alsangstævne, Raadhushallen.	6.9. Medvirket ved »Sangens Dag«, Fælledparken.
1.5. Medvirket ved Fællesorganisa- tionens Majfester.	

SANGKORENE 1943

Cigararbejder-Sangforeningen af 1872	20
Jernbanearbejder Sangforeningen »Crescendo«	25
Skotojsarbejdernes Sangforening	25
Formernes Sangforening af 1910	24
Kedel- og Maskinpassernes Sangforening	20
Sangforeningen »Falken«	20
Skræddernes Sangkor	26
Sangforeningen »Noré«	18
Bødkersvendenes Sangforening	20
Sangforeningen »Øresund«	40
Snedker og Stolemagernes Sangforening	20
B. & W.'s Arbejder-Sangkor »Vulkan«	35
Bogbinder-Sangkoret af 1915	40
Sangkoret for Hær og Flaade	30
Det kvindelige Tobaksarbejder Sangkor »Lucretia«	15
Sporvejsfunktionærernes Sangforening	65
Sangforeningen »Øbro«	15
Typografernes Sangforening	28
Sangkoret »Sonor«, Søborg	23
Raadvad Sangforening af 1862	20
Arbejdernes Folkekor	80
Damekoret »Lyria«	40
Blikkenslagernes Sangforening	15
Ballerup Arbejder-Sangkor	20
Handelsfolkernes Sangkor	14
Bygningssnedkernes Sangkor	20
Sangforeningen »Cantabile«	20
Maj 1940	34
Telefonstandens Sangforening »Baldur«	43
Jernbanefunktionærernes Sangforening af 1904	20
Sangforeningen »Overbyes Minde«	34
D.s.U., Vesterbro Afdelings Sangkor	26
K.A.S., Havnens Sangforening	20
Brede Sangforening	20
Hørsholm Arbejder-Sangkor	20

Antal Sangere: 955